

Tampereen Seudun Osuuspankin
TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2016

SISÄLLYSLUETTELO

sivu

1-63	Toimintakertomus
	1-23 Hallituksen toimintakertomus
	24-26 Osuuspankin konsernin tuloslaskelma ja tase, pro forma
	27 Osuuspankin tuloslaskelma, pro forma
	28 Osuuspankin tase, pro forma
	29-63 Liitetiedot, pro forma
64-66	Osuuspankin konsernin tuloslaskelma ja tase
	67 Osuuspankin tuloslaskelma
	68 Osuuspankin tase
69-70	Konsernin rahoituslaskelma
71-72	Osuuspankin rahoituslaskelma
	Osuuspankin ja konsernin tuloslaskelman ja taseen liitteenä annettavat tiedot
73-85	Osuuspankin (konsernin) tilinpäätöksen merkittävimmät laatimisperiaatteet
86-120	Liitetiedot (virallinen)
121-129	Luettelo kirjanpito kirjoista, tositteiden lajeista sekä selvitys niiden säilytystavoista
	130 Hallituksen allekirjoitus
	130 Hallintoneuvoston lausunto
	130 Tilintarkastajien merkintä suoritetusta tilintarkastuksesta

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Tampereen Seudun Osuuspankin liikevoitto oli 36,4 milj.euroa, mikä oli 20,7 % pienempi kuin edellisvuonna. Korkokate laski edellisvuodesta 1,7 %. Vertailukaudella liikevoittoon sisältyi kertaluonteisia osinkoja ja myyntivoittoja. Tilikaudella kirjattiin arvonalentumisten palautuksia ja peruutuksia luotoista ja muista sitoumuksista. Arvonalentumisten määrä suhteutettuna luotto- ja takauskantaan pysyi alhaisella tasolla. Luottokanta ja talletuskanta kasvoivat vuoden aikana. CET 1 vakavaraisuussuhde 32,2 % oli edellisvuotta parempi.

Vertailutilikaudella 2015 Karkun Osuuspankki sulautui Tampereen Seudun Osuuspankkiin. Sulautuminen merkittiin kaupparekisteriin 31.10.2015. Samassa yhteydessä Karkun Osuuspankin pääkonttorin nimi muutettiin Tampereen Seudun Osuuspankin Karkun konttoriksi. Sulautumisen tarkoituksena oli turvata samalla talousalueella toimivien pankkien toimintakyky, kasvu ja tehokkuus, vahvistaa ja varmistaa paikallisen pankkipalvelun monipuolisuus, joustavuus ja henkilökohtaisuus kustannustehokkaasti yhä vaativammaksi muuttuvassa kilpailu- ja markkinatilanteessa.

Toimintakertomuksessa on esitetty vertailukausilta Tampereen Seudun Osuuspankin ja sulautuneen Karkun Osuuspankin yhteenlaskettuja pro forma tilinpäätöslukuja ja niiden kehitystä. Vertailukausien pro forma tilinpäätöstiedot on laadittu laskemalla sulautuneen ja vastaanottaneen pankin tilinpäätöserät yhteen. Tilinpäätös sisältää virallisen tuloslaskelman ja taseen, jossa sulautuneen Karkun Osuuspankin tulos on huomioitu vertailukaudella ajalta 1.11.2015 – 31.12.2015.

Osuuspankin jäsenmäärä oli vuoden lopussa 95 966. Jäsenmäärän kasvu 6 469 jäsenellä oli selkeästi suurempaa kuin vertailukaudella, jolloin jäsenmäärä kasvoi 4 277 jäsenellä.

Avainlukuja

Avainlukuja	2016	2015	Muutos
Liikevoitto, milj. euroa	36,4	45,9	-20,7 %
Kulujen suhde tuottoihin, %	51,3	45,1	6,2 % -yks
Oman pääoman tuotto (ROE), %	7,9	12,5	-4,6 % -yks
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	32,2	31,6	0,6 % -yks
Henkilöstö keskimäärin	302	312	-10
Jäsenet	95 966	89 497	6 469

OP Ryhmä

Tampereen Seudun Osuuspankki on jäsentensä omistama osuuskuntamuotoinen talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa.

Osuuspankki kuuluu OP Ryhmään, joka on johtava suomalainen finanssiryhmä. Se koostuu itsenäisistä osuuspankeista ja niiden keskusyhteisöstä OP Osuuskunnasta tytäryhtiöineen. OP Ryhmän ja sen jäsenpankkien keskitettyjen palveluiden kehittämisestä ja tuottamisesta vastaavat OP Osuuskunta sekä sen tytäryhtiöt OP-Palvelut Oy ja OP-Prosessipalvelut Oy. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Osuuspankki on OP Osuuskunnan jäsenluottolaitos. OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset yhdessä niiden konsolidointiryhmiin kuuluvien yhteisöjen kanssa muodostavat yhteenliittymän, josta säädetään laissa talletuspankkien yhteenliittymästä. Lakien mukaan keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat toistensa veloista ja sitoumuksista ja niiden vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan yhteenliittymän tasolla. OP Ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin.

Toimintaympäristö

Maailmantalouden kasvu jatkui vuonna 2016 pitkäaikaista keskiarvoa hitaampana. Vuoden aikana luottamus talouteen horjui erityisesti Britannian EU-jäsenyydestä järjestämän kansanäänestyksen vuoksi. Talouskehitys ja luottamus kohenivat kuitenkin jälleen vuoden lopulla.

Euroalueen inflaatio jäi etenkin alkuvuonna vähäiseksi. Euroopan keskuspankki (EKP) laski maaliskuussa ohjauskorkonsa nolnaan ja talletuskorkonsa -0,4 prosenttiin. Lisäksi EKP laajensi arvopapereiden osto-ohjelmaansa. Euribor-korot laskivat edelleen hieman EKP:n toimien seurauksena. Pitkät korot nousivat vuoden lopulla, mutta jäivät vuoden alkua matalammalle.

Suomen talous alkoi vähitellen elpyä. Rakentaminen kasvoi vahvasti, ja kulutus hyvää vauhtia. Viennin kehitys oli edelleen vaisua. Työttömyys kääntyi laskuun, ja kotitalouksien luottamus vahvistui selvästi vuoden lopulla. Kuluttajahintojen nousu jäi vähäiseksi. Asuntomarkkinat piristyivät, ja asuntojen hinnat nousivat maltillisesti.

Kotitalousluottokanta jatkoi viime vuonna vajaan kolmen prosentin kasvuaan. Yritys- ja asuntoyhteisöluottokannan kasvu hidastui alle viiteen prosenttiin. Luottojen kysynnän odotetaan vilkastuvan alkuvuonna. Talletuskannan kasvu hidastui julkisyhteisö- ja yritystalletusten heikomman kehityksen seurauksena. Rahasto- ja vakuutussäästöt nousivat viime vuonna selvästi nettomerkintöjen lisääntymisen sekä hyvän markkinakehityksen ansiosta.

Pirkanmaa talous kääntyi viime vuoden aikana positiiviseen suuntaan. Myös asukasmäärä jatkoi edelleen kasvuaan. Pirkanmaalla asuntokauppaa tuki vahva alueellinen kehittyminen, piristyneet talousnäkömät sekä kotitalouksien luottamuksen vahvistuminen omaan ja maan talouteen. Asuntorahoituksen hyvä saatavuus ja alhainen korkotaso sekä ostokohteiden hyvä valikoima lisäsivät osaltaan asuntokauppaa viime vuonna. Talouden positiivisesta kehityksestä huolimatta työttömyysaste pysyi kuitenkin edelleen Pirkanmaalla koko maata korkeammalla tasolla.

Olenaiset tapahtumat tilikaudella

Tampereen Seudun Osuuspankki laski liikkeelle Tuotto-osuuksia vuoden aikana 5,5 milj.eurolla (90,0 milj.eur). Tuotto-osuus on asiakasomistajan vapaaehtoinen sijoitus osuuspankin omaan pääomaan. Tuotto-osuudet voidaan lukea pankin ydinvakavaraisuuteen. Tuotto-osuuden tuottotavoite vuodelle 2016 oli 3,25 prosenttia. OP Ryhmän hallintoneuvosto on vahvistanut myös vuodelle 2017 tuottotavoitteeksi 3,25 prosenttia. Osuuspankki on sijoittanut osan Tuotto-osuuksista saamastaan pääomasta OP Osuuskunnan osuuspääomaan.

Jäsenosuusmaksun määrä korotettiin edustajiston kokouksen 22.3.2016 tekemän päätöksen mukaisesti 84,09 eurosta 100 euroon. Korotus suoritettiin rahastokorotuksena, jonka määrä oli yhteensä 1,5 milj.euroa.

Joulukuussa osuuspankki sai OP Ryhmän sisäiseltä vakuutusyhtiöltä OVY Vakuutus Oy:ltä 2,1 milj.euroa lisäosinkoa.

Osuuspankki myi toimintavuoden aikana Kiinteistö OY Peliitin, Kiinteistö Oy Vammalan Nikkelimarkan sekä Asunto Oy Sepänkatu 4-8 omistuksessaan olleet osakekannat. Asunto Oy Pirkkalan Partolanhovissa olevia autopaikkoja myytiin 9 kappaletta vuoden aikana. Pääkonttorin remontti valmistui helmikuussa 2016.

Tampereen Seudun Osuuspankilla ei ollut muita olennaisia tapahtumia tilikaudella.

Konsernirakenne ja siinä tapahtuneet muutokset tilikauden aikana

Osuuspankin konserniin kuuluivat pankin lisäksi tytäryrityksinä Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy ja kahdeksan tytäryritystä, jotka ovat asunto- ja kiinteistöyhtiöitä. Pankki on laatinut konsernitilinpäätöksen, johon on yhdistelty emopankin tilinpäätöksen lisäksi Kiinteistö Oy

Tampereen Hämeenkatu 12 ja Kiinteistö Oy Hämeenkiven tilinpäätökset siinä laajuudessa kuin Finanssivalvonnan Määräykset ja ohjeet 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus edellyttämässä laajuudessa. Koska konsernitalinpäätöksen luvut eivät poikkea olennaisesti emo-osuuspankin tilinpäätöksestä, tässä toimintakertomuksessa käsitellään osuuspankin ja sen konsernin toimintaa emo-osuuspankin tilinpäätöksen lukujen perusteella. Merkittävimmät konsernin erät on kerrottu jäljempänä kappaleessa Osuuspankin konserni.

Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Tampereen Seudun Osuuspankilla ei ole ollut olennaisia tapahtumia tilikauden päättymisen jälkeen.

Osuuspankin tulos

Liikevoittoon vaikuttaneiden keskeisimpien tuotto- ja kuluerien kehitys kolmelta viimeiseltä vuodelta sekä vuoden 2016 muutos on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Tulosanalyysi	2016	2015	Muutos, %	2014
Milj. euroa				
Tuotot				
Korkokate	32,5	33,1	-1,7	33,1
Muut tuotot				
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	12,9	17,5	-26,1	5,2
Palkkiotuotot, netto	25,1	22,4	12,5	20,3
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	0,3	0,4	-34,7	0,6
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	0,1	9,0	-98,5	16,4
Suojauslaskennan nettotulos	-	-		-
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	2,0	1,5	27,8	1,2
Liiketoiminnan muut tuotot	1,4	0,7	95,1	1
Yhteensä	41,8	51,5	-18,7	44,8
Tuotot yhteensä	74,3	84,6	-12,1	77,8
Kulut				
Henkilöstökulut	16,1	16,2	-0,7	16,8
Muut hallintokulut	16,6	15,9	4,6	13,6
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	0,8	0,9	-12,2	1,2
Liiketoiminnan muut kulut	4,6	5,1	-9,0	7,2
Kulut yhteensä	38,2	38,1	0,1	38,8
Arvonalentumiset luotoista ja muista sitoumuksista	-0,2	0,5	-136,3	-0,1
Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot	-	-		-
Liikevoitto (-tappio)	36,4	45,9	-20,7	39,2

Liikevoitto väheni n. 9,5 milj.euroa vertailukaudesta. Korkokate pieneni n. 0,6 milj.euroa johtuen edelleen jatkuvasta alhaisesta korkotasosta ja pankin sijoittamien kiinteäkorkoisten sijoitusten sekä koronvaihtosopimusten eräännyttämisestä. Henkilöstökulut supistuivat hieman johtuen henkilöstömäärän vähentymisestä. Muita hallintokuluja kasvattivat OP Ryhmän kehittämiskulut. Saamisten arvonalentumisiin tuli pankille palautuksia enemmän kuin kirjauksia. Suhteutettuna luotto- ja takauskantaan arvonalentumisten taso siten madaltui entisestäänkin matalalta tasolta.. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot kasvoivat sijoituskiinteistökulujen vähenemisestä johtuen.

Vertailukaudella tuottoja oman pääoman ehtoista sijoituksista kasvatti OVY Vakuutus Oy:ltä saatu lisäosinko. OVY Vakuutus Oy maksoi lisäosinkoja vertailukaudella enemmän kuin vuonna 2016. Lisäksi vertailukaudella myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuottoja kasvatti OP-Henkivakuutus Oy:n ja OP Korttiyhtiö Oy:n osakkeiden myynti OP Osuuskunnalle.

Osuuspankin palkkiotuotot kasvoivat vertailuvuodesta. Palkkiot luotonannosta ja omaisuudenhoidosta kasvoivat. Palkkiot vakuutusliiketoiminnasta kasvoivat merkittävästi. Myös muusta toiminnasta saadut palkkiot kasvoivat, erityisesti markets-tuotteiden myyntipalkkiot. Sen sijaan arvopapereiden välityspalkkioita kertyi edellisvuotta vähemmän. Palkkiotuottoihin sisältyy vähennyksenä omistajajäsenille myönnetty OP-bonukset.

Palkkiotuottoja kertyi seuraavasti:

Palkkiotuotot			
Milj. euroa	2016	2015	Muutos, %
Talletuksista	0,2	0,2	-4,4
Luotonannosta	8,4	7,8	7,7
Maksuliikkeestä	8,4	8,5	-0,7
Arvopapereiden välityksestä ja liikkeeseen laskusta	2,3	2,7	-14,4
Omaisuudenhoidosta ja lainopillisista tehtävistä	3,9	3,7	7,8
Takauksista	0,3	0,3	-9,9
Vakuutusten välityksestä	9,0	7,4	22,4
Muut	4,7	3,0	57,6
Yhteensä	37,4	33,6	11,2
OP-bonukset	-8,9	-8,6	4,3
Palkkiotuotot yhteensä	28,4	25,0	13,6
Palkkiokulut	3,3	2,7	22,8
Palkkiotuotot, netto	25,1	22,4	12,5

Luottojen nettomääräiset arvonalentumistappiot supistuivat edellisvuodesta. Luotoista ja takaussaamisista kirjattiin arvonalentumistappioita seuraavasti:

Luottojen ja takaussaamisten arvonalentumistappiot			
Milj. euroa	2016	2015	Muutos, %
Arvonalentumisten bruttomäärä	0,9	0,7	22,5
Vähennykset	-1,1	-0,2	457,7
Arvonalentumisten nettomäärä	-0,2	0,5	-136,3
Arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta %	0,0	0,0	0,0 % -yks

Tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

Keskeisiä tase- ja sitomuseriä

Keskeisimpien tase- ja sitomuserien kehitys kolmelta vuodelta ja vuoden 2016 muutos on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Keskeisiä tase- ja sitomuseriä				
Milj. euroa	31.12.2016	31.12.2015	Muutos, %	31.12.2014
Tase	3 233,6	2 985,7	8,3	2 868,1
Luotot	2 590,6	2 401,4	7,9	2 289,8
Saamistodistukset	0,0	6,8	-100	21,1
Osakkeet ja osuudet	325,0	322,5	0,8	212,9
Talletukset	2 387,9	2 107,9	13,3	2 217,6
Oma pääoma	323,1	304,5	6,1	186,9
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	347,0	264,0	31,4	195,3

Taseen luottokanta ja talletukset kasvoivat merkittävästi edellisvuodesta. Myös oma pääoma kasvoi omistaja-asiakkaiden tekemien Tuotto-osuusmerkintöjen johdosta.

Antolainauksen kehitys

Uusia luottoja myönnettiin vuoden aikana 800,0 milj.euroa eli 132,1 milj.euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Luottokanta yhteensä vuoden lopussa oli 2 590,6 milj.euroa (2 401,3¹). Luottokannan kasvu tasaantui ja asuntoluottojen kasvuvauhti hidastui viime vuodesta. Osuuspankki välittää asiakkaille myös OP Ryhmän kiinnitysluottopankin, OP-Asuntoluottopankki Oyj:n (OPA) myöntämiä asuntoluottoja. OP Ryhmän strategian mukaisesti osuuspankki siirsi myöntämiään asuntoluottoja OPAlle tilikauden aikana 120,0 milj.euroa. Pankin OPAan siirtämien ja OPAn taseesta myöntämien asuntoluottojen kanta oli vuodenvaihteessa 639,4 milj.euroa.

Ongelmasaamiset tilikauden aikana kehittyivät seuraavasti:

Ongelmasaamiset			
Milj. euroa	31.12.2016	31.12.2015	Muutos, %
Järjestämättömät saamiset	12,5	11,6	8,1
Yli 90 päivää erääntyneet saamiset	5,9	6,1	-2,6
Järjestämättömät lainanhoitajustosaamiset	4,4	0,8	463,3
Todennäköisesti maksamatta jäävät saamiset	2,2	4,7	-53,8
Terveet lainanhoitajustosaamiset	76,8	55,4	38,7
Ongelmasaamiset yhteensä	88,5	66,2	33,7

Taulukossa esitetyt järjestämättömät saamiset sisältävät saamiskohtaiset arvonalentumiset. Yli 90 pv erääntyneenä saamisena esitetään jäljellä oleva pääoma sellaisesta saamisesta, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta. Lainanhoitajustosaamisena esitetään saamiset, joiden ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen. Lainanhoitajustosaamisten määrään on vaikuttanut Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) tarkentunut ohjeistus. Todennäköisesti maksamatta jäävinä saamisina esitetään heikompien luottoluokkien omaavat saamiset.

Kiinteistöomistukset

Osuuspankin kiinteistöomistukset muodostuvat omassa käytössä olevista kiinteistöistä ja sijoituskiinteistöistä.

Kiinteistöomistukset		
Milj. euroa	31.12.2016	31.12.2015
Omassa käytössä olevat kiinteistöt		
Sitoutunut pääoma	38,5	39,0
Prosenttia taseesta	1,2	1,3
Sijoituskiinteistöt		
Sitoutunut pääoma	37,5	38,7
Prosenttia taseesta	1,2	1,3
Käypä arvo	47,9	50,2
Nettotuotto, %	8,0	7,8
Kiinteistöihin sitoutunut pääoma yhteensä	75,9	77,7
Prosenttia taseesta	2,3	2,6

Kiinteistöyhteisöjen sitoutunut pääoma muodostuu osakehuoneiston kirjanpitoarvosta ja osakehuoneistoon kohdistuvasta lainaosuudesta.

Pankilla ei ole sijoituksia kiinteistösijoitusyhtiöissä. Kaikkien kiinteistösijoitusten osuus on 2,3 prosenttia taseesta (2,6).

¹ Suluissa vertailulukku 31.12.2015.

Omassa käytössä olevat kiinteistöt

Omassa käytössä olevia kiinteistöjä on taseessa 34,8 milj.euroa. Arvonkorotuksia oli tilikauden lopussa 0,2 milj.euroa. Arvonkorotusten peruutuksia ei tehty.

Tilikauden aikana myytiin omassa käytössä olevia kiinteistöjä kirjanpitoarvoltaan 0,2 milj.euroa.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöistä kirjattiin arvonalennuksia tilikauden aikana 0,1 milj.euroa. Sijoituskiinteistöihin sisältyi tilikauden päättyessä arvonkorotuksia 1,1 milj.euroa. Tilikauden aikana ei tehty arvonkorotusten peruutuksia.

Tilikauden aikana myytiin sijoituskiinteistöjä kirjanpitoarvoltaan 0,3 milj.euroa.

Muun sijoitustoiminnan kehitys

Saamiset luottolaitoksilta, joista valtaosan muodostavat saamiset OP Yrityspankki Oyj:ltä, olivat 240,9 milj.euroa (180,5). Lisäksi osuuspankki on tehnyt sijoituksia OP Osuuskunnan liikkeeseen laskemaan joukkovelkakirjalainaan yhteensä 70,1 milj.euroa (70,1). Sijoitus sisältyy tase-erään saamiset yleisöltä.

Vuoden lopussa osuuspankilla oli sijoituksia keskusyhteisön osuuspääomaan yhteensä 323,7 milj.euroa (320,5).

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleisön talletusten ja muiden velkojen kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa. Muut velat muodostuvat markkinarahaveloista ja valtion varoista välitetyistä lainoista.

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille			
Milj. euroa	31.12.2016	31.12.2015	Muutos, %
Talletukset			
Maksuliiketililit	1 473,4	1 222,2	20,6
Säästämistilit	217,8	189,2	15,1
Sijoittamistilit	689,3	690,1	-0,1
Valuuttatalletukset	7,4	6,4	16,5
Yhteensä	2 387,9	2 107,9	13,3
Muut velat	0,2	0,4	-29,9
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille yhteensä	2 388,2	2 108,3	13,3

Muun vieraan pääoman ja sitoumusten kehitys

Velat luottolaitoksille, jotka muodostuvat veloista OP Yrityspankki Oyj:lle ja ns. väliluotosta OP-Asuntoluottopankki Oyj:lle, vähenivät 386,2 milj.euroon (447,8). Väliluottojen osuus veloista on 85,0 milj.euroa (50,0).

Muut vieraan pääoman erät muodostuvat lähinnä lyhytaikaisista maksujenvälityseristä sekä tuottojen ja kulujen jaksotuksiin liittyvistä tilinpäätös vaiheen siirtävistä eristä.

Oma pääoma ja varaukset

Tampereen Seudun Osuuspankin koko oman pääoman määrä kasvoi 6,1 prosenttia 323,1 milj.euroon (304,5). (Omat varat ja vakavaraisuus -kohdan oman pääoman luvussa 315,8 milj.euroa on jo vähennetty 2.1.2017 asiakkaille palautetut Tuotto-osuudet 7,2 milj.euroa sekä jäsenosuudet 0,1 milj.euroa)

Osuuspääoma

Osuuspääoma kasvoi 1,6 prosenttia 194,4 milj.euroon (191,3). Osuuspääoman kasvuun vaikutti marraskuulla toteutettu jäsenosuuksiin kohdistunut rahastoanti. Omistajajäsenillä oli vuoden lopussa sijoituksia jäsenosuuksiin 9,8 milj.euroa (7,8), lisäosuuksiin 0 milj.euroa (0,1) ja Tuotto-osuuksiin 184,6 milj.euroa (183,5). Tuotto-osuuksien liikkeeseen laskuista uusien merkintöjen osuus oli 5,5 milj.euroa ja irtisanottujen osuus 18,0 milj.euroa. Vanhoja lisäosuuksia ei muunneltu Tuotto-osuuksiksi. Irtisanotut lisäosuudet 54 tuhatta euroa (5 teur) esitetään taseessa velkana.

Osuuspankki maksoi Tuotto-osuuksille vuodelta 2015 korkoa 3,25 prosenttia, yhteensä 4,4 milj.euroa. Lisäosuspääomalle maksettiin korkoa 1 961,24 euroa vuodelta 2015. Jäsenosuusmaksun määrä korotettiin edustajiston kokouksen 22.3.2016 tekemän päätöksen mukaisesti 84,09 eurosta 100 euroon. Korotus suoritettiin rahastokorotuksena, jonka määrä oli yhteensä 1,5 milj.euroa. Osuuspankin edustajiston kokouksessa on myös päätetty lisäosuuksien määrän vähentämisestä palautusta vastaan. Lisäosuudet palautetaan asiakkaille heinäkuussa 2017.

Osuuspankilla voi osuuskuntalain ja osuuspankin sääntöjensä mukaan olla jäsenen oikeudet tuottavia jäsenosuuksia ja vapaaehtoisina osuuksina Tuotto-osuuksia sekä lisäosuuksia. Osuuspankin osuuspääomassa on jäsenosuuksia 96 112 kpl. Jokaisella jäsenellä on velvollisuus ottaa yksi osuuspankin jäsenosuus ja maksaa siitä merkintähintana 100 euron suuruinen jäsenosuusmaksu. Tuotto-osuuksia on osuuspankin osuuspääomassa 1 845 955 kpl. Tuotto-osuuksia voivat merkitä vain osuuspankin jäsenet ja niiden antamisesta päättää osuuspankin hallitus. Tuotto-osuuden nimellisarvo ja siitä osuuspankille merkintähintana maksettava tuotto-osuusmaksu on 100 euroa. Jäsenosuudet ja Tuotto-osuudet ovat osuuspankin purkauksessa huonommalla etusijalla kuin lisäosuudet. Lisäosuuksia koskevat määräykset sisältyvät nykyistä edeltävän osuuskuntalain (1488/2001) 11 lukuun sekä soveltuvin osin voimassa olevaan osuuskuntalakiin. Osuuspankki ei voi enää antaa uusia lisäosuuksia.

Osuusmaksut, tuotto-osuusmaksut ja lisäosuusmaksut palautetaan osuuspankin sääntöjen, osuuskuntalain ja osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain mukaisesti ja sanotuissa laeissa mainituin edellytyksin jäsenyyden päätyttyä tai irtisanottaessa lisäosuus tai Tuotto-osuus. Jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai Tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden.

Osuuspankilla on kuitenkin oikeus kieltäytyä jäsenosuusmaksujen ja tuotto-osuusmaksujen palauttamisesta osuuspankin toiminnan aikana. Osuuspankki voi myöhemmin päättää edellä mainitun kiellon kumoamisesta. Palauttamista koskevasta kiellosta ja sen kumoamisesta päättää tarvittaessa pankin hallitus. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Osuuspankki on päättänyt lisäosuuksien määrän vähentämisestä palautusta vastaan. Kaikki lisäosuudet palautetaan omistaja-asiakkaille normaalin irtisanomisajan puitteissa heinäkuussa 2017. Jos irtisanottua lisäosuusosuusmaksua ei ole voitu palauttaa kokonaisuudessaan, voi palautus tapahtua jälkipalautuksena, jos se on kolmen seuraavan tilinpäätöksen perusteella mahdollista.

Osuuspankilla on oikeus lunastaa kaikki Tuotto-osuudet. Lunastusoikeuden käyttämisestä päättää osuuspankin hallitus. Lunastukseen vaaditaan keskusyhteisön lupa sekä valvovan viranomaisen lupa, mikäli sääntely sitä edellyttää.

Muut oman pääoman erät

Aikaisemmin tehtyjä arvonkorotuksia ei ole peruutettu arvonkorotusrahastosta.

Veroperusteiset varaukset

Luottotappiovarausta kasvatettiin 13,4 milj.euroa.

Omat varat ja vakavaraisuus

Osuuspankin vakavaraisuus lasketaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaisesti.

Osuuspankin luottoriskin pääomavaateen laskennassa käytetään sisäisten luokitusten menetelmää. Markkinariskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä. Myös operatiivisten riskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä.

OP Ryhmä julkistaa ns. Pilari III:n mukaiset tarkemmat vakavaraisuustiedot tilinpäätöksessään. OP Ryhmän tilinpäätös on luettavissa www.op.fi verkkopalvelussa.

Osuuspankin omat varat muodostuivat seuraavasti:

Omat varat		
1000 euroa	31.12.2016	31.12.2015
Ydinpääoma (CET1)		
Oma pääoma*	315,8	304,4
Lisäosuuspääoman omiin varoihin luettava määrä	0,1	0,1
Tilinpäätössiirrot vähennettynä laskennallisella verovelalla	91,3	80,5
Osuus tuloksesta, jota ei ole tarkastettu	-20,9	-29,1
Suunniteltu voitonjako	0,0	0,0
Käyvän arvon rahasto rahavirran suojauksesta	-3,3	-2,6
Aineettomat hyödykkeet	-0,1	-0,1
Arvon alentumisten ja odotettujen tappioiden erotuksen alijäämä	-8,8	-9,1
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	374,1	344,2
Ensisijainen pääoma (T1) yhteensä	374,1	344,2
Omat varat yhteensä	374,1	344,2

* pl. lisäosuuspääoma ja arvonkorotusrahastoon liittyvä laskennallinen verovelka

Osuuspankin lisäosuuspääomasta on luettavissa ydinpääomiin korkeintaan 60 prosenttia 31.12.2012 liikkeeseen lasketusta määrästä siirtymäsäännöksen puitteissa. Tilikauden tulosta ei ole luettu omiin varoihin.

Kokonaisriski		
1000 euroa	31.12.2016	31.12.2015
Luottoriski		
Standardimenetelmä (SA)		
Yritysvastuut	23,1	24,9
Vähittäisvastuut	-	-
Kiinteistövakuudelliset vastuut	-	-
Luottolaitos- ja sijoituspalveluvastuut	-	-
Muut vastuut	0,1	0,0
Sisäisten luottoluokituksen menetelmä (IRB)		
Yritysvastuut ¹⁾	558,6	521,2
Yritysvastuut – pk-yritykset	352,0	296,1
Yritysvastuut - Muut	206,5	225,1
Vähittäisvastuut ²⁾	100,2	80,4
Kiinteistövakuudelliset	78,0	56,3
Muut vähittäisvastuut	22,3	24,1
Luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuut ¹⁾	-	-
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	315,6	313,9
Muut erät	57,2	57,1
Luottoriski yhteensä	1 054,6	997,6
Selvitysriski	-	-
Markkinariski³⁾	-	-
Operatiivinen riski	106,6	92,3
Yhteensä	1 161,3	1 089,8

1) Luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuisiin sekä yritysvastuisiin sovelletaan nk. IRBAn perusmenetelmää (FIRB), eli pankki soveltaa näiden vastuiden riskipainojen laskennassa omia maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (PD) estimaatteja.

2) Vähittäisvastuiden riskipainoja laskettaessa pankki soveltaa omia estimaatteja maksukyvyttömyyden todennäköisyydelle (PD), tappio-osuudelle (LGD) ja luottovasta-arvokertoimelle (CF).

3) Valuuttakurssiriski

Vakavaraisuussuhdeluvut		
(%)	31.12.2016	31.12.2015
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	32,2	31,6
Ensisijaisen pääoman (T1) vakavaraisuussuhde	32,2	31,6
Vakavaraisuussuhde	32,2	31,6
Osuuspankkien yhteenliittymän ydinpääoman vakavaraisuussuhde (CET1)	*19,7	19,5

*syyskuussa 2016

Pääomavaateet		
Milj. euroa	31.12.2016	31.12.2015
Omat varat	374,1	344,2
Minimipääomavaade + puskurivaateet *	121,9	114,4
Omien varojen ylijäämä	252,1	229,8
Omat varat	374,1	344,2
Basel I lattia pääomavaatimus	131,5	123,8
Omien varojen ylijäämä	242,5	220,4

*Minimivaade 8 %, kiinteä lisäpääomavaatimus 2,5 % sekä mahdollinen maakohtainen muuttuva lisäpääomavaatimus

Vakavaraisuussuhdeluvun paranemiseen vaikutti tuotto-osuuksien määrän kasvu.

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Ydinpääoma (CET1) yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

Ensisijaisen pääoman (T1) vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Ensisijainen pääoma (T1) yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

Vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

Osuuspankin konserni

Osuuspankin konsernin liikevoitto väheni 21,6 prosenttia ja oli 35,5 milj.euroa (45,3). Konsernin tase oli vuoden lopussa 3 232,3 milj.euroa (2 985,0).

Konsernin ydinpääoman vakavaraisuussuhde (CET 1) oli 31,1 prosenttia (30,4). Konsernin ensisijaisen pääoman vakavaraisuussuhde oli 31,1 prosenttia (30,4) ja vakavaraisuussuhde 31,1 prosenttia (30,4). Ydinpääoma (CET 1) oli yhteensä 360,7 milj.euroa (331,0), ensisijainen pääoma (T1) yhteensä 360,7 milj.euroa (331,0) ja omat varat yhteensä 360,7 milj.euroa (331,0). Konsernin riskipainotetut erät olivat yhteensä 1 160,5 milj.euroa (1 088,2) ja omien varojen vähimmäismäärä 92,8 milj.euroa (87,1).

Konsernin oman pääoman tuotto (ROE) tilikaudelta (suluissa kaksi edellistä tilikautta) oli 7,8 prosenttia (12,5 ja 16,5), koko pääoman tuotto (ROA) 1,0 prosenttia (1,4 ja 1,1), omavaraisuusaste 12,7 prosenttia (12,8 ja 8,8) ja kulujen suhde tuottoihin 52,5 prosenttia (46,0 ja 49,4). Tunnuslukujen laskukaavat on esitetty Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut -kappaleen yhteydessä.

Keskinäinen vastuu

Yhteenliittymälainsäädännön mukaisesti osuuspankkien yhteenliittymän muodostavat yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta, osuuspankkien keskusrahallaitoksena toimiva liikepankki OP Yrityspankki Oyj, keskusyhteisön muut jäsenluottolaitokset, keskusyhteisön ja jäsenluottolaitoksen konsolidointiryhmiin kuuluvat yhteisöt sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joista edellä mainitut yhteisöt yksin tai yhdessä omistavat yli puolet. OP Osuuskunnan jäseniä olivat vuoden lopussa noin 170 osuuspankkia sekä OP Yrityspankki Oyj, Helsingin Seudun Osuuspankki, OP-Asuntoluottopankki Oyj, OP-Korttiyhtiö Oyj ja OP-Prosessipalvelut Oy. Talletuspankkien yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti, ja keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä toistensa veloista ja sitoumuksista.

Keskusyhteisö on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita niiden sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnasta, niiden toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

Keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset ovat keskinäisessä vastuussa niistä selvitystilassa tai konkurssissa olevan keskusyhteisön tai jäsenluottolaitoksen veloista, joita ei saada suoritetuksi sen varoista. Vastuu jakautuu keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten kesken viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa.

Jos jäsenluottolaitoksen omat varat vähenevät tappioiden vuoksi niin alhaisiksi, että yhteenliittymälaiissa säädetyn selvitystilän edellytykset täyttyvät, keskusyhteisöllä on oikeus periä jäsenluottolaitoksiltaan keskusyhteisön säännöissä mainituin perustein ylimääräisiä maksuja tilikauden aikana enintään viisi tuhannesosaa jäsenluottolaitosten viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlasketusta loppusummasta käytettäväksi jäsenluottolaitoksen selvitystilän ehkäisemiseksi tarvittaviin tukitoimiin.

Talletussuoja ja sijoittajien turva

Rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain mukaan talletuspankin on kuuluttava talletussuojarahastoon. OP Ryhmään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina. Talletussuojarahastosta korvataan tallettajien saamiset OP Ryhmän talletuspankeilta enintään 100 tuhanteen euroon asti. OP Ryhmässä talletuspankkeja ovat osuuspankit ja OP Yrityspankki Oyj. Suomen talletussuojajärjestelmää ja sitä koskevaa lainsäädäntöä on muutettu 1.1.2015 alkaen. OP Ryhmälle tulevia uuden järjestelmän mukaisia maksuja on kuvattu tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa kohdassa 1.18 Viranomaismaksut.

Sijoittajien korvausrahasto maksaa korvauksia ei-ammattimaisille sijoittajille silloin, kun sijoituspalveluyritys tai luottolaitos ei pysty suorittamaan muun kuin tilapäisen maksukyvyttömyyden vuoksi suojan piirissä olevia sijoittajien selviä ja riidattomia saamia sopimuksen mukaisesti. Korvauksen määrä on 90 prosenttia saamisen määrästä, enintään 20 tuhatta euroa. Sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan OP Ryhmään kuuluvia pankkeja pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina.

Vuoden 2015 alussa tuli voimaan sääntelyä, joka koskee luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisua. Tämän lisäksi kesällä 2016 viranomaistaholta on tullut tarkentavaa ohjeistusta näiden säännösten soveltamisesta. Kriisinratkaisuviranomaisella on oikeus puuttua pankin liikkeeseen laskemien sijoitustuotteiden ehtoihin sijoittajan asemaan vaikuttavalla tavalla. OP Ryhmän pankkien kriisinratkaisuviranomainen on Brysselissä toimiva EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board). Kriisinratkaisuviranomainen on määrittämässä vuodelle 2016 kriisinratkaisulain mukaista minimiä OP Ryhmän tasolla.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	2016	2015	2014
	Oman pääoman tuotto (ROE), %	7,9	12,5
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,0	1,4	1,1
Omavaraisuusaste, %	12,8	12,9	8,9
Kulu-tuotto-suhde, %	51,3	45,1	49,6

Tunnuslukujen laskukaavat

Oman pääoman tuotto (ROE), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot} *}{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus} + \text{Tilinpäätössiirtojen kertymä}} \times 100$$

laskennallisella verolla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot} *}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin}} \times 100$$

(vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Omavaraisuusaste, %

Oma pääoma ja vähemmistön osuus + Tilinpäätössiirtojen
 kertymä laskennallisella verolla vähennettynä _____ x 100
 Taseen loppusumma

Kulu-tuotto-suhde, %

Hallintokulut + Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja
 aineettomista hyödykkeistä + Liiketoiminnan muut kulut _____ x 100
 Korkokate + Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista +
 Nettopalkkiotuotot + Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan
 nettotuotot + Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot +
 Suojauslaskennan nettotulos + Sijoituskiinteistöjen nettotuotot +
 Liiketoiminnan muut tuotot + Osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)

* Tilinpäätössiirtoihin sisältyvä verovaikutus huomioitu

Riskienhallinta**Riskienhallinnan periaatteet ja organisointi sekä pankin riskiasema**

Riskienhallinta perustuu liiketoimintapäätöksiä tekevien henkilöiden ammattitaitoon ja varovaisuuteen sekä systemaattiseen riskien mittaamiseen, arviointiin ja rajoittamiseen. Riskienhallinnan tärkein tavoite on turvata pankin riskinottokyky ja varmistaa, ettei toiminnassa oteta niin suurta riskiä, että se vaarantaisi pankin kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden tai toiminnan jatkuvuuden. Riskinottokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja likviditeetistä.

Osuuspankin riskienhallinta on järjestetty OP Osuuskunnan jäsenpankeilleen antamien yleisten ohjeiden mukaisesti. Osuuspankin hallintoneuvosto valvoo keskusyhteisön antamien ryhmätasoisien sisäisen valvonnan sekä riskinotto ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteiden toteuttamista pankissa. Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta avustaa hallintoneuvostoa sen valvontavelvollisuuden toteuttamisessa. Lisäksi se arvioi osaltaan pankin riskiasemaa ja riskienhallinnan riittävyttä.

Hallitus vastaa riskienhallintajärjestelmien riittävydestä. Hallitus vahvistaa liiketoiminnan tavoitteet, vakavaraisuutta ja eri riskilajeja koskevat limiitit sekä valvoo ja seuraa säännöllisesti pankin liiketoimintaa, riskinottoa ja riskiasemaa.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan toteutuksesta ja siihen liittyvien tehtävien organisoinnista. Toimitusjohtaja raportoi säännöllisesti hallitukselle, hallintoneuvostolle ja OP Osuuskunnalle pankin liiketoiminnasta, riskinottoa ja riskiasemasta.

Osuuspankin suhtautuminen riskinottoon on maltillinen. Riskinottoa riittävyttä suhteessa pankin riskeihin arvioidaan riskimittareiden ja taloudellisen pääomavaateen avulla.

Pääomasuunnittelulla varmistetaan, että pankilla on riittävä vakavaraisuus nykyisiin ja ennakoituihin riskeihin nähden. Lisäksi sen avulla varmistetaan, että pankin kasvu-, kannattavuus- ja vakavaraisuustavoitteet ovat tarkoituksenmukaisia ja keskenään johdonmukaisesti asetettu. Pääomasuunnitelma sisältää mm. tavoitteet pääomatasolle sekä varautumissuunnitelman vakavaraisuuteen vaikuttavien odottamattomien tilanteiden varalle. Omien varojen riittävyys turvataan ensisijaisesti pitämällä pankin kannattavuus kohtuullisella tasolla. Lisäksi pankki tarjoaa omistaja-asiakkaille merkittäväksi tuotto-osuuksia, jotka luetaan ydinpääomaan. Pankin riskinottoa on riittävä ja riskiasema on vakaa.

Luottoriskit

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei täytä luottosuhteesta syntyviä velvoitteita. Luottoriskien hallinnan tarkoituksena on vähentää luottotappioiden todennäköisyyttä jo ennen luottopäätöstä sekä toisaalta rajoittaa ja estää jo tehtyihin luottopäätöksiin liittyvien riskien toteutuminen.

Luottoriskien hallinta perustuu asiakkaan hyvään tuntemiseen, asiakassuhteen aktiiviseen hoitoon, vahvaan ammattitaitoon, kattavaan dokumentointiin ja vakuuksiin. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on päivittäinen luottoprosessi ja sen laatu.

Asiakkaan riittävä velanhoitokyky on kaiken luotonmyönnön edellytys. Luottopäätökset perustuvat päätöksenteko-ohjeisiin, voimassa olevaan ja ajantasaiseen luottoluokitukseen ja vakuuksiin, joiden tulee yleensä olla turvaavat.

Henkilöasiakkaiden maksukyvyyn riittävyys varmistetaan myös koronnousun varalta. Asiakkaat voivat suojautua koronnousulta käyttämällä luotoissaan kiinteää korkoa tai korkokattoa. Luotonmyönnössä vältetään korkeita luototussuhteita. Asiakkaille tarjotaan takaisinmaksun turvaavia vakuutuksia sairauden ja työttömyyden varalle.

Pankin arvio yritysasiakkaan velanhoitokyvystä ja luottoriskistä muodostuu luottoluokittelusta ja maksukäyttäytymistiedoista, ja tarpeen mukaan tilinpäätösanalyysistä ja -ennusteista, yritystutkimuksen laatimista dokumenteista, asiakasvastaavan tekemästä tarvekartoituksesta, luottokelpoisuusarvioista sekä mahdollisista muista dokumenteista.

Ennakoitavissa oleviin ongelmiin reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Asiakkaat, joiden taloudellisen tilan kehitystä, luottoriskin määrää ja maksukäyttäytymistä halutaan tarkastella tavallista tiiviimmin, otetaan erityisseurantaan.

Uusluotonannolle ja luottokannalle on asetettu luottoluokittaisia tavoitearvoja, jotta luottosalkun laatu säilyy hyvänä. Luottoriskien kehitystä seurataan säännöllisesti suhteessa asetettuihin limiitteihin, valvontarajoihin ja tavoitteisiin. Lisäksi seurataan luottosalkun laatua ja rakennetta, vakuuksien kattavuutta sekä ongelmamomenteja. Luottoriskejä limitoidaan ja rahoitusprosessia valvotaan OP Ryhmän riskienhallintajärjestelmän puitteissa.

Suurella asiakasriskillä tarkoitetaan sellaisia vastuita samalta asiakkaalta tai asiakaskokonaisuudelta, joiden yhteismäärä vähennyserien jälkeen on vähintään 10 prosenttia asiakasriskejä kattavista omista varoista. Säännösten mukaan yksittäisen asiakasriskin enimmäismäärä saa olla enintään 25 prosenttia omista varoista, keskusyhteisön luvalla enintään 40 prosenttia. Pankin asiakasriskejä kattavat omat varat olivat joulukuussa 2016 yhteensä 374,1 milj.euroa.

Pankin suurten asiakasriskien yhteismäärä vähennyserien jälkeen oli 15,5 prosenttia omista varoista. Yhdenkään yksittäisen asiakaskokonaisuuden asiakasriski ei ylittänyt 25 prosenttia.

Likviditeettiriski

Pankkitoiminnan likviditeettiriski koostuu rakenteellisesta rahoitusriskistä ja maksuvalmiusriskistä. Rakenteellisella rahoitusriskillä tarkoitetaan pitkän aikavälin luotonantoon liittyvää epävarmuutta, joka johtuu rahoituksen rakenteesta aiheutuvasta jälleenrahoitusriskistä. Maksuvalmiusriski on riski siitä, että pankki ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista maksuista ilman vaikutusta liiketoiminnan jatkuvuuteen, kannattavuuteen tai vakavaraisuuteen.

Rakenteellista rahoitusriskiä seurataan sijoitusten ja luotonannon sekä niiden rahoituksen maturiteettirakenteen erolla. Maksuvalmiusriskiä seurataan pankin tulo- ja menokassavirtojen erona ja maksuvalmius hoidetaan OP Yrityspankki Oyj:n sekkitilin kautta. Rakenteellista rahoitusriskiä hallitaan OP Ryhmän likviditeetin hallintaa koskevien linjausten ja ohjeiden sekä OP Osuuskunnan johtokunnan osuuspankeille vahvistamien valvontarajojen avulla. Pankin rahoitusvarojen ja -velkojen jakauma on kuvattu liitetiedoissa.

OP Osuuskunta osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisönä on antanut jäsenluottolaitoksilleen talletuspankkien yhteenliittymälain mukaisen poikkeusluvan, jonka mukaan jäsenluottolaitoksiin ei sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen kuudennessa osassa mainittuja

luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia. Asetuksen mukaista maksuvalmiutta valvotaan ja raportoidaan osuuspankkien yhteenliittymän tasolla.

Markkinariskit

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä tappiosta tai tuoton menetyksestä, kun markkinahinta tai markkinahinnan volatilitteetti muuttuvat epäedulliseen suuntaan. Markkinariskeihin sisällytetään kaikkien taseen ja taseen ulkopuolisten erien korkoriskit, hintariskit ja kiinteistöriskit sekä sijoitustoiminnan luottosprediriski ja markkinoiden likviditeettiriski.

Markkinariskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa, mitata, rajoittaa, seurata ja valvoa pankin markkinariskejä siten, että pankin kannattavuus tai vakavaraisuus ei vaarannu.

Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on korkotuloriski eli korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen. Korkoriski aiheutuu luotonannon ja talletusvarainhankinnan toisistaan poikkeavista korkosidonnaisuuksista tai korontarkistusajankohdista, jolloin korkotason muutokset realisoituvat korkokatteeseen. Osuuspankin korkoriskiä hallitaan otto- ja antolainauksen tuotevalikoimalla ja -ehdoilla sekä OP Ryhmässä käytössä olevien korkoriskin johdannaissuojausmallien mukaisesti, joista keskeisin on euribor-sidonnaisen luottokannan korkovirtojen suojaus koronvaihtosopimuksilla.

Osuuspankki on tilikaudella soveltanut rahavirran suojauslaskentaa suojatessaan euribor-sidonnaisen luottokannan korkovirtaa koronlaskulta tai pitkään jatkuvalta matalalta korkotasolta. Rahavirran suojauksessa osa euribor-sidonnaisen luottokannan tulevista korkovirroista on vaihdettu koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Pankkiliiketoiminnassa valuuttariskillä tarkoitetaan valuuttakurssimuutosten pankille aiheuttamaa tulosriskiä tai markkina-arvon muutosriskiä. Avoin valuuttapositio syntyy, kun samassa valuutassa olevien saamisten ja velkojen määrät poikkeavat toisistaan. OP Ryhmässä valuuttariski keskitetään OP Yrityspankkiin, ja yksittäisen osuuspankin valuuttapositio rajoittuu käytännössä matkavaluuttakassaan.

Osakeriskillä tarkoitetaan osakkeiden ja muiden vastaavien instrumenttien markkinakurssimuutosten aiheuttamaa tulosriskiä ja markkina-arvojen muutosriskiä. Osakesijoitukset ovat pääosin OP Ryhmän sisäisiä sijoituksia. Muu osakesijoitustoiminta on vähäistä.

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan osuuspankin ja sen konserniyhtiöiden omistuksessa oleviin kiinteistöihin tai kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin kohdistuvaa arvonalenemis-, tuotto- ja vahingoittumisriskiä. Kiinteistöt on vakuutettu käyvästä arvostaan. Pankin hallitus käsittelee kiinteistöomistukset ja niihin liittyvät riskit sekä investointi-, korjaus- ja muut toimenpiteet säännöllisesti. Seurannassa kiinnitetään huomiota muun muassa kiinteistöihin sitoutuneen pääoman määrään suhteessa pankin taseeseen ja sijoituskiinteistöjen sitoutuneelle pääomalle saatavaan nettotuottoon sekä käypiin arvoihin.

Osuuspankki ei harjoita varsinaista kiinteistöliiketoimintaa, vaan kiinteistöomistukset muodostuvat pääasiallisesti omassa käytössä olevista toimitilakiinteistöistä.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-riskillä tarkoitetaan ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen ja asiakassuhteessa asianmukaisten menettelytapojen ja eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä aiheutuvaa riskiä. Sekä operatiivinen että compliance -riski voi ilmetä myös maineen tai luottamuksen heikkenemisenä tai menettämisenä.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa ja arvioida mahdollisia ja toteutuneita operatiivisia riskejä sekä kehittää riskejä ennaltaehkäiseviä toimintatapoja ja yrityskulttuuria.

Operatiiviset riskit arvioidaan ja riskitilanne raportoidaan säännöllisesti hallitukselle. Compliance-riskiä hallitaan mm. seuraamalla lainsäädännön muutoksia sekä ohjeistamalla ja kouluttamalla organisaatiota. Vuonna 2016 operatiivisista riskeistä osuuspankille aiheutuneet tappiot olivat vähäisiä.

Strategiset riskit

Strateginen riski syntyy väärän strategian valinnasta tai siitä, että valitulla strategialla ei saavuteta asetettuja tavoitteita. Strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyyseihin ja ennusteisiin asiakkaiden tulevista tarpeista, eri toimialojen ja markkina-alueiden kehityksestä sekä kilpailutilanteesta.

Palveluverkko

Vuoden lopussa Tampereen Seudun osuuspankilla oli pääkonttorin lisäksi 12 sivukonttoria.

Pankkipalveluiden lisäksi osuuspankki tarjoaa OP Vakuutuksen vakuutuspalveluita.

Sähköiset pankkipalvelut muodostavat merkittävän osan osuuspankin palvelutarjonnasta. Osuuspankkien henkilöasiakkaat pääsevät tekemään yleisimpiä pankki- ja vakuutuspalveluita koskevia ajanvarauksia op.fi-verkkopalvelussa. Henkilökohtaisen tapaamisen lisäksi ajanvarausjärjestelmän kautta on mahdollista varata aika myös puhelinneuvotteluun ja verkkoneuvotteluun.

OP Ryhmän palveluverkosto koostuu monikanavaisesti verkko- ja mobiilipalveluista, puhelinpalveluista sekä maan kattavimmasta konttoriverkostosta.

OP Ryhmä on investoinut mobiili- ja verkkopalveluiden kehittämiseen merkittävästi. Erityisesti mobiilipalveluiden merkitys kasvaa niin henkilö- kuin yritysasiakkaidenkin asiointissa.

Jäsenistö

Pankin jäsenmäärä kasvoi vuoden aikana 6 469 jäsenellä ja oli vuoden lopussa 95 966. Jäsenmäärän lisäys johtui toteutetusta ja aktiivisesta jäsenhankinnasta.

Henkilöstön palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Osuuspankin palkka- ja palkkiopolitiikasta sekä palkkioiden maksamisesta päättää hallitus.

OP Ryhmän ryhmätasoinen pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä muodostuu johdolle tarkoitettusta kannustinjärjestelmästä sekä muulle henkilöstölle tarkoitettusta henkilöstörahostosta. Palkitsemisjärjestelmiä on selostettu tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Henkilöstö

Vuoden päättyessä osuuspankin palveluksessa oli 295 henkilöä, mikä oli 12 vähemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Vakinaisen henkilöstön määrä oli 268. Eläkkeelle siirtyi vuoden aikana 9 henkilöä. Uusia henkilöitä otettiin palvelukseen 25.

Osuuspankin hallinnointijärjestelmä

Edustajisto

Tampereen Seudun Osuuspankin omistajajäsenten päätösvaltaa käyttää jäsenten keskuudesta valittu edustajisto, johon kuuluu vähintään 60 ja enintään 100 edustajaa sen mukaan kuin hallintoneuvosto päättää. Nykyisen edustajiston jäsenmäärä on 60.

Edustajat valitaan osuuspankin vaalijärjestyksessä määrättyllä tavalla suhteellista vaalitapaa noudattaen jäsenalueittain joka neljäs vuosi hallintoneuvoston päättämänä ajankohtana. Vaalikelpoinen edustajistoon on henkilö, joka on hyväksytty jäseneksi viimeistään neljä kalenterikuukautta ennen äänestyksen alkamista ja joka vaalin alkaessa on täysivaltainen ja joka ei ole osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa oleva eikä osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön toimitusjohtaja taikka niiden hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen tehtävässä oloaikanaan ja tehtävän päättymisestä lukien seuraavan viiden vuoden aikana.

Vuosittain ennen toukokuun loppua pidettävä varsinainen edustajiston kokous käsittelee muun muassa seuraavat asiat:

- osuuspankin tuloslaskelman ja taseen vahvistaminen
- vastuuvapauden myöntäminen hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle
- ylijäämän käytöstä päättäminen
- hallintoneuvoston jäsenten lukumäärästä, valinnasta ja palkkioista päättäminen
- tilintarkastajien valinnasta ja palkkioista päättäminen.

Lisäksi edustajiston kokous päättää tarvittaessa kaikista osuuspankin sääntöjen muutoksista. Varsinaisen edustajiston kokouksen lisäksi voidaan pitää asioiden niin vaatiessa ylimääräisiä kokouksia. Edustajiston kokouksen koollekutsumisesta päättää pankin hallitus.

Jokaisella jäsenellä on edustajiston vaalissa yksi ääni ja jokaisella edustajiston jäsenellä on edustajiston kokouksessa yksi ääni.

Edustajiston kokous pidettiin 22.3.2016.

Hallintoneuvosto

Osuuspankilla on hallintoneuvosto, jonka tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa pankin hallintoa. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet ja toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen. Lisäksi se vahvistaa osuuspankin ohjesäännön ja pankin riskienhallintaa koskevat periaatteet.

Hallintoneuvosto antaa varsinaiselle edustajiston kokoukselle lausunnon edellisen vuoden tilinpäätöksestä. Se voi myös antaa hallitukselle ohjeita asioissa, jotka ovat laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä.

Vaalivuonna hallintoneuvosto määrää edustajiston lukumäärän osuuspankin säännöissä mainituissa rajoissa ja vahvistaa kultakin jäsenalueelta valittavien edustajien lukumäärän sekä nimeää keskusvaalilautakunnan.

Hallintoneuvostoon kuuluu pankin sääntöjen mukaan vähintään 20 ja enintään 30 jäsentä. Jäsenmäärän vahvistaa edustajisto ja se on tällä hetkellä 28. Jäsenet valitaan osuuspankin jäsenistä ja heidän tulee edustaa monipuolisesti jäsenkuntaa. Kunkin jäsenen toimikausi kestää kolme vuotta. Vuosittain jäsenistä on erovuorossa kolmannes. Hallintoneuvoston jäsenen eroamisikä on 68 vuotta, kuitenkin siten että tämän iän täyttänyt henkilö saa toimia tehtävässään seuraavan valintakokouksen päättymiseen saakka.

Hallintoneuvosto kokoontui vuonna 2016 yhteensä kaksi kertaa.

Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta

Hallintoneuvostoa avustaa sen valvontatehtävässä hallintoneuvoston keskuudestaan valitsema neljän jäsenen tarkastusvaliokunta. Tarkastusvaliokunnan on kiinnitettävä huomiota erityisesti siihen, että osuuspankkia ja sen konsernia johdetaan ammattitaitoisesti terveitä ja varovaisia liikeperiaatteita noudattaen lain, sääntöjen, viranomais määräysten ja annettujen ohjeiden sekä hallintoneuvoston vahvistamien vakavaraisuuden hallinnan periaatteiden mukaisesti.

Tarkastusvaliokunnalle on toimitettava viranomaisten, keskusyhteisön ja tilintarkastajan laatimat pankkia koskevat tarkastuskertomukset. Tarkastusvaliokunnan on esitettävä havaintonsa tarkastuskertomuksista ja muusta pankin hallinnosta ainakin kerran vuodessa hallintoneuvostolle.

Nimitysvaliokunta

Osuuspankilla on nimitysvaliokunta, johon kuuluu kahdeksan jäsentä. Sen tarkoituksena on avustaa osuuspankin edustajistoa ja hallintoneuvostoa henkilövalintojen tekemisessä ja varmistaa valintaprosessin tehokas valmistelu. Valiokunta tekee edustajistolle sekä hallintoneuvostolle esitykset niiden päätösvaltaan kuuluvista henkilövalinnoista. Nimitysvaliokunta voi myös tehdä esitykset muista kokouksissa esille tulevista asioista, joita hallintoneuvosto tai hallitus on esittänyt sen valmisteltaviksi. Lisäksi se valmistelee esitykset eri hallintoelinten jäsenten vuosi-, kuukausi- ja kokouspalkkioista sekä kulukorvausten perusteista.

Hallitus

Hallitus johtaa osuuspankin toimintaa. Pankin sääntöjen mukaan hallituksen on edistettävä osuuspankin etua huolellisesti ja hoidettava sen asioita lakien ja pankin sääntöjen sekä hallintoneuvoston vahvistaman ohjesäännön mukaan. Hallituksella on yleinen toimivalta päättää kaikista pankin hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain tai sääntöjen mukaan eivät kuulu edustajistolle, hallintoneuvostolle tai toimitusjohtajalle. Hallitus vastaa pankin strategisesta johtamisesta sekä ohjaa ja valvoo pankin toimivaa johtoa. Hallituksen lakimääräisenä tehtävänä on huolehtia siitä, että osuuspankin kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Osuuspankin sääntöjen mukaan hallituksen muodostavat toimitusjohtaja toimiaikanaan sekä hallintoneuvoston valitsemat 4–8 muuta jäsentä, joiden tulee olla osuuspankin jäseniä. Hallituksen jäsenmäärä on tällä hetkellä kuusi. Hallituksen jäsenen toimikausi on yksi vuosi. Hallituksen jäsenen yläikäraja on 68 vuotta, kuitenkin siten, että tämän iän täyttänyt jäsen saa toimia tehtävässään uuden jäsenen valinnasta päättävän hallintoneuvoston kokouksen loppuun. Hallituksen jäsenenä olevan toimitusjohtajan osalta yläikäraja määräytyy osuuspankin ja toimitusjohtajan välisen toimitusjohtajajärjestyksen mukaisesti.

Vuosittain ensimmäisessä jäsentensä valintaa seuraavassa kokouksessaan hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallituksen puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi ei saa valita osuuspankin toimitusjohtajaa tai toimihenkilöä.

Hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja saapuvilla on enemmän kuin puolet sen jäsenistä. Kertomusvuonna hallituksen kokouksia oli 17.

Toimitusjohtaja

Pankin toimitusjohtajan on edistettävä osuuspankin etua huolellisesti ja hoidettava pankin päivittäistä hallintoa lakien ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimiin, jotka pankin toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta pankin toiminnalle olennaista haittaa.

Toimitusjohtajan lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia, että pankin kirjanpito on lain mukainen ja että pankin varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla. Toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta pankin toiminnalle olennaista haittaa.

Toimitusjohtajan lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia, että pankin kirjanpito on lain mukainen ja että pankin varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla.

Hallinnointielinten jäsenet

Edustajisto

Osuuspankin edustajisto valittiin vuonna 2013 järjestetyillä vaaleilla äänestysprosentin ollessa 20,1. Edustajiston jäsenten toimikausi päättyy vuonna 2017 järjestettävään uuden edustajiston valintaan.

Edustajiston jäsenet jäsenalueittain

Akaa

Harri Rantala, rehtori, Akaa
Jukka Saari, kuvataiteen lehtori, Akaa

Hämeenkyrö

Ari Ilottu, maanviljelijä, opettaja, Hämeenkyrö
Päivi-Lea Leskinen, sairaanhoitaja, maaseutuyrittäjä, Hämeenkyrö

Lempäälä

Hilkka Frigård, eläkeläinen, Lempäälä
Anita Haapasalmi, yrittäjä, Lempäälä
Mikko Kärki, maanviljelijä, Lempäälä
Rauno Toikka, yrittäjä, Lempäälä

Nokia

Tiina Honkiniemi, lastenhoitaja, Nokia
Seppo Kallio, kunnallisneuvos, Nokia
Aile Lahti, yrittäjä, Nokia
Tuomo Nenonen, sosiaalineuvos, Nokia
Matti Raisamo, rautakauppias (emeritus), Nokia
Timo Uotila, pastori, Nokia
Mervi Veijola, sairaanhoitaja, Nokia

Pirkkala

Raaili Naskali, yrittäjä, Pirkkala
Jaana Ristimäki-Anttila, kouluttaja, Pirkkala
Elina Savilahti, erityislastentarhanopettaja, Pirkkala

Tampere

Mikko Alatalo, kansanedustaja, Tampere
Johanna Andersson, kirjanpitäjä, Tampere
Pentti Herranen, pääluottamusmies, vahtimestari, Tampere
Susanna Ihanus, kulttuurituottaja, Tampere
Matti Ilveskoski, DI, hallintojohtaja, Tampere
Milla Joutjärvi, henkilöstöasiantuntija, Vantaa
Pertti Järvinen, emeritusprofessori, Tampere
Martti Kaunisto, opettaja, yrittäjä, Tampere (25.3.2016 alkaen)
Ulla Keskinen, nuorisotyönohjaaja, Tampere
Kristiina Knuutila, terveydenhoitaja, Tampere
Hilkka Korjus, lehtori, pääluottamusmies, Tampere
Aki Kuukankorpi, erikoislääkäri, Tampere
Matti Kuukankorpi, eläkeläinen, Tampere
Johanna Lahti, TKT/yliopistotutkija, Tampere
Jyrki Lahtinen, yrittäjä, Tampere
Anu-Maria Laitinen, KTM, Tampere
Sauli Lehtimäki, eläkeläinen, mielenterveyshoitaja, Tampere

Lauri Lepistö, eläkeläinen, Tampere
 Timo Malmi, FL, kirjailija, Tampere
 Erkan Nasib, eläkeläinen, Tampere (25.3.2016 asti)
 Pekka Niemi, kiinteistöpäällikkö, Tampere
 Helena Nieminen, laitoshuoltaja, työsuojeluvaltuutettu, Tampere
 Aleksis Nokso-Koivisto, toimitusjohtaja/startup-yrittäjä, Tampere
 Matti Oja, rakennusinsinööri, Tampere
 Petri Paala, liiketoimintajohtaja, Tampere
 Pekka Paldanius, varatuomari, Tampere
 Antti Pehkonen, yrittäjä, Tampere
 Jukka Petäjä, diplomikauppias, toimitusjohtaja, Tampere
 Mauri Poussa, toimitusjohtaja, työyhteisövalmentaja, Tampere
 Heli Rautanen, perhetyöntekijä, pääluottamusmies, Kangasala
 Ilpo Sirniö, logistiikkatyöntekijä, Tampere
 Tuomo Tiainen, emeritusprofessori, tekniikan tohtori, Tampere
 Kalle Toivonen, koneenasentaja, Tampere
 Leena Tuominen-Saarela, hoitotyön päällikkö, Tampere
 Leena Valkeeniemi-Tasanen, terveydenhoitaja, Tampere
 Päivi Vuorinen-Vilén, siivooja, Tampere

Vesilahti

Jari Saarnio, opettaja, Vesilahti
 Olli Tuominen, maaseutuyrittäjä, Vesilahti

Ylöjärvi

Jussi-Pekka Ahonen, nuorisotoimitsija, Ylöjärvi
 Mika Hiltunen, yrittäjä, Ylöjärvi
 Tomi Järvenpää, filosofian maisteri, yrittäjä, Ylöjärvi
 Pasi Kallio, lasityöntekijä, Ylöjärvi
 Heikki Nylander, yrittäjä, Ylöjärvi

Hallintoneuvosto

Puheenjohtaja
 Risto Nuolimaa, (2016–2019), oikeustieteen tohtori, emeritusprofessori, Tampere

Varapuheenjohtaja
 Janne Ruohonen, (2016–2019), kauppatieteiden tohtori, yliopistolehtori (22.11.2016 alkaen)

Muut jäsenet

Jari Alanen, (2015–2018), johtaja, Tampere*
 Kaisu Avotie, (2015–2018), toimitusjohtaja, Kangasala
 Rauno Ihalainen, (2015–2018), filosofian tohtori, sairaanhoitopiirin johtaja, Tampere (varapj 22.11.2016 asti)
 Pauli Kiviniemi, (2014–2017), yrittäjä, Ylöjärvi
 Jaana Koivisto, (2014–2017), terveydenhoitaja, Nokia
 Päivi Koppanen, (2014–2017), lehtori, Tampere
 Auli Korhonen, (2016–2019), elinkeinopoliittinen asiantuntija, Tampere
 Jussi Kuortti, (2014–2017), toimitusjohtaja, Tampere
 Sari Lehmussaari, (2015–2018), yrittäjä, Nokia
 Kati Malmi, (2014–2017), johtava nuorisotyöntekijä, Tampere*
 Raija Moilanen, (2014–2016), järjestöpäällikkö, Tampere
 Yrjö Nevala, (2016–2019), palopäällikkö, Ylöjärvi
 Sinikka Niemi, (2014–2017), siistijä, Nokia
 Raimo Nieminen, (2015–2018), pääluottamusmies, Tampere
 Sami Palola, (2015–2018), myyntipäällikkö, Pirkkala
 Mauri Penttilä, (2016–2019), maanviljelijä, Vesilahti
 Tuula Petäkoski-Hult, (2016–2019), filosofian tohtori, Lempäälä
 Tarja Soukko, (2016–2019), johtava hoitaja, Hämeenkyrö

Antti Teivaala, (2015–2018), maanviljelijä, Tampere*
 Eija Tomás, (2015–2018), hallintoylilääkäri, Tampere
 Seppo Tuomisto, (2016–2019), maanviljelijä, Hämeenkyrö
 Antti Veko, (2016–2019), TV-asentaja, Sastamala
 Harri Viljanen, (2015–2018), aluejohtaja, Tampere*
 Kari Virtanen, (2014–2017), työnjohtaja, Lempäälä
 Jorma Välimäki, (2015–2018), siistaaja, Nokia
 Hannu Ylinen, (2016–2017), yrittäjä, Sastamala

*Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan jäsen

Hallitus

Puheenjohtaja

Jorma Hyrskyluoto, s. 1950, ekonomi, Tampere
 Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 1.1.1995–
 Keskeinen työkokemus: toimitusjohtaja Osuuskunta Maito-Pirkka 1991–2007, talousjohtaja
 Osuuskunta Maito-Pirkka 1985–1990, taluspäällikkö Rakennusyhtymä Mattinen-Niemelä Oy
 1981–1984, konttoripäällikkö Rakennusyhtymä Mattinen-Niemelä Oy 1979–1980, tilipalvelun esi-
 mies Kesoil Oy 1977–1978, liikkeenhoidon neuvoja Kesoil Oy 1974–1976
 Keskeiset luottamustehtävät: hallintoneuvoston jäsen OP Osuuskunta, työvaliokunnan jäsen OP
 Osuuskunta

Varapuheenjohtaja

Heikki Tuokko, s. 1949, filosofian maisteri, Akaa
 Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 1.1.1991- (varapuheenjohtaja 1997–)
 Keskeinen työkokemus: sivistystoimenjohtaja Akaan kaupunki 2007–7/2013, lukion rehtori, koulu-
 toimenjohtaja Viialan kunta 1980–2006

Muut jäsenet

Satu Eskelinen, s. 1961, diplomi-insinööri, johtaja, Tampere
 Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 18.11.2014–
 Keskeinen työkokemus: Tampereen alueen johtaja Technopolis Oyj 2007–, yksikönjohtaja Solteq
 Oyj 2005–2006, aluejohtaja Elisa Oyj 2004–2005, toimitusjohtaja Soon Com Oy 2003–2004,
 myyntipäällikkö, osastopäällikkö, markkinointijohtaja Tampereen puhelinosuuskunta ja Soon
 Communications Oyj 1995–2003
 Keskeiset luottamustoimet: hallituksen jäsen Tampereen Sähkölaitos, Tampereen teknillinen
 yliopisto Advisory Board, jäsen Hallituspartnerit ry, valtuuskunnan jäsen Keskuskauppakamari,
 palveluvaliokunnan jäsen Tampereen kauppakamari

Virpi Kaasalainen, s. 1965, KTM, toimitusjohtaja, Ylöjärvi

Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 27.11.2007–
 Keskeinen työkokemus: toimitusjohtaja Purso Group Oy 2010–, varatoimitusjohtaja Purso Oy
 2005–2009, varatoimitusjohtaja Purso Oy:n taloushallinto 1997–2003
 Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen jäsen Purso Oy, hallituksen jäsen Purso Group Oy,
 hallituksen jäsen Purso-Tools Oy, hallituksen jäsen Purso Heat Oy, hallituksen jäsen Fennosteel
 Oy, hallituksen jäsen Luonnonmukaisen tuotannon edistämissäätö

Esa Martikkala, s. 1948, insinööri, toimitusjohtaja, Nokia

Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 1.1.2000–22.11.2016
 Keskeinen työkokemus: toimitusjohtaja Alpensi Oy 1989–, toimitusjohtaja Martess Oy 2002–,
 toimitusjohtaja Raito-Tuote Oy 2004–2011, toimitusjohtaja EJS-Engineering Oy 2007-
 Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen puheenjohtaja Alpensi Oy, hallituksen puheenjohtaja
 Martess Oy, hallituksen jäsen EJS-Engineering Oy, valtuutettu Nokian kaupunginvaltuusto

Aki Ojakangas, s. 1955, yhteiskuntatieteiden maisteri, rehtori, Tampere
 Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 1.1.2002–22.11.2016
 Keskeinen työkokemus: rehtori Metallityöväen Murikka-Opisto 1992–, järjestö- ja koulutussihteeri
 Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto ry 1985–1992, toiminnanjohtajan sijainen Työväen Urheiluliiton
 Tampereen piiri 1983–1985
 Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen jäsen ja asiamies Metallityöväen koulutussäätiö,
 hallituksen jäsen Murikanranta Oy, hallituksen puheenjohtaja Suomen Kansanopistoyhdistys ry,
 hallituksen puheenjohtaja FimLab Laboratoriot Oy

Mikko Rosenlund, s. 1955, hallintotieteiden maisteri, eMBA, Nokia
 Tampereen Seudun Osuuspankin palvelukseen vuonna 1988, toimitusjohtaja 1.11.2010–
 Keskeinen työkokemus: kokemusta pankkialalta 33 vuotta
 Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen puheenjohtaja Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy, hallituksen
 jäsen Tampereen Messut Oy, hallituksen jäsen Tampereen kauppakamari

Markku Sotarauta, s. 1963, hallintotieteiden tohtori, professori, Ylöjärvi
 Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 12.11.2013–
 Keskeinen työkokemus: aluetieteen professori Tampereen yliopiston Johtamiskorkeakoulu 1998–,
 johtaja Tampereen yliopiston Johtamiskorkeakoulu 2011–2013, kauppa- ja hallintotieteiden tiede-
 kunnan dekaani Tampereen yliopisto 2009–2010 ja yhdyskuntatieteiden laitoksen johtaja
 Tampereen yliopisto 2008–2009
 Keskeiset luottamustoimet: johtokunnan puheenjohtaja Johtamiskorkeakoulu, puheenjohtaja
 Tulevaisuudentutkimuksen Verkostoakatemia

Toimitusjohtaja

Mikko Rosenlund, hallintotieteiden maisteri, eMBA, 61 v, Tampereen Seudun Osuuspankin
 palvelukseen vuonna 1988, toimitusjohtajaksi vuonna 2010

Johtoryhmän kokoonpano

Mikko Rosenlund, hallintotieteiden maisteri, eMBA, toimitusjohtaja, 61 v, pankin palvelukseen
 vuonna 1988
 Keskeinen työkokemus: kokemusta pankkialalta 33 vuotta
 Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen jäsen Tampereen Seudun Osuuspankki, hallituksen
 puheenjohtaja Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy, hallituksen jäsen Tampereen Messut Oy,
 hallituksen jäsen Tampereen kauppakamari

Kari Lepistö, varatuomari, oikeustieteen kandidaatti, pankinjohtaja, 53 v, pankin palvelukseen
 vuonna 2008
 Keskeinen työkokemus: varatoimitusjohtaja Sähköpeko Oy 2007–2008, toimitusjohtaja Sähköpeko
 Oy 2008, johtotehtävissä Nordeassa 1990–2007
 Keskeiset luottamustehtävät: tukisäätiön asiamies ja hallituksen jäsen Kauppaneuvos Kalle
 Kaiharin säätiö, hallituksen jäsen Antti ja Airi Soljan säätiö, hallituksen jäsen Aarre M. Mattisen
 säätiö

Sari Pellinen, kasvatustieteiden maisteri, henkilöstöjohtaja, 40 v, pankin palvelukseen vuonna 2012
 Keskeinen työkokemus: Nokia Oyj Site HR Manager 2011–2012, Senior HR Consultant/HR
 Manager 2008–2011, HR Manager (Berlin, Germany) 2007, HR Manager, Planning and
 Processes 2004–2007, HR/HRD Specialist 2000–2003
 Keskeiset luottamustehtävät: koulutusvaliokunnan jäsen Tampereen kauppakamari

Jari Pimiä, KTM, eMBA, pankinjohtaja, 50 v, pankin palvelukseen vuonna 2014
 Keskeinen työkokemus: OP Ryhmässä vuodesta 1990, toimitusjohtaja Yläneen Osuuspankki ja
 Vammalan Seudun Osuuspankki 1997–2006, Keskisen alueen aluejohtaja Pohjola Vakuutus
 2006–2013
 Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen jäsen Tampere Tunnetuksi ry, palveluvaliokunnan jäsen
 Tampereen kauppakamari

Tiina Sahamies, varatuomari, riskienhallintajohtaja, 57 v, pankin palvelukseen vuonna 1999
 Keskeinen työkokemus: riskienhallintapäällikkö Tampereen Seudun Osuuspankki 2007–2011, lakimies- ja esimiestehtävissä Tampereen Seudun Osuuspankissa 1999–2007, lakimiestehtävissä Omaisuudenhoito-yhtiö Arsenal Oy:ssä 1994–1999, Tampereen Aluesäästöpankissa ja Suomen Säästöpankki SSP Oy:ssä 1984–1994
 Keskeiset luottamustehtävät: laki- ja verovaliokunnan jäsen Tampereen kauppakamari, hallituksen jäsen Youth For Understanding YFU Finland ry

Jani Vilpponen, varatuomari, varatoimitusjohtaja, 48 v, pankin palvelukseen vuonna 2011
 Keskeinen työkokemus: sijoitusjohtaja, myyntijohtaja sekä konttorinjohtaja Merita/Nordea Tampere ja Helsinki 1995–2010
 Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen jäsen Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy, hallituksen jäsen Veronmaksajien Tampereen paikallisyhdistys, finanssivaliokunnan jäsen Tampereen kauppakamari, vaalivaliokunnan puheenjohtaja Tampereen kauppakamari, jäsenlautakunnan jäsen Tampereen Kauppaseura ry

Tilintarkastajat

KHT-yhteisö Moore Stephens Rewinet Oy Ab, jossa päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Jari Paloniemi

Muu tarkastustoiminta

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa yhtiön hallitusta ja johtoa toiminnan ohjauksessa, valvonnassa ja varmistamisessa suorittamalla toimintaan kohdistuvaa tarkastusta. Sisäisen tarkastuksen suorittama tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoimintaa. Pääpaino on riskitekijöiden tunnistamisessa ja sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa. Sisäinen tarkastus raportoi tekemänsä tarkastukset pankin johdolle.

Tarkastukset toteutetaan hyvää sisäistä tarkastustapaa noudattaen. Hyvää tarkastustapaa linjaavat sisäistä tarkastusta koskevat The Institute of Internal Auditorsin sekä tietojärjestelmätarkastusta koskevat Information Systems Audit and Control Associationin julkaisemat ammattistandardit sekä eettiset säännöt.

Pankin sisäisen tarkastuksen ovat suorittaneet OP Ryhmän Tarkastuksen Sisäisen tarkastuksen tarkastajat.

Tulevaisuuden näkymät

Luottamus talouden näkymiin on vahvistunut niin Suomessa kuin vientimarkkinoilla. Suomen talouden kasvu jatkuu kuluvana vuonna maltillisena aiempaa laajemmalla pohjalla. EKP on ilmoittanut jatkavansa elvyttävää politiikkaa kuluvana vuonna. Linjauksen mukaan ohjaukset säilyvät matalina koko vuoden.

Vuoden 2017 talousnäkymät ovat Pirkanmaalla viime vuosia positiivisemmat. Alhainen markkinakorkotaso tukee edelleen investointeja ja pk-yritysten näkymät ovat aiempaa valoisammat. Pirkanmaan ja Tampereen seudun asukasmäärän ennustetaan edelleen jatkavan kasvuaan. Asuntokaupan ennustetaan jatkuvan vilkkaana ja lisäävän pankin luottokysyntää. Pankin liikevoiton arvioidaan olevan vuonna 2017 hieman viime vuotta alhaisempi johtuen OP Ryhmän kasvavista kehittämiskustannuksista sekä oman pääoman ehtoisten tuottojen vähenemisestä.

Hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä

Konsernin jakokelpoinen ylijäämä 31.12.2016 oli 121,2 milj.euroa. Osuuspankin jakokelpoinen ylijäämä oli 124,6 milj.euroa, josta tilikauden ylijäämä oli 20,9 milj.euroa.

Taseen osoittama ylijäämä ehdotetaan käytettäväksi siten, että lisäosuusmaksulle maksetaan korkoa 1,45 prosenttia 826,43 euroa ja Tuotto-osuudelle 3,25 prosenttia 5 991 550,69 euroa, yhteensä 5 992 377,12 euroa. Tilikauden ylijäämästä jää 14 911 303,53 euroa edellisten tilikausien voittovarojen tilille.

Osuuspankin taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Pankin maksukyky on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan pankin maksukykyä.

Tuloslaskelma ja tase

Tampereen Seudun Op konserni (573008KONS)

12 / 2016

12 / 2015

KONSERNITILINPÄÄTÖS
TULOSLASKELMA

KORKOTUOTOT	36 759 755,44	40 182 468,48
KORKOKULUT	-4 557 146,01	-7 480 673,21
KORKOKATE	32 202 609,43	32 701 795,27
TUOTOT OMAN PÄÄOMAN EHTOISISTA SIIJOITUKSISTA	12 933 656,88	17 506 518,28
PALKKIOTUOTOT	28 440 711,68	25 039 019,49
PALKKIOKULUT	-3 292 973,00	-2 680 633,51
ARVOPAPERIKAUPAN JA VALUUTTATOIMINNAN NETTOTUOTOT	268 944,23	411 759,73
Arvopaperikaupan nettotuotot	261 027,70	383 213,26
Valuuttatoiminnan nettotuotot	7 916,53	28 546,47
MYYTÄVISSÄ OLEVIEN RAHOITUSVAROJEN NETTOTUOTOT	131 359,93	8 954 608,52
SIIJOITUSKIINTEISTÖJEN NETTOTUOTOT	2 103 890,94	2 003 155,39
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	1 520 813,89	838 664,16
HALLINTOKULUT	-32 695 725,34	-32 077 445,22
Henkilöstökulut	-16 089 310,84	-16 201 456,29
Palkat ja palkkiot	-13 182 349,19	-13 348 597,00
Henkilösivukulut	-2 906 961,65	-2 852 859,29
Eläkekulut	-2 112 954,20	-2 116 617,60
Muut henkilösivukulut	-794 007,45	-736 241,69
Muut hallintokulut	-16 606 414,50	-15 875 988,93
POISTOT JA ARVONALENTUMISET KONSERNILIIKEARVOSTA	0,00	0,00
POISTOT JA ARVONALENTUMISET AINEELLISISTA JA AINEETOMISTA HYÖDYKKEISTÄ	-1 645 345,85	-1 756 449,11
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-4 683 212,55	-5 139 971,51
ARVONALENTUMISTAPPIOT LUOTOISTA JA MUISTA SITOUMUKSISTA	198 646,16	-547 010,00
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	35 483 376,40	45 254 011,49
TULOVEROT	-4 576 037,09	-5 593 827,25
Tilikauden verot	-1 924 650,63	-2 928 071,86
Aikaisempien tilikausien verot	-60 083,83	0,00
Laskennallinen vero	-2 591 302,63	-2 665 755,39
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	30 907 339,31	39 660 184,24
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VÄHEMMISTÖN OSUUDEN JÄLKEEN	30 907 339,31	39 660 184,24
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	30 907 339,31	39 660 184,24

TASE		
VASTAAVAA		
KÄTEISET VARAT	3 280 947,92	3 776 163,12
SAAMISET LUOTTOLAITOKSILTA	240 894 455,35	180 521 194,35
Vaadittaessa maksettavat	62 899 020,39	34 062 632,72
Muut	177 995 434,96	146 458 561,63
SAAMISET YLEISÖLTÄ JA JULKISYHTEISÖILTÄ	2 570 822 815,12	2 379 617 918,42
Muut	2 570 822 815,12	2 379 617 918,42
SAAMISTODISTUKSET	0,00	6 826 488,30
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Muilta	0,00	6 826 488,30
OSAKKEET JA OSUUDET	324 691 366,34	322 173 653,42
OSAKKEET JA OSUUDET SAMAAAN KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ	339 482,01	339 482,01
JOHDANNAISSOPIMUKSET	7 903 105,52	6 554 030,53
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	62 750,00	75 733,00
Muut pitkävaikutteiset menot	62 750,00	75 733,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET	74 598 030,54	76 933 657,78
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	40 781 068,47	42 189 765,28
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet	31 677 408,91	32 492 588,10
Muut aineelliset hyödykkeet	2 139 553,16	2 251 304,40
OSAKE-, SIJOITUSOSUUSANTI- JA KANTARAHASTOANTISAAMISET	0,00	0,00
MUUT VARAT	3 001 616,33	1 852 694,03
SIIRTOSAAMISET JA MAKSETUT ENNAKOT	5 862 717,43	5 659 959,62
LASKENNALLISET VEROSAAMISET	815 998,67	691 204,21
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 232 273 285,23	2 985 022 178,79

VASTATTAVAA

VIERAS PÄÄOMA	2 821 203 482,93	2 602 714 095,76
VELAT LUOTTOLAITOKSILLE	386 211 036,22	447 767 128,62
Luottolaitoksille	386 211 036,22	447 767 128,62
Vaadittaessa maksettavat	111 036,22	17 767 128,62
Muut	386 100 000,00	430 000 000,00
VELAT YLEISÖLLE JA JULKISYHTEISÖILLE	2 387 733 228,83	2 107 668 067,27
Talletukset	2 387 487 283,78	2 107 317 100,94
Vaadittaessa maksettavat	2 280 872 916,25	1 915 744 447,99
Muut	106 614 367,53	191 572 652,95
Muut velat	245 945,05	350 966,33
Vaadittaessa maksettavat	2 828,33	2 135,67
Muut	243 116,72	348 830,66
JOHDANNAISSOPIMUKSET JA MUUT KAUPANKÄYNTITARKOITUKSESSA PIDETTÄVÄT VELAT	3 158 699,41	2 989 160,74
MUUT VELAT	3 980 330,29	4 078 190,29
Muut velat	3 131 618,29	3 201 457,29
Pakolliset varaukset	848 712,00	876 733,00
SIIRTOVELAT JA SAADUT ENNAKOT	14 584 768,01	17 399 500,97
Muut	0,00	0,00
LASKENNALLISET VEROVELAT	25 535 420,17	22 812 047,87
OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS	411 069 802,30	382 308 083,04
Osake- ja osuuspääoma	194 435 446,17	191 292 999,19
Osakepääoma	0,00	0,00
Jäsenosuudet	9 839 946,17	7 770 209,19
Lisäosuudet	0,00	54 190,00
Tuotto-osuudet	184 595 500,00	183 468 600,00
Ylikurssirahasto	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00
Muut sidotut rahastot	4 106 570,13	3 620 010,20
Vararahasto	831 755,08	831 755,08
Käyvän arvon rahasto	3 274 815,05	2 788 255,12
Käypään arvoon arvostamisesta, saamistodistukset	0,00	184 867,69
Käypään arvoon arvostamisesta muista	0,00	85 243,93
Rahavirran suojausrahasto	4 093 518,81	3 215 207,30
Laskennalliset verot /rahavirran suojaus	-818 703,76	-643 041,47
Laskennalliset verot käyvän arvon rahaston saamistodistuksista	0,00	-36 973,54
Laskennalliset verot käyvän arvon rahaston muista	0,00	-17 048,79
Yhtiöjärjestyksen / sääntöjen mukaiset rahastot	0,00	0,00
Muut rahastot	0,00	0,00
Vapaat rahastot	2 555 334,70	2 555 334,70
Muut rahastot	2 555 334,70	2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	179 065 111,99	145 179 554,70
Tilikauden voitto tai tappio	30 907 339,31	39 660 184,24
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 232 273 285,23	2 985 022 178,79
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET		
ASIAKKAAN PUOLESTA KOLMANNEN HYVÄKSI ANNETUT SITOUMUKSET	71 651 764,02	55 538 137,67
Takaukset ja pantit	71 651 764,02	55 538 137,67
ASIAKKAAN HYVÄKSI ANNETUT PERUUTTAMATTOMAT SITOUMUKSET	275 330 640,44	208 488 626,01
Muut	275 330 640,44	208 488 626,01
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET YHTEENSÄ	346 982 404,46	264 026 763,68

OSUUSPANKIN TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Korkotuotot	37 060 343,22	40 561 220,89
Korkokulut	4 557 132,25	7 480 566,57
KORKOKATE	32 503 210,97	33 080 654,32
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	12 933 656,88	17 506 518,28
Muista yrityksistä	12 933 656,88	17 506 518,28
Palkkiotuotot	28 440 741,68	25 039 773,37
Palkkiokulut	3 292 852,06	2 680 633,51
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	268 944,23	411 759,73
Arvopaperikaupan nettotuotot	261 027,70	383 213,26
Valuuttatoiminnan nettotuotot	7 916,53	28 546,47
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	131 359,93	8 954 608,52
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	1 954 521,64	1 529 523,09
Liiketoiminnan muut tuotot	1 407 199,42	721 201,54
Hallintokulut	32 695 725,34	32 077 445,22
Henkilöstökulut	16 089 310,84	16 201 456,29
Palkat ja palkkiot	13 182 349,19	13 348 597,00
Henkilösivukulut	2 906 961,65	2 852 859,29
Eläkekulut	2 112 954,20	2 116 617,60
Muut henkilösivukulut	794 007,45	736 241,69
Muut hallintokulut	16 606 414,50	15 875 988,93
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	832 005,25	947 660,98
Liiketoiminnan muut kulut	4 629 451,58	5 085 699,55
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	-198 646,16	547 010,00
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	36 388 246,68	45 905 589,59
Tilinpäätössiirrot	13 440 000,00	13 901 644,00
Tuloverot	2 044 566,03	2 924 578,04
Tilikauden verot	1 924 650,63	2 928 071,86
Aikaisempien tilikausien verot	60 083,83	
Laskennallinen vero	59 831,57	-3 493,82
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	20 903 680,65	29 079 367,55
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	20 903 680,65	29 079 367,55

OSUUSPANKIN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
Käteiset varat	3 280 947,92	3 776 163,12
Saamiset luottolaitoksilta	240 894 455,35	180 521 194,35
Vaadittaessa maksettavat	62 899 020,39	34 062 632,72
Muut	177 995 434,96	146 458 561,63
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 590 599 672,13	2 401 380 048,46
Muut	2 590 599 672,13	2 401 380 048,46
Saamistodistukset	0,00	6 826 488,30
Muilta	0,00	6 826 488,30
Osakkeet ja osuudet	324 691 366,34	322 173 653,42
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	339 482,01	339 482,01
Johdannaissopimukset	7 903 105,52	6 554 030,53
Aineettomat hyödykkeet	62 750,00	75 733,00
Aineelliset hyödykkeet	57 158 426,64	56 753 157,62
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	20 906 085,16	20 244 855,47
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	34 777 889,37	35 040 292,09
Muut aineelliset hyödykkeet	1 474 452,11	1 468 010,06
Muut varat	3 001 616,33	1 852 694,03
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	5 621 386,00	5 415 748,98
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 233 553 208,24	2 985 668 393,82
VASTATTAVAA		
VIERAS PÄÄOMA		
Velat luottolaitoksille	386 211 036,22	447 767 128,62
Luottolaitoksille	386 211 036,22	447 767 128,62
Vaadittaessa maksettavat	111 036,22	17 767 128,62
Muut	386 100 000,00	430 000 000,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 388 194 772,51	2 108 296 103,22
Talletukset	2 387 948 827,46	2 107 945 136,89
Vaadittaessa maksettavat	2 281 334 459,93	1 916 372 483,94
Muut	106 614 367,53	191 572 652,95
Muut velat	245 945,05	350 966,33
Vaadittaessa maksettavat	2 828,33	2 135,67
Muut	243 116,72	348 830,66
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 158 699,41	2 989 160,74
Muut velat	3 934 722,77	4 006 749,46
Muut velat	3 086 010,77	3 130 016,46
Pakolliset varaukset	848 712,00	876 733,00
Siirtovelat ja saadut ennakot	14 348 690,25	17 169 132,09
Laskennalliset verovelat	447 637,69	266 166,17
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	2 796 295 558,85	2 580 494 440,30
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	114 111 374,35	100 671 374,35
Vapaaehtoiset varaukset	114 111 374,35	100 671 374,35
OMA PÄÄOMA		
Osuuspääoma	194 435 530,26	191 293 083,28
Jäsenosuudet	9 840 030,26	7 770 293,28
Lisäosuudet	0,00	54 190,00
Tuotto-osuudet	184 595 500,00	183 468 600,00
Muut sidotut rahastot	4 106 570,13	3 620 010,20
Vararahasto	831 755,08	831 755,08
Käyvän arvon rahasto	3 274 815,05	2 788 255,12
Vapaat rahastot	2 555 334,70	2 555 334,70
Muut rahastot	2 555 334,70	2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	101 145 159,30	77 954 783,44
Tilikauden voitto (tappio)	20 903 680,65	29 079 367,55
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	323 146 275,04	304 502 579,17
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 233 553 208,24	2 985 668 393,82
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET		
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	71 651 764,02	55 538 137,67
Takaukset ja pantit	71 651 764,02	55 538 137,67
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	275 330 640,44	208 488 626,01
Muut	275 330 640,44	208 488 626,01
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET YHTEENSÄ	346 982 404,46	264 026 763,68

LUETTELO TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOISTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

- 1 Korkotuotot
- 2 Korkokulut
- 3 Leasingtoiminnan nettotuotot
- 4 Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista
- 5 Palkkiotuotot ja -kulut
- 6 Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
- 7 Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot
- 8 Suojauslaskennan nettotulos
- 9 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
- 10 Liiketoiminnan muut tuotot
- 11 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
- 12 Liiketoiminnan muut kulut
- 13 Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

Tasetta koskevat liitetiedot

- 14 Saamiset luottolaitoksilta
- 15 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- 16 Leasingkohteet
- 17 Saamistodistukset
- 18 Osakkeet ja osuudet
- 19 Johdannaissopimukset
- 20 Aineettomat hyödykkeet
- 21 Kiinteistöt
- 22 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
- 23 Muut varat
- 24 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
- 25 Laskennalliset verosaamiset ja -velat
- 26 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- 27 Muut velat
- 28 Pakolliset varaukset
- 29 Siirtovelat ja saadut ennakot
- 30 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
- 31 Oma pääoma
- 32 Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät
- 33 Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2016
- 34a Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2016
- 34b Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2016

Muut liitetiedot

- 35 Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2016
- 36 Eläkevastuut
- 37 Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut
- 38 Taseen ulkopuoliset sitoumukset
- 39 Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä
- 40 Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri
- 41 Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2016
- 42 Konsernitilinpäätöksen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta
- 43 Notariaattitoiminta
- 44 Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2016
- 45 Pitkäaikaissäästämispalvelu

1. Korkotuotot

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Saamisista luottolaitoksilta	1 440 244,10	2 598 763,37	1 440 244,10	2 598 763,37
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	34 066 631,50	36 138 525,34	34 368 294,68	36 517 299,73
Saamistodistuksista	171 089,16	530 346,85	171 089,16	530 346,84
Johdannaissopimuksista	1 078 510,19	912 026,22	1 078 510,19	912 026,22
josta rahavirran suojaus	1 967 430,96	1 712 997,12	1 967 430,96	1 712 997,12
Muut korkotuotot	3 280,48	2 806,70	2 205,09	2 784,73
Yhteensä	36 759 755,43	40 182 468,48	37 060 343,22	40 561 220,89
josta arvon alentuneista saamisista kirjatut korkotuotot	44 344,32	32 720,83	44 344,32	32 720,83

2. Korkokulut

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Veloista luottolaitoksille	776 491,46	1 044 317,76	776 477,70	1 044 216,12
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	3 779 416,57	6 435 274,47	3 779 416,57	6 435 274,48
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimuksista ja muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista	0,00	0,00	0,00	0,00
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut korkokulut	1 237,98	1 080,97	1 237,98	1 075,97
Yhteensä	4 557 146,01	7 480 673,20	4 557 132,25	7 480 566,57

Konserniyrityksiltä ja osakkuusyrityksiltä saadut korkotuotot ja niille suoritettavat korkokulut

	2016		2015	
	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä
Korkotuotot	301 161,43		378 774,38	
Korkokulut				

3. Leasingtoiminnan nettotuotot

	Pankki	
	2016	2015
Vuokratuotot	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Arvon alentumiset	0,00	0,00
Leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot (netto)	0,00	0,00
Palkkiotuotot	0,00	0,00
Muut välittömät tuotot	0,00	0,00
Muut välittömät kulut	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

4. Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevista	12 933 656,88	17 506 518,28	12 933 656,88	17 506 518,28
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Omistusyhteisyrityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	12 933 656,88	17 506 518,28	12 933 656,88	17 506 518,28

5. Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Luotonannosta	8 386 867,20	7 783 770,79	8 386 897,21	7 784 524,67
Talletuksista	216 965,55	226 969,71	216 965,55	226 969,71
Maksuliikenteestä	8 434 130,18	8 496 634,74	8 434 130,18	8 496 634,74
Rahastoista	2 027 891,42	2 088 726,70	2 027 891,42	2 088 726,70
OmaisuuDENhoidosta	3 241 819,34	3 039 088,53	3 241 819,34	3 039 088,53
Lainopillisista tehtävistä	743 431,29	675 545,52	743 431,29	675 545,52
Arvopaperinvälityksestä	303 863,21	458 147,92	303 863,21	458 147,92
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta	33,22	177 569,07	33,22	177 569,07
Vakuutusten välityksestä	9 036 323,21	7 382 797,61	9 036 323,21	7 382 797,61
Takauksista	298 540,22	331 516,17	298 540,22	331 516,17
Muut	-4 249 153,17	-5 621 747,27	-4 249 153,17	-5 621 747,27
Yhteensä	28 440 711,67	25 039 019,49	28 440 741,68	25 039 773,37

Palkkiokulut	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Maksetut toimitusmaksut	2 234 354,95	2 414 098,05	2 234 354,95	2 414 098,05
Muut	1 058 618,04	266 535,46	1 058 497,11	266 535,46
Yhteensä	3 292 972,99	2 680 633,51	3 292 852,06	2 680 633,51

6. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Arvopaperikaupan myyntivoitot ja -tappiot				
Saamistodistuksista *	148 943,73	280 275,32	148 943,73	280 275,32
Osakkeista ja osuuksista	-114,39	95,12	-114,39	95,12
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	148 829,34	280 370,44	148 829,34	280 370,44
Arvopaperikaupan käyvän arvon muutoksesta johtuvat				
Saamistodistuksista *	0,00	1 250,00	0,00	1 250,00
Osakkeista ja osuuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	1 250,00	0,00	1 250,00
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	148 829,34	281 620,44	148 829,34	281 620,44
Johdannaisten nettotuotot	1 103,57	-333,32	1 103,57	-333,32
Nettotuotot jaksotettavaan hankintamenoON arvostettavista	111 094,79	101 926,14	111 094,79	101 926,14
Valuuttatoiminnan nettotuotot	7 916,53	28 546,47	7 916,53	28 546,47
Kaikki yhteensä	268 944,23	411 759,73	268 944,23	411 759,73

7. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Saamistodistuksista				
Myyntivoitot ja -tappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	50 328,07	0,00	50 328,07	0,00
Yhteensä	50 328,07	0,00	50 328,07	0,00
Osakkeista ja osuuksista				
Myyntivoitot ja -tappiot	-12 395,38	8 945 347,03	-12 395,38	8 945 347,04
Arvonalentumistappiot	0,00	-238,52	0,00	-238,52
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	93 427,24	9 500,00	93 427,24	9 500,00
Yhteensä	81 031,86	8 954 608,51	81 031,86	8 954 608,52
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	131 359,93	8 954 608,51	131 359,93	8 954 608,52

8. Suojauslaskennan nettotulos

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Suojausinstrumenttien nettotulos	301 224,81	271 720,22	301 224,81	271 720,22
Suojauskohteiden nettotulos	-301 224,81	-271 720,22	-301 224,81	-271 720,22
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

9. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Vuokra- ja osinkotuotot	3 724 670,55	3 758 873,27	3 724 670,55	3 758 699,40
Muut tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Myyntivoitot	68 895,10	0,00	68 895,10	0,00
Vuokrakulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	-808 419,29	-810 857,72	-48 959,00	-61 590,00
Myyntitappiot	-82 786,56	-26 450,07	-82 786,56	-26 450,07
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	-68 181,20	0,00	-68 181,20	0,00
Muut kulut	-730 287,65	-918 410,09	-1 639 117,25	-2 141 136,24
Yhteensä	2 103 890,95	2 003 155,39	1 954 521,64	1 529 523,09

10. Liiketoiminnan muut tuotot

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Vuokratuotot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	423 052,90	519 336,71	309 438,43	401 874,10
Myyntivoitot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	121 638,30	0,00	121 638,30	0,00
Fuusiovoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	976 122,68	319 327,44	976 122,69	319 327,44
Yhteensä	1 520 813,88	838 664,15	1 407 199,42	721 201,54

11. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Suunnitelman mukaiset poistot	1 645 345,85	1 756 449,11	832 005,25	947 660,98
Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1 645 345,85	1 756 449,11	832 005,25	947 660,98

12. Liiketoiminnan muut kulut

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Vuokratkulut	425 985,92	324 101,20	482 555,93	377 011,20
Kulut omassa käytössä olevista kiinteistöistä	1 825 418,89	2 553 889,04	1 715 087,92	2 446 707,09
Myyntitappiot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0,00	0,00	0,00	0,00
Fuusiotappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	2 431 807,73	2 261 981,26	2 431 807,73	2 261 981,26
Yhteensä	4 683 212,54	5 139 971,50	4 629 451,58	5 085 699,55

13. Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

2016

Konserni

Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista

Saamisista luottolaitoksilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamisista yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	853 247,43	61 514,22	-1 110 004,65	-195 243,00
Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista	0,00	-3 403,16	0,00	-3 403,16
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	853 247,43	58 111,06	-1 110 004,65	-198 646,16

Muiden rahoitusvarojen arvon alentumistappiot

Eräpäivään asti pidettävistä saamistodistuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Arvon alentumistappiot yhteensä

Saamiskohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
0,00	0,00	0,00	0,00
853 247,43	61 514,22	-1 110 004,65	-195 243,00
0,00	-3 403,16	0,00	-3 403,16
0,00	0,00	0,00	0,00
853 247,43	58 111,06	-1 110 004,65	-198 646,16

Pankki

Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista

Saamisista luottolaitoksilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamisista yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	853 247,43	61 514,22	-1 110 004,65	-195 243,00
Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista	0,00	-3 403,16	0,00	-3 403,16
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	853 247,43	58 111,06	-1 110 004,65	-198 646,16

Muiden rahoitusvarojen arvon alentumistappiot

Eräpäivään asti pidettävistä saamistodistuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Arvon alentumistappiot yhteensä

Saamiskohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
0,00	0,00	0,00	0,00
853 247,43	61 514,22	-1 110 004,65	-195 243,00
0,00	-3 403,16	0,00	-3 403,16
0,00	0,00	0,00	0,00
853 247,43	58 111,06	-1 110 004,65	-198 646,16

14. Saamiset luottolaitoksilta

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Vaadittaessa maksettavat				
Talletukset	62 899 020,39	34 062 632,72	62 899 020,39	34 062 632,72
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	62 899 020,39	34 062 632,72	62 899 020,39	34 062 632,72
Muut kuin vaadittaessa maksettavat				
Keskuspankeilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Luottolaitoksilta				
Talletukset	107 995 434,96	56 458 561,63	107 995 434,96	56 458 561,63
Muut	70 000 000,00	90 000 000,00	70 000 000,00	90 000 000,00
Yhteensä	177 995 434,96	146 458 561,63	177 995 434,96	146 458 561,63
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	240 894 455,35	180 521 194,35	240 894 455,35	180 521 194,35
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00

15. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Luotonanto ja takaussaamiset sektoreittain				
Yritykset	669 185 829,05	604 532 260,44	688 962 686,06	626 294 390,48
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	70 121 598,16	70 115 655,52	70 121 598,16	70 115 655,52
Julkisyhteisöt	5 037 586,12	6 182 576,69	5 037 586,12	6 182 576,69
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	28 877 338,21	26 350 503,44	28 877 338,21	26 350 503,44
Kotitaloudet	1 798 054 533,21	1 672 877 955,37	1 798 054 533,21	1 672 877 955,37
Ulkomaat	378 220,17	333 145,70	378 220,17	333 145,70
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-832 289,80	-774 178,74	-832 289,80	-774 178,74
Yhteensä	2 570 822 815,12	2 379 617 918,42	2 590 599 672,13	2 401 380 048,46
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	55 227,35	85 891,27	55 227,35	85 891,27

Tase-erään sisältyy luottoja

4 701,68

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

Taseeseen sisältyy luottoja

2 834 447 526,08

euroa, joista on kirjattu arvonalentuminen (määrä ennen arvonalentumista)

Luottojen ja takaussaamisten arvonalentumiset

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Arvonalentumiset tilikauden alussa	3 266 070,98	3 223 341,60	3 266 070,98	3 223 341,60
+ Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumiset	795 428,83	541 581,02	795 428,83	541 581,02
+/- Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	58 111,06	-8 107,58	58 111,06	-8 107,58
- Tilikaudella peruutetut saamiskohtaiset arvonalentumiset	-1 061 808,72	-131 806,22	-1 061 808,72	-131 806,22
- Tilikaudella kirjatut tot.arvonalentumistappiot, joista on aikaisemmin tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-104 403,55	-358 937,84	-104 403,55	-358 937,84
Arvonalentumiset tilikauden lopussa	2 953 398,60	3 266 070,98	2 953 398,60	3 266 070,98

16. Leasingkohteet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu omaisuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

17. Saamistodistukset

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset 31.12.2016

Konserni

	Keskuspankki- rahoituksen oikeuttavat	Muut saamis- todistukset	Yhteensä	Josta huonommalla etuoikeudella
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Pankki

	Keskuspankki- rahoituksen oikeuttavat	Muut saamis- todistukset	Yhteensä	Josta huonommalla etuoikeudella
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Julkisesti noteeratut ja muut saamistodistukset 31.12.2016

Konserni

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00

Pankki

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00

Saamistodistukset vaadetyypeittäin 31.12.2016

Konserni

	31.12.2016		31.12.2015	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muilta	0,00	0,00	0,00	6 826 488,30
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	6 826 488,30
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	291 117,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	6 535 371,30
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	6 826 488,30

Taseeseen sisältyy saamistodistuksia

0,00

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

Pankki

31.12.2016

31.12.2015

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muilta	0,00	0,00	0,00	6 826 488,30
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	6 826 488,30
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	291 117,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	6 535 371,30
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	6 826 488,30

Taseeseen sisältyy saamistodistuksia

0,00

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

18. Osakkeet ja osuudet

31.12.2016

Konserni**Osakkeet ja osuudet**

Kaypankäyntitarkoituksessa pidettävät

Myytavissä olevat

Omistusyhteisyriyosakkeet

Tytäryriyosakkeet

Yhteensä

Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luottolaitoksissa
0,00		0,00	0,00
0,00	324 691 366,34	324 691 366,34	0,00
	0,00	0,00	
	339 482,01	339 482,01	
0,00	325 030 848,35	325 030 848,35	0,00

Pankki**Osakkeet ja osuudet**

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät

Myytavissä olevat

Omistusyhteisyriyosakkeet

Tytäryriyosakkeet

Yhteensä

Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luottolaitoksissa
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	324 691 366,34	324 691 366,34	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	339 482,01	339 482,01	0,00
0,00	325 030 848,35	325 030 848,35	0,00

Muut kuin julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintamenoön.

19. Johdannaissopimukset**Konserni**

Suojamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2016

Korkojohdannaiset

Terminisopimukset

Optiosopimukset

Ostetut

Asetetut

Koronvaihtosopimukset

joista rahavirran suojaus

Muut swap -sopimukset

Valuuttajohdannaiset

Terminisopimukset

Optiosopimukset

Ostetut

Asetetut

Koron- ja valuutanvaihtosopimukset

Osakejohdannaiset

Terminisopimukset

Optiosopimukset

Ostetut

Asetetut

Muut johdannaiset

Terminisopimukset

Optiosopimukset

Ostetut

Asetetut

Johdannaiset yhteensä

Nimellisarvot	Käyvät arvot	
	Positiiviset	Negatiiviset
276 177 221,72	4 823 333,18	78 927,07
0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00
275 913 070,57	4 822 812,74	78 927,07
185 000 000,00	4 172 445,88	78 927,07
264 151,15	520,44	0,00
0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00
	4 823 333,18	78 927,07

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				Yhteensä
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	
Korkojohdannaiset	101 177 221,72	80 000 000,00	95 000 000,00	0,00	276 177 221,72
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	100 913 070,57	80 000 000,00	95 000 000,00	0,00	275 913 070,57
Muut swap -sopimukset	264 151,15	0,00	0,00	0,00	264 151,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset 31.12.2016

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	58 065 068,44	0,00	3 079 772,34
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	58 065 068,44	0,00	3 079 772,34
Ostetut	58 065 068,44	0,00	3 079 772,34
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	3 079 772,34

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	2 745 892,08	19 693 434,07	35 625 742,29	0,00	58 065 068,44
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	2 745 892,08	19 693 434,07	35 625 742,29	0,00	58 065 068,44
Ostetut	2 745 892,08	19 693 434,07	35 625 742,29	0,00	58 065 068,44
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

Pankki

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2016

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	276 177 221,72	4 823 333,18	78 927,07
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	275 913 070,57	4 822 812,74	78 927,07
josta rahavirran suojaus	185 000 000,00	4 172 445,88	78 927,07
Muut swap -sopimukset	264 151,15	520,44	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		4 823 333,18	78 927,07

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	101 177 221,72	80 000 000,00	95 000 000,00	0,00	276 177 221,72
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	100 913 070,57	80 000 000,00	95 000 000,00	0,00	275 913 070,57
Muut swap sopimukset	264 151,15	0,00	0,00	0,00	264 151,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset 31.12.2016

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	58 065 068,44	0,00	3 079 772,34
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	58 065 068,44	0,00	3 079 772,34
Ostetut	58 065 068,44	0,00	3 079 772,34
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	3 079 772,34

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	2 745 892,08	19 693 434,07	35 625 742,29	0,00	58 065 068,44
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	2 745 892,08	19 693 434,07	35 625 742,29	0,00	58 065 068,44
Ostetut	2 745 892,08	19 693 434,07	35 625 742,29	0,00	58 065 068,44
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

Konserni

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	265 622 998,50	3 668 001,53	103 131,74
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	265 158 747,35	3 658 844,03	103 131,74
josta rahavirran suojaus	170 000 000,00	3 318 339,04	103 131,74
Muut swap -sopimukset	464 251,15	9 157,50	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 668 001,53	103 131,74

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	135 358 847,35	45 264 151,15	85 000 000,00	0,00	265 622 998,50
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	135 158 747,35	45 000 000,00	85 000 000,00	0,00	265 158 747,35
Muut swap -sopimukset	200 100,00	264 151,15	0,00	0,00	464 251,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Ostetut	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	2 886 029,00

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Ostetut	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisen sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisen sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisen sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaisopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

Pankki

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaisopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	265 622 998,50	3 668 001,53	103 131,74
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	265 158 747,35	3 658 844,03	103 131,74
josta rahavirran suojaus	170 000 000,00	3 318 339,04	103 131,74
Muut swap -sopimukset	464 251,15	9 157,50	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 668 001,53	103 131,74

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	135 358 847,35	45 264 151,15	85 000 000,00	0,00	265 622 998,50
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	135 158 747,35	45 000 000,00	85 000 000,00	0,00	265 158 747,35
Muut swap sopimukset	200 100,00	264 151,15	0,00	0,00	464 251,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Ostetut	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	2 886 029,00

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Ostetut	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

20. Aineettomat hyödykkeet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
ICT- menot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut kehittämismenot	0,00	0,00	0,00	0,00
Liikearvo	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut aineettomat hyödykkeet	62 750,00	75 733,00	62 750,00	75 733,00
Yhteensä	62 750,00	75 733,00	62 750,00	75 733,00

Osakkuusyryityksistä johtuva konserniliikearvo ja konsernireservi 31.12.2016

Osakkuusyryityksistä johtuvan konserniliikearvon vielä poistamatta oleva määrä

euroa

Osakkuusyryityksistä johtuvan konsernireservin vielä tulouttamatta oleva määrä

euroa

Osakkuusyryityksistä johtuvaa konserniliikearvoa ja konsernireserviä ei ole kirjattu taseeseen.

21. Kiinteistöt

31.12.2016

Konserni

Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
3 902 247,71	4 861 815,16	54 751,00
20 714 775,07	28 485 484,84	37 263 000,00
7 060 386,13	7 433 768,47	10 619 975,00
31 677 408,91	40 781 068,47	47 937 726,00

Pankki

Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
34 131,31	6 415,00	54 751,00
67 997,00	0,00	0,00
34 675 761,06	20 899 670,16	47 882 975,00
34 777 889,37	20 906 085,16	47 937 726,00

Sijoituskiinteistöjen käypä arvo perustuu niiden markkina-arvoon. Merkittävässä kohteissa käyvän arvon perusteena on käytetty riippumattoman asiantuntijan antamaa arviota. Muiden kohteiden arvot perustuvat joko johdon omiin arvioihin tai tuottoarvomenetelmään, jona käytetään suoran pääomituksen arviointimenetelmää perustuen kohteen nettotuottoon ja markkinatuottovaatimuksiin huomioiden kohteen sijainti, kunto ja käyttötarkoitus. Liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo on määritetty pääasiassa tuottoarvomenetelmällä. Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo on määritetty pääasiassa kauppahintamenetelmällä.

22. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

Konserni

Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoituskiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
142 696,90	44 642 955,42	40 575 946,63	5 354 198,05
0,00	1 135 761,35	947 722,17	372 732,13
-12 868,56	-2 385 592,59	-2 006 459,50	-1 085 088,66
0,00	-62 223,64	-16 058,19	76 001,99
-12 983,00	-644 944,44	-1 061 125,48	-498 331,61
0,00	1 728 382,58	0,00	0,00
12 868,56	151 506,97	1 824 520,05	1 013 430,89
-66 963,90	-1 727 525,77	-8 603 287,65	-3 093 389,63
0,00	-3 150 472,93	-181 664,19	0,00
0,00	1 093 221,52	197 815,07	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
62 750,00	40 781 068,47	31 677 408,91	2 139 553,16

Pankki

Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset tilikauden alussa

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoituskiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
142 696,90	22 693 304,92	39 828 974,61	4 404 534,31
0,00	1 135 761,35	373 371,99	372 732,13
-12 868,56	-2 305 462,21	-1 992 881,75	-1 025 831,89
0,00	0,00	-78 281,83	76 001,99
-12 983,00	-48 959,00	-389 131,18	-429 891,07
0,00	1 728 382,58	0,00	0,00
12 868,56	151 506,97	1 824 520,05	1 013 430,89
-66 963,90	-391 198,04	-4 804 833,40	-2 936 524,25
0,00	-3 150 472,93	-181 664,19	0,00
0,00	1 093 221,52	197 815,07	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
62 750,00	20 906 085,16	34 777 889,37	1 474 452,11

23. Muut varat

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Arvopapereiden myyntisaamiset	0,00	3 484,50	0,00	3 484,50
Maksujenvälityssaamiset	32 680,03	2 897,44	32 680,03	2 897,44
Muut	2 968 936,30	1 846 312,09	2 968 936,30	1 846 312,09
Yhteensä	3 001 616,33	1 852 694,03	3 001 616,33	1 852 694,03

24. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Korot				
Korkosaamiset	5 248 583,67	5 270 736,81	5 249 288,24	5 270 736,81
Maksetut korkoennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	5 248 583,67	5 270 736,81	5 249 288,24	5 270 736,81
Muut				
Muut maksetut ennakkomaksut	1 568,93	11 358,17	1 568,93	11 358,17
Muut siirtosaamiset	612 564,83	377 864,64	370 528,83	133 654,00
Yhteensä	614 133,76	389 222,81	372 097,76	145 012,17
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot yhteensä	5 862 717,43	5 659 959,62	5 621 386,00	5 415 748,98

25. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

31.12.2016

Konserni

Jaksotuseroista

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	404 684,27
Laskennalliset verovelat	33 618,22
Netto	371 066,05

Muista väliaikaisista eroista

Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	
Laskennalliset verovelat	818 703,76
Netto	-818 703,76

Yhteensä

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat
815 998,67	2 265 507,59
	22 822 274,87
0,00	-371 066,05
0,00	818 703,76
815 998,67	25 535 420,17

Konsernituloslaskelmaan merkitty laskennallisen verovelan muutos muodostuu seuraavista eristä:

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	2 265 507,59
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	22 822 274,87
Konserniyritysten omiin tuloslaskelmiin perustuvat	0,00
Yhteensä	25 087 782,46

Konsernitaseessa kertynyt poistoero ja verotusperusteiset varaukset on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Omaan pääomaan siirretty osuus on 91 289 099,48 euroa.

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat oman pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostustuloksista kirjatuista laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

Arvonkorotukset 31.12.2016

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

1 291 036,59

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

258 207,32

Pankki

Jaksotuseroista

Muista väliaikaisista eroista

Yhteensä

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat	Netto
404 684,27	33 618,22	371 066,05
0,00	818 703,76	-818 703,76
404 684,27	852 321,98	-447 637,71

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat oman pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostustuloksista ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten arvostustuloksista kirjatuista laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

Arvonkorotukset 31.12.2016

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

1 291 036,59

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

258 207,32

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Verotusperusteiset varaukset

Yhteensä

Tasearvo	Lask. verovelka	Netto
0,00	0,00	0,00
114 111 374,35	22 822 274,87	91 289 099,48
114 111 374,35	22 822 274,87	91 289 099,48

Poistoero ja verotusperusteiset varaukset on merkitty taseeseen laskennallisella verolla vähentämättömään määrään. Omien varojen laskelmassa poistoero ja veroperusteiset varaukset laskennallisella verolla vähennettynä on rinnastettu ensisijaisiin omiin varoihin.

26. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat**Konserni**

	Kirjanpitoarvo 31.12.2016	Nimellisarvo 31.12.2016	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Nimellisarvo 31.12.2015
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Pankki

	Kirjanpitoarvo 31.12.2016	Nimellisarvo 31.12.2016	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Nimellisarvo 31.12.2015
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

27. Muut velat

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Arvopapereiden ostovelat	0,00	3 449,50	0,00	3 449,50
Maksujenvälitykset	407 516,02	602 755,83	407 516,02	602 755,83
Muut	2 724 102,27	2 595 251,96	2 678 494,75	2 523 811,13
Yhteensä	3 131 618,29	3 201 457,29	3 086 010,77	3 130 016,46

28. Pakolliset varaukset

31.12.2016

Konserni

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					876 733,00	876 733,00
+ varausten lisäys					0,00	0,00
- käytetyt varaukset						0,00
- peruutukset					28 021,00	28 021,00
Varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	848 712,00	848 712,00

Pankki

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					876 733,00	876 733,00
+ varausten lisäys						0,00
- käytetyt varaukset						0,00
- peruutukset					28 021,00	28 021,00
Varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	848 712,00	848 712,00

29. Siirtovelat ja saadut ennakot**Korot**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Korkovelat	3 072 252,55	4 177 968,52	3 072 252,55	4 177 968,52
Saadut korkoennakot	24 500,37	17 056,37	24 500,37	17 056,37
Yhteensä	3 096 752,92	4 195 024,89	3 096 752,92	4 195 024,89

Muut

Muut saadut ennakomaksut	27 033,94	35 713,59	15 822,42	31 115,41
Muut siirtovelat	11 460 981,15	13 168 762,49	11 236 114,91	12 942 991,79
Yhteensä	11 488 015,09	13 204 476,08	11 251 937,33	12 974 107,20
Siirtovelat ja saadut ennakot yhteensä	14 584 768,01	17 399 500,97	14 348 690,25	17 169 132,09

30. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**Konserni****Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat
Muut
Yhteensä

31.12.2016

0,00
0,00
0,00

Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä**31.12.2016**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennaikaista takaisinmaksua.

Pankki**Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat
Muut
Yhteensä

31.12.2016

0,00
0,00
0,00

Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä**31.12.2016**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennaikaista takaisinmaksua.

**31. Oma pääoma
Konserni**

	Oma pääoma tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma ja vähemmistön osuus yhteensä	382 308 083,01	39 576 800,04	-10 815 080,76	0,00	411 069 802,30
Osuuspääoma	191 292 999,19	7 765 917,12	-4 623 470,14	0,00	194 435 446,17
Jäsenosuudet	7 770 209,19	2 228 617,12	-158 880,14	0,00	9 839 946,17
Tuotto-osuudet	183 468 600,00	5 537 300,00	-4 410 400,00	0,00	184 595 500,00
Lisäosuudet	54 190,00	0,00	-54 190,00	0,00	0,00
Ylikurssirahasto	0,00	0,00	0,00		0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00	0,00		0,00
Muut sidotut rahastot	3 620 010,20	903 543,61	-416 983,68	0,00	4 106 570,13
Vararahasto	831 755,08	0,00	0,00		831 755,08
Käyvän arvon rahasto	2 788 255,12	903 543,61	-416 983,68		3 274 815,05
Sääntöjen mukaiset rahastot	0,00				0,00
Muut rahastot	0,00				0,00
Vapaat rahastot	2 555 334,70				2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	184 839 738,92		-5 774 626,94		179 065 111,99
Tilikauden voitto tai tappio		30 907 339,31	0,00		30 907 339,31
Vähemmistön osuus pääomasta	0,00				0,00

Käyvän arvon rahaston muutokset

	Tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päättyessä
Saamistodistukset	147 894,15	0,00	74 978,17	72 915,98	0,00
Osakkeet ja osuudet	68 195,14	25 232,10	0,00	93 427,24	0,00
Muut	2 572 165,83	878 311,51	175 662,29	0,00	3 274 815,05
Rahavirran suojaus	3 215 207,30	878 311,51	0,00	0,00	4 093 518,81
laskennalliset verot	-643 041,47	0,00	175 662,29		-818 703,76
Yhteensä	2 788 255,12	903 543,61	250 640,46	166 343,22	3 274 815,05

Pankki

	Oma pääoma tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma yhteensä	304 502 579,17	29 573 141,38	-10 929 445,51	0,00	323 146 275,04
Osuuspääoma	191 293 083,28	7 765 917,12	-4 623 470,14	0,00	194 435 530,26
Jäsenosuudet	7 770 293,28	2 228 617,12	-158 880,14	0,00	9 840 030,26
Tuotto-osuudet	183 468 600,00	5 537 300,00	-4 410 400,00	0,00	184 595 500,00
Lisäosuudet	54 190,00	0,00	-54 190,00	0,00	0,00
Ylikurssirahasto	0,00				0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00				0,00
Muut sidotut rahastot	3 620 010,20	903 543,61	-416 983,68	0,00	4 106 570,13
Vararahasto	831 755,08				831 755,08
Käyvän arvon rahasto	2 788 255,12	903 543,61	-416 983,68		3 274 815,05
Sääntöjen mukaiset rahastot	0,00				0,00
Muut rahastot	0,00				0,00
Vapaat rahastot	2 555 334,70				2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	107 034 150,99		-5 888 991,69		101 145 159,30
Tilikauden voitto tai tappio		20 903 680,65	0,00		20 903 680,65

Käyvän arvon rahaston muutokset

	Tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päätyessä
Saamistodistukset	147 894,15	0,00	74 978,17	72 915,98	0,00
Osakkeet ja osuudet	68 195,14	25 232,10	0,00	93 427,24	0,00
Muut	2 572 165,83	878 311,51	175 662,29	0,00	3 274 815,05
Rahavirran suojaus	3 215 207,30	878 311,51	0,00	0,00	4 093 518,81
laskennalliset verot	-643 041,47	0,00	175 662,29		-818 703,76
Yhteensä	2 788 255,12	903 543,61	250 640,46	166 343,22	3 274 815,05

32. Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät

Oma pääoma 31.12.2016

Sidottu oma pääoma

Vapaa oma pääoma

Oma pääoma yhteensä

Konserni	Pankki
198 542 016,30	198 542 100,39
212 527 786,00	124 604 174,65
411 069 802,30	323 146 275,04

Voitonjakokelpoiset varat 31.12.2016

Vapaa oma pääoma

- aktivoidut kehittämismenot

- muut jakokelvottomat erät

Voitonjakokelpoiset varat

Konserni	Pankki
212 527 786,01	124 604 174,65
91 322 792,33	33 692,85
121 204 993,68	124 570 481,80

33. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2016

Konserni

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-
todistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	85 894 455,35	0,00	60 000 000,00	95 000 000,00	0,00
	58 843 844,15	238 450 996,60	777 848 243,13	708 134 427,16	787 545 304,08
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	64 711 036,22	97 300 000,00	189 200 000,00	35 000 000,00	0,00
	2 306 129 271,26	52 688 476,06	8 520 159,84	243 116,72	20 152 204,95
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteettiluokkaan "alle 3 kk".

Pankki

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-
todistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	85 894 455,35	0,00	60 000 000,00	95 000 000,00	0,00
	58 843 844,15	238 450 996,60	777 848 243,13	708 134 427,16	807 322 161,09
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	64 711 036,22	97 300 000,00	189 200 000,00	35 000 000,00	0,00
	2 306 129 271,26	52 688 476,06	8 520 159,84	243 116,72	20 613 748,63
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteettiluokkaan "alle 3 kk".

34a. Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2016**Konserni**

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Konsernin saamiset osakkuusyrittäiltä ja velat osakkuusyrittäille
Saamiset luottolaitoksilta	233 486 755,01	7 407 700,34	240 894 455,35	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 570 822 815,12	0,00	2 570 822 815,12	
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	
Johdannaissopimukset	7 903 105,52	0,00	7 903 105,52	
Muu omaisuus	412 565 713,09	87 196,15	412 652 909,24	
Velat luottolaitoksille	386 211 036,22	0,00	386 211 036,22	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 380 325 528,45	7 407 700,38	2 387 733 228,83	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 158 699,41	0,00	3 158 699,41	
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	
Muut velat	44 099 695,13	823,34	44 100 518,47	

Pankki

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Josta	
				Tytäryrittäiltä	Osakkuusyrittäiltä
Saamiset luottolaitoksilta	233 486 755,01	7 407 700,34	240 894 455,35		
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 590 599 672,13	0,00	2 590 599 672,13	19 776 857,01	
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	0,00	0,00	0,00		
Johdannaissopimukset	7 903 105,52	0,00	7 903 105,52		
Muu omaisuus	394 068 779,09	87 196,15	394 155 975,24		
Velat luottolaitoksille	386 211 036,22	0,00	386 211 036,22		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 380 787 072,13	7 407 700,38	2 388 194 772,51	462 564,61	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00		
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 158 699,41	0,00	3 158 699,41		
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00		
Muut velat	18 730 227,37	823,34	18 731 050,71		

34b. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2016

	Konserni		Pankki	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Käteiset varat	3 280 947,92	3 280 947,92	3 280 947,92	3 280 947,92
Saamiset luottolaitoksilta	240 894 455,35	240 894 455,35	240 894 455,35	240 894 455,35
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 570 822 815,12	2 570 822 815,12	2 590 599 672,13	2 590 599 672,13
Saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	324 691 366,34	324 691 366,34	324 691 366,34	324 691 366,34
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyyksissä	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	339 482,01	339 482,01	339 482,01	339 482,01
Johdannaissopimukset	7 903 105,52	7 903 105,52	7 903 105,52	7 903 105,52
Yhteensä	3 147 932 172,26	3 147 932 172,26	3 167 709 029,27	3 167 709 029,27
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	386 211 036,22	386 211 036,22	386 211 036,22	386 211 036,22
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 387 733 228,83	2 387 733 228,83	2 388 194 772,51	2 388 194 772,51
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 158 699,41	3 158 699,41	3 158 699,41	3 158 699,41
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2 777 102 964,46	2 777 102 964,46	2 777 564 508,14	2 777 564 508,14

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit**Konserni**

Saamistodistukset
Osakkeet ja osuudet
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)	0,00	4 823 333,18	0,00	4 823 333,18
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)	0,00	3 158 699,41	0,00	3 158 699,41

Pankki

Saamistodistukset
Osakkeet ja osuudet
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset				0,00
Osakkeet ja osuudet				0,00
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)		4 823 333,18		4 823 333,18
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)		3 158 699,41		3 158 699,41

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat pörssiin listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyväällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankki -konsernin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasoon 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla arvostupäivänä vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään epäliikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

35. Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2016**Konserni****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	86 715 491,25	86 715 491,25
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	86 715 491,25	86 715 491,25

Muut omasta puolesta annetut vakuudet**Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

Annetut vakuudet yhteensä**Pankki****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	86 715 491,25	86 715 491,25
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	86 715 491,25	86 715 491,25

Muut omasta puolesta annetut vakuudet**Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

Annetut vakuudet yhteensä**36. Eläkevastuut**

Eläkesitoumuksista johtuva suora vastuu
Osuus eläkesäätiön eläkevastuun ja muiden velkojen ylikatteesta

31.12.2016	
Konserni	Pankki
0,00	0,00
0,00	0,00

Pankin henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassan kautta ja lisäeläketurva OP-Eläkesäätiön ja OP-Henkivakuutus Oy:n kautta. Konserniyhtiöiden eläketurva on järjestetty eläkevakuutuksella.

37. Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut

Yhden vuoden kuluessa maksettavat
Yli vuoden kuluessa ja enintään 5 vuoden kuluessa maksettavat
Yli 5 vuoden kuluessa maksettavat
Yhteensä

31.12.2016	
Konserni	Pankki
38 539,44	38 539,44
103 490,88	103 490,88
0,00	0,00
142 030,32	142 030,32

Sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot

38. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
Konserni

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2016	0,00	0,00	346 982 404,46	346 982 404,46
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	0,00	0,00	71 651 764,02	71 651 764,02
Takaukset ja pantit	0,00	0,00	71 651 764,02	71 651 764,02
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	0,00	0,00	275 330 640,44	275 330 640,44
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	275 330 640,44	275 330 640,44
josta luottolupaukset	0,00	0,00	275 299 290,44	275 299 290,44

Pankki

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2016	0,00	0,00	346 982 404,46	346 982 404,46
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	0,00	0,00	71 651 764,02	71 651 764,02
Takaukset ja pantit	0,00	0,00	71 651 764,02	71 651 764,02
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	0,00	0,00	275 330 640,44	275 330 640,44
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	275 330 640,44	275 330 640,44
josta luottolupaukset	0,00	0,00	275 299 290,44	275 299 290,44

39. Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä

31.12.2016

Pankki on velvollinen tarkistamaan vuonna 2008 ja sen jälkeen valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemään alv-vähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee 10 vuoden tarkistusjakson aikana. Viimeiset tarkistusvuodet ovat 2017-2025 kiinteistöinvestoinnin valmistumisajankohdasta riippuen.

Koy Tampereen Hämeenkatu 12, tarkistusvastuu

Koy Hämeenkivi, tarkistusvastuu

34 838,76
99 543,03
2 421 635,40
2 556 017,19

40. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri

	Konserni		Pankki	
	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana
Henkilöstön lukumäärä keskimäärin v. 2016				
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	274	-8	274	-8
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	0	0	0	0
Määräaikainen henkilöstö	28	4	28	-4
Yhteensä	302	-4	302	-12

Toimielinten jäsenten palkat ja palkkiot v. 2016

Hallintoneuvoston jäsenet

Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

josta toimitusjohtaja Mikko Rosenlundille maksetut palkat ja palkkiot

sekä luontoisedut

	Konserni	Pankki
Palkat ja palkkiot		
	33 560,00	33 560,00
	773 625,00	773 625,00
	417 668,00	417 668,00
	13748,00	13 748,00

Edustajiston kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan hallintoneuvoston puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 800,00 euroa kuukaudessa ja kokouspalkkiota 350,00 euroa kokoukselta. Muille jäsenille maksetaan kokouspalkkiota myös 350,00 euroa kokoukselta.

Hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 2 000,00 euroa kuukaudessa ja varapuheenjohtajalle 1 000,00 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi heille maksetaan kokouspalkkiota 450,00 euroa kokoukselta. Muille jäsenille maksetaan palkkiota 430,00 euroa kuukaudessa sekä kokouspalkkiota 450,00 euroa kokoukselta. Pankin toimitusjohtajalle ei makseta hallitustyöskentelystä erillisiä palkkiota tai muita etuisuuksia.

Toimitusjohtajan vanhuuseläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP:n omien eläkejärjestelmien mukaisesti. Toimitusjohtajan noudattama irtisanomisaika on 3 tai 6 kuukautta ja työnantajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta, jolloin hänelle irtisanomisaajan palkan lisäksi suoritetaan korvauksena 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava korvaus.

Tampereen Seudun Osuuspankki liittyi OP-Henkilöstörahaan vuonna 2005.

OP-Henkilöstörahaan maksettava voittopalkkioerä vuonna 2016 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle:
OP Ryhmän tulos ennen veroja ja OP Ryhmän ydinvakavaraisuus (CET 1), molemmat painoilla 30% sekä keskittäjäasiakkaiden määrän muutos painolla 40 %.
Henkilöstörahaan tehtävän palkkiosuunnan määrä vuodelta 2016 on noin 5,7 % rahaston jäsenten palkkasummasta.
Vuonna 2016 kirjattiin palkkiota yhteensä 672.015,35 euroa

Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OPn ryhmätasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Tavoitteet liittyvät OP Ryhmän tulokseen ennen veroja, ydinvakavaraisuuteen (CET1) ja keskittäjäasiakkaiden määrän kasvuun

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 - 2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 - 2017.

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014 - 2016 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OPn liikkeeseen laskemina debentureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debentuurien kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvittyä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja. Palkkio maksetaan kolmessa yhtä suuressa erässä vuosina 2018 - 2020.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

Palkkion maksamiseen liittyy OP Ryhmän vakavaraisuutta ja työ- tai toimitushteen voimassaoloa koskevia ehtoja

Muuttuvan palkkion maksamisen lykkääntyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoiminnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa . Riskiprofiiliin vaikuttavan henkilön palkkioita tarkastellaan kokonaisuutena huomioiden sekä pitkän- että lyhyen aikavälin palkkiot.

Jos maksun viivästämisen euroraja ylittyy, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa lyhyen aikavälin ohjelmassa maksetaan aina puolet palkkiosta rahana ja puolet OPn liikkeeseen laskemana debentuurilainana.

	Konserni	Pankki
	Tilintarkastus-palkkiot	Tilintarkastus-palkkiot
Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin v. 2016		
Tilintarkastuksesta	19 700,80	17 840,80
Tilintarkastajan muut lausunnot	6 705,67	6 705,67
Veroneuvonta	0,00	0,00
Muut palvelut	633,66	633,66
Yhteensä	27 040,13	25 180,13

Toimielinten jäsenten saamat luotot, takaukset ja vakuudet 31.12.2016

	Rahalainat 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Rahalainat 31.12.	Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset
Hallintoneuvoston jäsenet	522 151,84	0,00	136 250,99	385 900,85	176 341,41
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	1 694 720,50	0,00	431 028,42	1 263 692,08	6 222,95
Yhteensä	2 216 872,34	0,00	567 279,41	1 649 592,93	182 564,36

Ilmoitetut luvut sisältävät luotot ja takaukset, jotka luottolaitos tai sen konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluva yritys on antanut luottolaitoksen hallinto- ja valvontaelinten jäsenille. Toimielinten jäsenten antamat henkilötakaukset sisältyvät myös rahalainat erään.

Rahalainojen pääasialliset korkoehdot ja muut ehdot

Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten luottoehdoissa noudatetaan normaaleja pankin luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin. Lainoja lyhennetään sovitun lyhennyssuunnitelman mukaisesti ja niillä on normaalit vakuudet.

	Konserni	Pankki
	0,00	0,00
Eläkesitoumukset		
Hallintoneuvoston jäsenet		0,00
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa		0,00
Aikaisemmin toimielimiin kuuluneiden henkilöiden eläkesitoumukset	0,00	0,00
Hallintoneuvoston jäsenet		0,00
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa		0,00

Lähipiiri

	Omistus	Hallinto-henkilöt	Osakkuus-yritys	Muut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä 31.12.	0,00	1 741 671,27	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamistodistukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.	0,00	70 078,51	0,00	0,00

Osuuspankin lähipiiriin kuuluvat pankin hallintoneuvoston jäsenet, hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen, tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja sekä näiden aviopuolisot tai avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt ja alaikäiset lapset. Lähipiiriin kuuluvat myös yhteisöt ja säätiöt, joissa edellä mainituilla henkilöillä on yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjanpitolaisissa tarkoitettu määräysvalta.

Lisäksi lähipiiriin kuuluu se, jolla omistuksen nojalla on vähintään 20 prosenttia osuuspankin osuuksista tai omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjalainan nojalla on tai voi olla vastaava omistus tai äänivalta pankin konserniin kuuluvassa yhteisössä, jollei omistuksen kohteena olevan yhtiön merkitys koko konsernin kannalta ole vähäinen. Näiden yritysten edellisessä kappaleessa mainitut vastaavat henkilöt kuuluvat samoin lähipiiriin.

Lähipiiriin kuuluu myös osuuspankin konsernitilinpäätökseen yhdistelty osakkuusyhtiö.

Osuuspankin kanssa yhteisen määräysvallan alaiset yhteisöt kuuluvat myös osuuspankin lähipiiriin (sisaryritykset).

41. Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2016

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Tytär yritykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen				
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12	100,00 %	23 477 108,33	8,95
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Hämeenkivi	100,00 %	4 754 313,18	0,00
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Tytär yritykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta				
Yrityksen nimi:	Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy	100,00 %	781 511,87	309 939,85
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Pankki-Häme	100,00 %	4 933 916,92	27 237,33
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Poutunkulma	100,00 %	500 451,57	17,28
Kotipaikka:	Nokia			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Savion Tontit	100,00 %	216 278,49	-3 178,68
Kotipaikka:	Kerava			
Yrityksen nimi:	Lempäälän Kassatalo Oy	100,00 %	629 330,51	-4 533,89
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Sääksjärven Pankkitalo	100,00 %	405 778,07	18,75
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Vehnämyllynkatu 4	52,67 %	813 971,98	2 024,12
Kotipaikka:	Tampere			

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Osakkuusyrietykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen				
Yrityksen nimi:	Ei ole.			
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Osakkuusyrietykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta				
Yrityksen nimi:	Aleksinvirasto Oy	43,08 %	160 610,12	-2 246,13
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Lempäälän OP-Center Oy	39,03 %	-39 352,44	22,87
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Ylöjärven Liikekeskus Oy	25,85 %	11 430,69	8,78
Kotipaikka:	Ylöjärvi			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Keskushervanta	23,28 %	397 406,94	12,82
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Asunto Oy Rientorinne	20,10 %	53 861,64	373,33
Kotipaikka:	Akaa			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Tahko Twinhills	20,00 %	2 981 404,19	-89,35
Kotipaikka:	Nilsinä			
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyritykset

Yrityksen nimi ja kotipaikka	Selostus yhteisestä vaikutusvallasta ja henkilöstö keskimäärin

Yritykset, joissa luottolaitoksella on rajoittamaton vastuu

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Yrityksen nimi:	Ei ole			
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				

42. Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta

Ei ole.

43. Notariaattitoiminta

Osuuspankki tarjoaa arvopaperivälitystä sekä säilytys- ja hoitopalvelua samoin kuin muita asiakkaan omaisuuden hoitoon liittyviä palveluja, kuten lainhuudatus- ja kiinnitysasiat, yhteisöjen perustamiset ja uudelleenjärjestelyt, saatavien perimistehtävät, asiakkaan omaisuuden säilytys, perunkirjoitus- ja pesänselvitystoimet, asiakkaan oikeudellinen neuvonta omaisuuden hoitoon ja varojen sijoittamiseen liittyvissä asioissa.

44. Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2016

Jäsenten lukumäärä	95 966
Maksamatta olevat osuusmaksut	1 505,91
Irtisanotut jäsenosuusmaksut	244 620,26
Irtisanotut lisäosuusmaksut	54 190,00
Irtisanotut tuotto-osuusmaksut	18 046 900,00

Irtisanotun osuuspääoman takaisinmaksun edellytykset ja ajankohta

Osuuspankkien omaan pääomaan sisältyy osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset tuotto-osuuksiin, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua pankin hallintoon ja päätöksentekoon. Tuotto-osuuksiin ei liity asiakasomistajien oikeuksia eivätkä ne anna äänivaltaa. Vuosille 2016-2017 tavoitellaan tuotto-osuuksille 3,25 %:n korkoa ja maksettava korko vahvistetaan vuosittain jälkikäteen. Tuottotavoite voi muuttua vuosittain.

Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Osuuspankkien kansallisessa tilinpäätöksessä omiin pääomiin luetaan lisäksi lisäosuuspääoma, josta osuuspankeilla ei ole ehdotonta oikeutta kieltäytyä palauttamasta jäsenille. Irtisanottu lisäosuuspääoma luokitellaan tilinpäätöksessä velaksi. Lisäosuuspääoma palautetaan kuuden kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka perusteella palautus ensimmäisen kerran voidaan suorittaa. Jos irtisanottua lisäosuusmaksua ei ole voitu palauttaa kokonaisuudessaan, voi palautus tapahtua jälkipalautuksena, jos se on kolmen seuraavan tilinpäätöksen perusteella mahdollista. Lisäosuudelle maksetaan korkoa siihen asti, kun se on osuuskuntalain mukaan nostettavissa.

45. Pitkäaikaissäätämispalvelu

OP-eläkesäästön eläketili

Määräaikaais- tai muulle talletustilille tehdyt sijoitukset

Osuuspankin taseessa olevat sijoitukset yhteensä

Taseen ulkopuoliset sijoitukset, sijoitusrahastot, osakkeet, jvk-lainat (sis. myyntisaamiset/ostovelat)

OP-eläkesäästön eläketililtä veloitettut sopimuksen mukaiset kulut ja palkkiot

Tilikauden aikana säästämistililtä maksetut eläkkeet

31.12.2016
229 327,29
0,00
229 327,29
2 319 496,75
2 453,17
9 793,92

Tuloslaskelma ja tase

Tampereen Seudun Op konserni (573008KONS)

12 / 2016

12 / 2015

KONSERNITILINPÄÄTÖS
TUOSLASKELMA

KORKOTUOTOT	36 759 755,44	39 900 049,09
KORKOKULUT	-4 557 146,01	-7 419 982,41
KORKOKATE	32 202 609,43	32 480 066,68
TUOTOT OMAN PÄÄOMAN EHTOISISTA SIIJOITUKSISTA	12 933 656,88	17 379 309,76
PALKKIOTUOTOT	28 440 711,68	24 925 722,21
PALKKIOKULUT	-3 292 973,00	-2 660 902,75
ARVOPAPERIKAUPAN JA VALUUTTATOIMINNAN NETTOTUOTOT	268 944,23	411 383,59
Arvopaperikaupan nettotuotot	261 027,70	382 970,71
Valuuttatoiminnan nettotuotot	7 916,53	28 412,88
MYYTÄVISSÄ OLEVIEN RAHOITUSVAROJEN NETTOTUOTOT	131 359,93	8 945 163,72
SIIJOITUSKIINTEISTÖJEN NETTOTUOTOT	2 103 890,94	1 999 570,99
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	1 520 813,89	820 800,27
HALLINTOKULUT	-32 695 725,34	-31 800 657,91
Henkilöstökulut	-16 089 310,84	-16 049 093,72
Palkat ja palkkiot	-13 182 349,19	-13 218 577,78
Henkilösivukulut	-2 906 961,65	-2 830 515,94
Eläkekulut	-2 112 954,20	-2 098 483,62
Muut henkilösivukulut	-794 007,45	-732 032,32
Muut hallintokulut	-16 606 414,50	-15 751 564,19
POISTOT JA ARVONALENTUMISET KONSERNILIIKEARVOSTA	0,00	0,00
POISTOT JA ARVONALENTUMISET AINEELLISISTA JA AINEETOMISTA HYÖDYKKEISTÄ	-1 645 345,85	-1 736 077,11
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-4 683 212,55	-5 073 916,51
ARVONALENTUMISTAPPIOT LUOTOISTA JA MUISTA SITOUMUKSISTA	198 646,16	-565 201,91
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	35 483 376,40	45 125 261,03
TULOVEROT	-4 576 037,09	-5 593 215,34
Tilikauden verot	-1 924 650,63	-2 927 104,33
Aikaisempien tilikausien verot	-60 083,83	0,00
Laskennallinen vero	-2 591 302,63	-2 666 111,01
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	30 907 339,31	39 532 045,69
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VÄHEMMISTÖN OSUUDEN JÄLKEEN	30 907 339,31	39 532 045,69
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	30 907 339,31	39 532 045,69

TASE		
VASTAAVAA		
KÄTEISET VARAT	3 280 947,92	3 776 163,12
SAAMISET LUOTTOLAITOKSILTA	240 894 455,35	180 521 194,35
Vaadittaessa maksettavat	62 899 020,39	34 062 632,72
Muut	177 995 434,96	146 458 561,63
SAAMISET YLEISÖLTÄ JA JULKISYHTEISÖILTÄ	2 570 822 815,12	2 379 617 918,42
Muut	2 570 822 815,12	2 379 617 918,42
SAAMISTODISTUKSET	0,00	6 826 488,30
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Muilta	0,00	6 826 488,30
OSAKKEET JA OSUUDET	324 691 366,34	322 173 653,42
OSAKKEET JA OSUUDET SAMAAAN KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ	339 482,01	339 482,01
JOHDANNAISSOPIMUKSET	7 903 105,52	6 554 030,53
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	62 750,00	75 733,00
Muut pitkävaikutteiset menot	62 750,00	75 733,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET	74 598 030,54	76 933 657,78
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	40 781 068,47	42 189 765,28
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet	31 677 408,91	32 492 588,10
Muut aineelliset hyödykkeet	2 139 553,16	2 251 304,40
OSAKE-, SIJOITUSOSUUSANTI- JA KANTARAHASTOANTISAAMISET	0,00	0,00
MUUT VARAT	3 001 616,33	1 852 694,03
SIIRTOSAAMISET JA MAKSETUT ENNAKOT	5 862 717,43	5 659 959,62
LASKENNALLISET VEROSAAMISET	815 998,67	691 204,21
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 232 273 285,23	2 985 022 178,79

VASTATTAVAA

VIERAS PÄÄOMA	2 821 203 482,93	2 602 714 095,76
VELAT LUOTTOLAITOKSILLE	386 211 036,22	447 767 128,62
Luottolaitoksille	386 211 036,22	447 767 128,62
Vaadittaessa maksettavat	111 036,22	17 767 128,62
Muut	386 100 000,00	430 000 000,00
VELAT YLEISÖLLE JA JULKISYHTEISÖILLE	2 387 733 228,83	2 107 668 067,27
Talletukset	2 387 487 283,78	2 107 317 100,94
Vaadittaessa maksettavat	2 280 872 916,25	1 915 744 447,99
Muut	106 614 367,53	191 572 652,95
Muut velat	245 945,05	350 966,33
Vaadittaessa maksettavat	2 828,33	2 135,67
Muut	243 116,72	348 830,66
JOHDANNAISSOPIMUKSET JA MUUT KAUPANKÄYNTITARKOITUKSESSA PIDETTÄVÄT VELAT	3 158 699,41	2 989 160,74
MUUT VELAT	3 980 330,29	4 078 190,29
Muut velat	3 131 618,29	3 201 457,29
Pakolliset varaukset	848 712,00	876 733,00
SIIRTOVELAT JA SAADUT ENNAKOT	14 584 768,01	17 399 500,97
Muut	0,00	0,00
LASKENNALLISET VEROVELAT	25 535 420,17	22 812 047,87
OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS	411 069 802,30	382 308 083,04
Osake- ja osuuspääoma	194 435 446,17	191 292 999,19
Osakepääoma	0,00	0,00
Jäsenosuudet	9 839 946,17	7 770 209,19
Lisäosuudet	0,00	54 190,00
Tuotto-osuudet	184 595 500,00	183 468 600,00
Ylikurssirahasto	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00
Muut sidotut rahastot	4 106 570,13	3 620 010,20
Vararahasto	831 755,08	831 755,08
Käyvän arvon rahasto	3 274 815,05	2 788 255,12
Käypään arvoon arvostamisesta, saamistodistukset	0,00	184 867,69
Käypään arvoon arvostamisesta muista	0,00	85 243,93
Rahavirran suojausrahasto	4 093 518,81	3 215 207,30
Laskennalliset verot /rahavirran suojaus	-818 703,76	-643 041,47
Laskennalliset verot käyvän arvon rahaston saamistodistuksista	0,00	-36 973,54
Laskennalliset verot käyvän arvon rahaston muista	0,00	-17 048,79
Yhtiöjärjestyksen / sääntöjen mukaiset rahastot	0,00	0,00
Muut rahastot	0,00	0,00
Vapaat rahastot	2 555 334,70	2 555 334,70
Muut rahastot	2 555 334,70	2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	179 065 111,99	145 307 693,25
Tilikauden voitto tai tappio	30 907 339,31	39 532 045,69
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 232 273 285,23	2 985 022 178,79
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET		
ASIAKKAAN PUOLESTA KOLMANNEN HYVÄKSI ANNETUT SITOUMUKSET	71 651 764,02	55 538 137,67
Takaukset ja pantit	71 651 764,02	55 538 137,67
ASIAKKAAN HYVÄKSI ANNETUT PERUUTTAMATTOMAT SITOUMUKSET	275 330 640,44	208 488 626,01
Muut	275 330 640,44	208 488 626,01
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET YHTEENSÄ	346 982 404,46	264 026 763,68

TAMPEREEN SEUDUN OSUUSPANKKI

OSUUSPANKIN TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Korkotuotot	37 060 343,22	40 278 801,50
Korkokulut	4 557 132,25	7 419 875,77
KORKOKATE	32 503 210,97	32 858 925,73
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	12 933 656,88	17 379 309,76
Muista yrityksistä	12 933 656,88	17 379 309,76
Palkkiotuotot	28 440 741,68	24 926 476,09
Palkkiokulut	3 292 852,06	2 660 902,75
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	268 944,23	411 383,59
Arvopaperikaupan nettotuotot	261 027,70	382 970,71
Valuuttatoiminnan nettotuotot	7 916,53	28 412,88
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	131 359,93	8 945 163,72
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	1 954 521,64	1 525 938,69
Liiketoiminnan muut tuotot	1 407 199,42	703 337,65
Hallintokulut	32 695 725,34	31 800 657,91
Henkilöstökulut	16 089 310,84	16 049 093,72
Palkat ja palkkiot	13 182 349,19	13 218 577,78
Henkilösivukulut	2 906 961,65	2 830 515,94
Eläkekulut	2 112 954,20	2 098 483,62
Muut henkilösivukulut	794 007,45	732 032,32
Muut hallintokulut	16 606 414,50	15 751 564,19
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	832 005,25	927 288,98
Liiketoiminnan muut kulut	4 629 451,58	5 019 644,55
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	-198 646,16	565 201,91
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	36 388 246,68	45 776 839,13
Tilinpäätössiirrot	13 440 000,00	13 901 644,00
Tuloverot	2 044 566,03	2 923 966,13
Tilikauden verot	1 924 650,63	2 927 104,33
Aikaisempien tilikausien verot	60 083,83	0
Laskennallinen vero	59 831,57	-3 138,20
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	20 903 680,65	28 951 229,00
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	20 903 680,65	28 951 229,00

TAMPEREEN SEUDUN OSUUSPANKKI

OSUUSPANKIN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
Käteiset varat	3 280 947,92	3 776 163,12
Saamiset luottolaitoksilta	240 894 455,35	180 521 194,35
Vaadittaessa maksettavat	62 899 020,39	34 062 632,72
Muut	177 995 434,96	146 458 561,63
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 590 599 672,13	2 401 380 048,46
Muut	2 590 599 672,13	2 401 380 048,46
Saamistodistukset	0,00	6 826 488,30
Muilta	0,00	6 826 488,30
Osakkeet ja osuudet	324 691 366,34	322 173 653,42
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	339 482,01	339 482,01
Johdannaissopimukset	7 903 105,52	6 554 030,53
Aineettomat hyödykkeet	62 750,00	75 733,00
Aineelliset hyödykkeet	57 158 426,64	56 753 157,62
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	20 906 085,16	20 244 855,47
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	34 777 889,37	35 040 292,09
Muut aineelliset hyödykkeet	1 474 452,11	1 468 010,06
Muut varat	3 001 616,33	1 852 694,03
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	5 621 386,00	5 415 748,98
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 233 553 208,24	2 985 668 393,82
VASTATTAVAA		
VIERAS PÄÄOMA		
Velat luottolaitoksille	386 211 036,22	447 767 128,62
Luottolaitoksille	386 211 036,22	447 767 128,62
Vaadittaessa maksettavat	111 036,22	17 767 128,62
Muut	386 100 000,00	430 000 000,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 388 194 772,51	2 108 296 103,22
Talletukset	2 387 948 827,46	2 107 945 136,89
Vaadittaessa maksettavat	2 281 334 459,93	1 916 372 483,94
Muut	106 614 367,53	191 572 652,95
Muut velat	245 945,05	350 966,33
Vaadittaessa maksettavat	2 828,33	2 135,67
Muut	243 116,72	348 830,66
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 158 699,41	2 989 160,74
Muut velat	3 934 722,77	4 006 749,46
Muut velat	3 086 010,77	3 130 016,46
Pakolliset varaukset	848 712,00	876 733,00
Siirtovelat ja saadut ennakot	14 348 690,25	17 169 132,09
Laskennalliset verovelat	447 637,69	266 166,17
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	2 796 295 558,85	2 580 494 440,30
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	114 111 374,35	100 671 374,35
Vapaaehtoiset varaukset	114 111 374,35	100 671 374,35
OMA PÄÄOMA		
Osuuspääoma	194 435 530,26	191 293 083,28
Jäsenosuudet	9 840 030,26	7 770 293,28
Lisäosuudet	0,00	54 190,00
Tuotto-osuudet	184 595 500,00	183 468 600,00
Muut sidotut rahastot	4 106 570,13	3 620 010,20
Vararahasto	831 755,08	831 755,08
Käyvän arvon rahasto	3 274 815,05	2 788 255,12
Vapaat rahastot	2 555 334,70	2 555 334,70
Muut rahastot	2 555 334,70	2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	101 145 159,30	78 082 921,99
Tilikauden voitto (tappio)	20 903 680,65	28 951 229,00
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	323 146 275,04	304 502 579,17
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 233 553 208,24	2 985 668 393,82
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET		
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	71 651 764,02	55 538 137,67
Takaukset ja pantit	71 651 764,02	55 538 137,67
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	275 330 640,44	208 488 626,01
Muut	275 330 640,44	208 488 626,01
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET YHTEENSÄ	346 982 404,46	264 026 763,68

TAMPEREEN SEUDUN OSUUSPANKKI	2016	2015
RAHOITUSLASKELMA		
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Kauden voitto	30 907 339,31	39 660 184,24
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	-5 872 928,73	3 540 417,21
LIIKETOIMINNAN VAROJEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)	-219 588 061,35	-111 273 226,34
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	-31 536 873,33	95 663 021,46
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-191 364 354,46	-114 084 924,37
Leasingkohteet	0,00	0,00
Saamistodistukset	6 640 000,00	13 804 250,00
Osakkeet ja osuudet	-2 509 529,61	-109 633 038,84
Johdannaissopimukset	0,00	0,00
Sijoituskiinteistöt	534 376,16	640 160,97
Muut varat	-1 351 680,11	2 337 304,44
LIIKETOIMINNAN VELKOJEN LISÄYS (+) TAI VÄHENNYS (-)	216 821 008,03	-11 642 707,64
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	-61 556 092,40	99 295 290,93
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	280 073 798,62	-110 240 306,42
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitaroituksessa pidettävät velat	0,00	0,00
Muut velat	-1 696 698,19	-697 692,15
Maksetut tuloverot	-3 527 188,23	-5 632 433,04
Saadut osingot	12 933 656,88	17 506 518,28
A. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	31 673 825,90	-79 715 332,52
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit	0,00	0,00
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-888 474,96	-1 386 228,24
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	302 401,00	32 058,08
B. INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-586 073,96	-1 354 170,16
RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	0,00	0,00
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	7 765 917,12	90 563 421,02
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-4 623 470,14	-160 559,26
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-5 888 991,69	-1 146 128,14
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset vähennykset	0,00	0,00
C. RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-2 746 544,71	89 256 733,62
D. VALUUTTAKURSSIEN MUUTOSTEN VAIKUTUS RAHAVAROIHIIN	-34,76	-109,74
E. SULAUTUNEEN PANKIN RAHAVARAT	0,00	1 180 947,88
RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C+D)	28 341 172,47	9 368 069,08
RAHAVARAT TILIKAUDEN ALUSSA	37 838 795,84	28 470 726,76
RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA	66 179 968,31	37 838 795,84
RAHAVAROJEN MUUTOS	28 341 172,47	9 368 069,08
Saadut korot	36 781 908,58	41 468 045,03
Maksetut korot	5 655 417,98	8 632 579,04

Kauden voittoon tehdyt oikaisut

Erät joihin ei liity maksutapahtumaa		
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	0,00	-1 250,00
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	34,76	109,74
Sijoitusomaisuuden käyvän arvon muutos	-143 755,31	-9 261,48
Poistot, poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	2 521 946,34	2 567 306,83
Saamisten arvonalentumiset	-150 404,11	607 717,23
Muut	-7 979 112,11	-11 498 290,35
	-5 751 290,43	-8 333 668,03
<u>Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa</u>		
Myyntivoitot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	-121 638,30	0,00
Myyntitappiot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	0,00
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
	-121 638,30	0,00
Oikaisut yhteensä	-5 872 928,73	-8 333 668,03
Rahavarat		
Käteiset varat	3 280 947,92	3 776 163,12
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	62 899 020,39	34 062 632,72
Rahavarat yhteensä	66 179 968,31	37 838 795,84

TAMPEREEN SEUDUN OSUUSPANKKI

	2016	2015
RAHOITUSLASKELMA		
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Kauden voitto	20 903 680,65	29 079 367,55
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	3 413 840,31	1 279 080,92
LIIKETOIMINNAN VAROJEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)	-218 867 174,74	-110 765 446,38
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	-31 536 873,33	95 663 021,46
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-189 379 081,43	-112 479 410,85
Leasingkohteet	0,00	0,00
Saamistodistukset	6 640 000,00	13 804 250,00
Osakkeet ja osuudet	-2 509 529,61	-109 633 038,84
Johdannaissopimukset	0,00	0,00
Sijoituskiinteistöt	-727 131,05	-672 226,93
Muut varat	-1 354 559,32	2 551 958,78
LIIKETOIMINNAN VELKOJEN LISÄYS (+) TAI VÄHENNYS (-)	216 674 640,19	-11 182 419,85
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	-61 556 092,40	99 295 290,93
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	279 907 306,35	-109 750 368,60
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	0,00	0,00
Muut velat	-1 676 573,76	-727 342,18
Maksetut tuloverot	-3 527 188,23	-5 632 433,04
Saadut osingot	12 933 656,88	17 506 518,28
A. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	31 531 455,06	-79 715 332,52
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit	0,00	0,00
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-746 104,12	-1 386 228,24
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	302 401,00	32 058,08
B. INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-443 703,12	-1 354 170,16
RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	0,00	0,00
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	7 765 917,12	90 563 421,02
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-4 623 470,14	-160 559,26
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-5 888 991,69	-1 146 128,14
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset vähennykset	0,00	0,00
C. RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-2 746 544,71	89 256 733,62
D. VALUUTTAKURSSIEN MUUTOSTEN VAIKUTUS RAHAVAROIHIIN	-34,76	-109,74
E. SULAUTUNEEN PANKIN RAHAVARAT		1 180 947,88
RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C+D)	28 341 172,47	9 368 069,08
RAHAVARAT TILIKAUDEN ALUSSA	37 838 795,84	28 470 726,76
RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA	66 179 968,31	37 838 795,84
RAHAVAROJEN MUUTOS	28 341 172,47	9 368 069,08
Saadut korot	37 081 791,79	41 847 919,47
Maksetut korot	5 655 404,22	8 632 472,40

Kauden voittoon tehdyt oikaisut

Erät joihin ei liity maksutapahtumaa		
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	0,00	-1 250,00
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	34,76	109,74
Sijoitusomaisuuden käyvän arvon muutos	-143 755,31	-9 261,48
Poistot, poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	14 340 186,45	14 849 304,98
Saamisten arvonalentumiset	-150 404,11	607 717,23
Muut	-10 510 583,18	-14 167 539,55
	3 535 478,61	1 279 080,92
<u>Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa</u>		
Myyntivoitot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	-121 638,30	0,00
Myyntitappiot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	0,00
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
	-121 638,30	0,00
Oikaisut yhteensä	3 413 840,31	1 279 080,92
Rahavarat		
Käteiset varat	3 280 947,92	3 776 163,12
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	62 899 020,39	34 062 632,72
Rahavarat yhteensä	66 179 968,31	37 838 795,84

OSUUSPANKIN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

1.1 YLEISTÄ

Osuuspankki on jäsentensä omistama osuuskuntamuotoinen talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa.

Osuuspankki on osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunnan jäsenluottolaitos. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Seuraavassa esitetään tilinpäätöksessä sovelletut keskeiset laatimisperiaatteet. Niitä on noudatettu johdonmukaisesti kaikilla esitettävillä tilikausilla, ellei muuta mainita.

1.2 KESKINÄINEN VASTUU JA OP RYHMÄ

Pankki- ja vakuutustoimintaa harjoittava osuuspankkien yhteenliittymä (jäljempänä OP Ryhmä) on osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetuissa laeissa määritelty taloudellinen kokonaisuus, jossa OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Osuuspankki yhdistellään OP Ryhmän tilinpäätökseen. Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että OP Ryhmän tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö OP Osuuskunnan ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. OP Osuuskunnalla ja sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa, minkä vuoksi OP Ryhmälle on määritelty tekninen emoyhtiö. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. OP Ryhmän osuuspääoma muodostuu osuuspankkien jäsenten sellaisista osuismaksuista, joita pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä lunastamasta.

Jäljennös OP Ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai ryhmän toimitiloista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, PL 308, 00101 Helsinki.

1.3 LAATIMISPERUSTA

Osuuspankin tilinpäätös laaditaan ja esitetään luottolaitostoiminnasta annetun lain, valtiovarainministeriön luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan asetuksen, kirjanpitolain ja Finanssivalvonnan rahoitussektorin kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan määräys- ja ohjekokoelman mukaisesti. Osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta antaa lisäksi ohjeita yhtenäisten tilinpäätöspankkiperäisten noudattamiseksi ja tilinpäätöksen laatimiseksi. Jäljempänä kuvatut tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ovat yhteneväiset kaikille OP Osuuskunnan jäsenosuuspankeille. Kuitenkaan jäsenosuuspankilla ei välttämättä ole kaikkia laatimisperiaatteissa lueteltuja eriä.

1.4 OSUUSPANKIN SULAUTUMISEN KÄSITTELY

Vertailutilikauden 2015 aikana Karkun Osuuspankki sulautui Tampereen Seudun Osuuspankkiin. Sulautuminen merkittiin kaupparekisteriin 31.10.2015. Karkun Osuuspankin sulautumishetken varat, velat ja varaukset on yhdistelty vastaanottaneen osuuspankin taseeseen kirjanpitoarvostaan. Sulautumishetken oman pääoman erät - vastaten nettovarojen ja sulautumisvastikkeen erotusta - on merkitty vastaanottaneen osuuspankin sidotun ja vapaan oman pääoman tileille siten, ettei sulautuneen ja vastaanottaneen osuuspankin sulautumista edeltäneiden sidottujen ja vapaiden omien pääomien yhteismäärät jatkuvuusperiaatteen mukaisesti ole muuttuneet sulautumisen seurauksena.

Tampereen Seudun Osuuspankin viralliseen tuloslaskelmaan sisältyy sulautuneen Karkun Osuuspankin tulos sulautumisen jälkeiseltä ajalta 1.11. – 31.12.2015. Ennen sulautumista kertynyt sulautuneen pankin tulos esitetään vastaanottaneen pankin kertyneissä voittovaroissa.

Tasekirjaan sisältyy tilinpäätöksen lisäksi myös pro forma tilinpäätöslukuja. Toimintakertomuksessa on vertailukelpoisuuden parantamiseksi käytetty pro forma lukuja vertailutietoina sekä kaikissa tuloslaskelmaa kuvaavissa tiedoissa. Toimintakertomuksen tunnusluvut on esitetty pro forma tiedoin. Pro forma tuloslaskelmaan on sisällytetty sulautuneen osuuspankin tuloslaskelmaerät koko vertailutilikaudelta 1.1. – 31.12.2013.

1.5 YHDISTELYPERIAATTEET

1.5.1 Konsernitilinpäätöksen laajuus

Osuuspankin konsernin muodostaa emo-osuuspankki ja sen tytäryritykset. Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta. Tytäryritysten tilinpäätökset yhdistellään hankintamenetelmällä. Osakkuusyrietykset, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa 20 – 50 prosenttia yrityksen äänivallasta, tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, muttei määräysvaltaa.

Merkitykseltään vähäiset tytär- ja osakkuusyrietykset jätetään yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen. Tällaisia ovat tytär- ja osakkuusyrietykset, joiden taseen loppusumma on vähemmän kuin yksi prosentti emoyrityksen taseen loppusummasta ja vähemmän kuin 10 miljoonaa euroa. Jos konsernin tällaisen tytär- tai osakkuusyrietyksen taseen loppusumma laskettuna yhteen muiden sellaisten konserniin kuuluvien tytär- ja osakkuusyrietysten taseiden loppusummien kanssa on vähintään viisi prosenttia konsernitaseen loppusummasta, yhdistellään se konsernitilinpäätökseen.

Tilikauden aikana hankitut tytär- ja osakkuusyrietykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen hankintahetkestä lähtien. Tilikauden aikana myydyt tytär- ja osakkuusyrietykset yhdistellään myyntihetkeen asti.

1.5.2 Konsolidointi

Tytäryritysten hankintamenot eliminoidaan hankintahetken taseen mukaisia omia pääomia vastaan. Hankintahetken oman pääoman määrän ylittävä tai allittava osuus hankintamenosta esitetään taseessa konserniliikearvona tai konsernireservinä siltä osin kuin niitä ei ole kohdistettu omaisuus- tai velkaerien lisäykseksi tai vähennykseksi. Konserniliikearvo poistetaan pääsääntöisesti viiden vuoden kuluessa suunnitelman mukaan.

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa eliminoidaan konsernin sisäiset liiketapahtumat, sisäiset katteet, sisäinen voitonjako sekä keskinäiset saamiset ja velat. Vähemmistön osuus erotetaan tuloksesta ja omasta pääomasta ja esitetään omana eränä tuloslaskelmassa ja taseessa omassa pääomassa. Vähemmistön osuus tytäryhtiön kiinteistöistä esitetään muissa kiinteistöissä.

Osakkuusyrietyksistä konsernituloslaskelmaan sisällytetään konsernin omistusosuutta vastaava osuus näiden yritysten tilikauden voitosta tai tappiosta ja esitetään tuloslaskelmassa omana eränä rivillä Osuus osakkuusyrietysten tuloksesta. Tuloksessa huomioidaan myös osakkuusyrietysten poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos laskennallisella verovelalla vähennettynä. Konsernitaseessa osakkuusyrietysten hankintameno ja konsernin edellisen tilikauden tulokseen ja tilikauden tulokseen lisätään tai vähennetään konsernin osuus hankinnan jälkeisistä muutoksista nettovarallisuudesta.

Konserniin kuuluva kiinteistöyhtiö voi jättää erillistilinpäätöksessään tekemättä suunnitelman mukaiset poistot. Konsernitilinpäätöksessä poistot oikaistaan suunnitelman mukaisiksi.

1.6 RAHOITUSINSTRUMENTIT

1.6.1 Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti

toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään viimeaikaisten toteutuneiden markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää, sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritetty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

1.6.2 Luokittelu ja arvostaminen

Rahoitusinstrumentit luokitellaan neljään ryhmään: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja –velat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat ja -velat on hankittu. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja –velat voivat jakaantua kahteen alaryhmään, jotka ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat sekä alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja –velat.

Rahoitusvarojen kirjaamisperusteena käytetään kaupantekopäivää. Rahoitusvaroihin kuuluva erä kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin on lakannut.

Saamisen hankintamenoksi kirjataan käypä arvo, joka pääsääntöisesti on se määrä, joka siitä on hankintahetkellä maksettu. Hankintameno sisällytetään transaktiomenot, jotka kohdistuvat lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin ja myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen transaktiomenot kirjataan kuluksi hankintahetkellä.

1.6.2.1 Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja –velat

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin varoihin luokitellaan saamistodistukset sekä osakkeet ja osuudet, jotka on hankittu tarkoituksena hyötyä lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä käsitellään myös kaikki johdannaisopimukset, paitsi tehokkaaseen suojaussuhteeseen määritetyt johdannaiset ja takaussopimusjohdannaiset.

1.6.2.2 Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja -velat

Tilinpäätökseen voidaan tietyin edellytyksin merkitä käypään arvoon myös muita tietyt ehdot täyttäviä rahoitusvaroja ja –velkoja, jos päätös näiden erien pysyvistä käypään arvoon merkitsemisestä tehdään tällaista erää ensimmäistä kertaa kirjanpitoon merkittäessä. Osuuspankissa tähän erään voidaan merkitä vain sellainen rahoitusvaroihin kuuluva instrumentti, johon liittyy yksi tai useampi sellainen kytketty johdannainen, joka kirjanpidossa muutoin pitäisi esittää erillään tästä instrumentista ja arvostaa käypään arvoon.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja –velat arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset sekä myyntitulokset kirjataan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot.

1.6.2.3 Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä, jotka erääntyvät määrättyinä päivinä ja jotka on hankittu aikomuksella ja kyvyllä pitää eräpäivään saakka. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset kirjataan alun perin käypään arvoon, johon lisätään transaktiomenot. Myöhemmin ne arvostetaan kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle. Vastaerä kirjataan arvopaperin kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumista tarkastellaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin lainojen ja saamisten arvonalentumista. Saamistodistuksen arvonalentumisena kirjataan sen kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

Mikäli on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että eräpäivään pidettäviin rahoitusvaroihin kuuluvan joukkovelkakirjan arvo on alentunut, kirjataan arvonalentumistappio tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

1.6.2.4 Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja muiksi saamisiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka ovat osuuspankin myöntämiä luottoja ja niihin rinnastettavia rahoitussopimuksia sekä noteeraamattomia saamistodistuksia.

Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Jos lainan tai saamisen arvo on tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta alhaisempi kuin jaksotettu hankintamenu, arvostetaan se arvonalentumistappiolla vähennettyyn jaksotettuun hankintamenuon.

Lainoista ja muista saamisista kirjataan saamiskohtaisia ja saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia. Arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti.

Saamisen arvo on alentunut, jos sen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvo – vakuus huomioon otettuna – ovat pienemmät kuin luoton pääoman ja maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä efektiivisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttauskorkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa. Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus on lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Arvonalentumisen arviointiprosessi on kaksivaiheinen. Arvonalentumista arvioidaan saamiskohtaisesti yksittäin merkittävistä lainoista ja saamisista. Jos lainoja ja muita saamisista ei tarkastella saamiskohtaisesti, ne tulevat saamisryhmäkohtaisen arvonalennuslaskennan piiriin. Ryhmäkohtaisena arvonalentumisena kirjataan syntyneet mutta ei vielä raportoidut tappiot, joita ei vielä voida kohdistaa tietyille asiakaslainalle. Ryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin. Mallissa saamiset ryhmitellään luottoriskiominaisuuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin. Ryhmäkohtaisen arvonalentuminen lasketaan odotetun tappion perusteella, jonka lisäksi laskennassa huomioidaan vakuuksien

diskontatut nykyarvot. Lisäksi mallissa arvioidaan tappion synnyttävän tapahtuman ajankohtaa ns. havainnointiviiveen avulla.

Jos luoton maksusuunnitelmaa muutetaan, muutoksen syy ja vakavuusaste luokitellaan sisäisellä asteikolla. Osa maksusuunnitelmien muutoksista tehdään asiakassuhteiden hoidon perusteella eivätkä ne johdu asiakkaan maksukyvyyn heikkenemisestä. Nämä muutokset eivät vaikuta arvonalentumisen kirjaamiseen. Joissakin tapauksissa asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen annetaan myönnytys lainaehtoihin esim. lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi tai muu luoton uudelleenjärjestely, jolla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja rajoittamaan vastuiden luottoriskiä. Maksusuunnitelman muutokset, jotka johtuvat asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä vaikuttavat yhdessä muiden kriteerien kanssa asiakkaan luottoluokitusta heikentävästi ja siten lisäävät ryhmäkohtaisen arvonalennuksen määrää. Korkeimman vakavuusasteen maksusuunnitelman muutoksella on vaikutus myös luoton ohjautumiseen saamiskohtaisen arvonalentumistestauksen piiriin. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Arvonalentumiset kirjataan luottojen tase-erän vähennykseksi ja tuloslaskelmassa erään Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista. Arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle.

Laina poistetaan taseesta, kun kaikki perintätoimet on suoritettu loppuun, tai taseesta poiskirjaamisesta on tehty muutoin erillinen päätös. Taseesta poiskirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi.

Mikäli on saatu objektiivista näyttöä saamiskohtaisen arvonalentumisen testauksessa aiemmin mukana olleen asiakkaan maksukyvyyn palautumisesta, arvonalentumisen määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyyn parantumisesta aiheutuneet muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

1.6.2.5 Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävässä olevat rahoitusvarat ovat rahoitusvaroja, joita ei sisällytetä edellä mainittuihin rahoitusvarojen ryhmiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat muodostuvat pääasiassa saamistodistuksista, pitkäaikaisista osakesijoituksista ja muista toiminnalle välttämättömistä osakkeista ja osuuksista. Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan ostohetkellä taseeseen hankintamenoon, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisättyä hankintaan suoraan kohdistettavilla transaktiomenoilla. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon. Silloin kun käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, toiminnalle välttämättömät osakkeet ja osuudet sekä muut noteeraamattomat osakkeet ja osuudet arvostetaan hankintamenoon. Käyvän arvon muutokset kirjataan oman pääoman Käyvän arvon rahastoon, josta ne kirjataan tuloslaskelman erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot, kun omaisuususerä myydään, saamistodistus eräänntyy tai sen arvon on todettu alentuneen. Samaan tuloslaskelman erään kirjataan myös näiden rahoitusvarojen myyntitulokset.

Myytävässä olevien rahoitusvarojen kohdalla objektiiviseksi näytöksi katsotaan saamistodistusten osalta esimerkiksi liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksen huomattava negatiivinen muutos tai oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta sen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen aleneminen alle sen hankintameno. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen rahoitusvarojen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti todeta liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan.

1.6.2.6 Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat luokkaan sisällytetään muut kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvelat. Velka merkitään taseeseen arvoon, joka siitä on hankintahetkellä saatu. Velan nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkokuluksi efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle. Vastaeä kirjataan velan kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Osuuspankki voi osallistua OP-Asuntoluottopankki Oyj:n väliluottomalliin, jossa osuuspankki saa rahoitusvelkoihin merkittävän väliluoton OP-Asuntoluottopankki Oyj:ltä, kun osuuspankin taseessa olevia asuntovakuudellisia luottoja merkitään OP-Asuntoluottopankki Oyj:n joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi.

1.6.3 Pitkäaikaissäätämissopimukset

Osuuspankit, jotka tarjoavat PS-palveluja, vastaanottavat asiakkaan suorittamat maksut tarkoitusta varten avatulle talletussuojan piiriin kuuluvalla säästämistilille. Jos säästövarat jätetään säästämistilille tai sijoitetaan osuuspankin tarjoamalle muulle talletustilille, merkitään säästövarat pankin taseessa talletusvelkoihin. Jos säästövarat sijoitetaan sopimuksen mukaisesti muihin sijoituskohteisiin, kirjataan sijoitetut varat pois säästämistililtä ja pankki kirjaa ne taseen ulkopuoliseen säästämissopimuskohtaiseen reskontraan.

Säästövarojen sijoittamisesta saadut korot, osingot ja muut tuotot sekä sijoituskohteiden ja niihin liittyvien oikeuksien luovutuksesta ja pääoman takaisinmaksusta kertyvät varat kirjataan taseessa olevalle säästämistilille, jollei varoja välittömästi sijoiteta uudelleen. Säästämissopimuksen mukaiset kulut ja palkkiot kirjataan tulosvaikutteisesti säästämistiliä veloittaen.

1.6.4 Arvopapereiden osto- ja myyntisopimukset

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinmyyntiehdoin ostettujen arvopapereiden ostohinta merkitään taseeseen saamiseksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Ostohinnan ja takaisinmyyntihinnan erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen voimassaoloajalle.

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinostoehdoin myytyjen arvopapereiden myyntihinta kirjataan rahoitusvelaksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Myyntihinnan ja takaisinostohinnan erotus jaksotetaan korkokuluksi sopimuksen voimassaoloajalle. Takaisinostovelvollisuuksin myydyt arvopaperit sisällytetään alkuperäiseen tase-erään luovutuksesta huolimatta.

1.6.5 Johdannaissopimukset

Osuuspankki tekee johdannaissopimuksia suojaustarkoituksessa joko taloudellisina suojina tai kirjanpidollisen suojauslaskennan säännöin. Sopimusvastapuolena on aina OP Yrityspankki Oyj. Suojauksessa käytetään korkojohdannaisia.

Johdannaiset kirjataan alun perin käypään arvoon ja sen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon. Tästä syntyvän voiton tai tappion kirjaaminen riippuu siitä, onko johdannainen määritelty suojaustarkoitukseen ja minkä luonteista erää se suojaa.

Johdannaissopimuksista taseeseen merkityt positiiviset arvonmuutokset kirjataan taseen vastaavaa -puolen erään Johdannaissopimukset ja negatiiviset taseen vastattavaa -puolen erään Johdannaissopimukset. Koronvaihtosopimusten vaihdettavat korot jaksotetaan ajan kulumisen perusteella taseen siirtosaamisiin ja siirtovelkoihin sekä vastaerät nettona tuloslaskelman korkoihin.

1.6.5.1 Taloudelliset suojat

Taloudellisessa suojaamisessa suojataan tiettyä tase-erää, positiota tai kassavirtaa tulevaisuuden arvonmuutoksia vastaan sovellettavan riskienhallintastrategian mukaisesti. Koska suojauksen tehokkuutta ei ole tarkoituksenmukaista todentaa suojauslaskennan säännöillä, suojaustapaa kutsutaan muutoin suojaavaksi. Taloudellisessa suojauksessa johdannaissopimuksen käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan arvopaperikaupan nettotuottoihin.

Enimmäis- ja vähimmäiskorkoehdoisten yritysluottojen korkoriski suojataan luottokohtaisesti ostamalla sovitulle korkoputkiehdolle vastakkaismerkkinen johdannaispari. Kytkeyt johdannaiset ja niitä kattavat korkokatto- ja lattiajohdannaiset arvostetaan käypään arvoon. Arvostustulokset kirjataan korkoihin.

1.6.5.2 Suojauslaskenta

Suojauslaskenta tarkoittaa tehokkaaksi todennetun suojaussuhteen kirjanpidollista laskentakäytäntöä, jossa suojaavan instrumentin käyvän arvon muutokset kumoavat suojatun kohteen käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kokonaan tai osittain.

Suojauslaskenta käsittää korkoriskin suojauksen soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta.

Osuuspankeilla voi olla suojauslaskennan piirissä sekä rahoitusvaroja että rahoitusvelkoja, kuten lainat ja saamiset –ryhmään sisältyvä yksittäinen luotto tai luottokanta, myytävissä olevien arvostusryhmään kuuluva saamistodistus sekä muiden rahoitusvelkojen yksilöity määräaikaistalletuserä tai liikkeeseen laskettu emissio. Osuuspankit käyttävät korkosuojaukseen sekä perinteisiä koronvaihtosopimuksia että OTC swap-johdannaisia. Vastapuolena on aina OP Yritys pankki Oyj.

Suojaukseen käytettyjen johdannaisien ja suojauksen kohteet yksilöidään suojausta aloitettaessa. Samoin dokumentoidaan suojaussuunnitelma ja suojauksen tavoitteet. Lisäksi jokaisena tilinpäätöspäivänä osoitetaan suojauksen tehokkuus.

1.6.5.3 Käyvän arvon suojauslaskenta

Käyvän arvon suojausta sovelletaan kiinteäkorkoisten lainojen korkoriskiltä suojautumiseen. Suojaavan johdannaisinstrumentin ja suojattavan kohteen korkoriskistä johtuvat käyvän arvon muutokset kirjataan suojauslaskennan nettotuottoihin.

1.6.5.4 Rahavirran suojauslaskenta

Euribor –sidonnaisen luottokannan tulevien korkovirtojen korkomuutosta suojaavat koronvaihtosopimukset, jotka on dokumentoitu rahavirtaa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksessa tehokkaita, kuuluvat rahavirran suojauslaskennan piiriin.

Rahavirran suojauksessa euribor-sidonnaisen luottokannan tulevaa korkovirtaa vaihdetaan koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Koronvaihtosopimuksista jaksotettavat siirtyvät korot kirjataan suoriteperusteisesti. Korkokertymät esitetään taseen siirtosaamisissa tai siirtoveloissa. Molempien vastaerä kirjataan nettona korkokatteen Korkotuotot johdannaisopimuksista –erään. Nettokorko on joko korkotuotto tai korkotuoton oikaisu.

Rahoitusjohdannaisena käytettävät koronvaihtosopimukset arvostetaan käypään arvoon sopimuskohtaisesti. Käyvän arvon muutosten tehokas osuus kirjataan suoraan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon laskennallisella verovelalla vähennettynä. Tehoton osuus kirjataan tuloslaskelmaan.

1.7 TILINPÄÄTÖSERIEN NETOTTAMINEN

Tuloslaskelmassa ilmoitetaan tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Milloin osuuspankillla on saaminen siltä, jolle pankki itse on velkaa, esitetään saaminen ja velka taseessa erikseen, jollei pankilla ole lakisääteistä oikeutta kuittaamiseen ja jollei pankki aio käyttää oikeuttaan kuittaukseen.

1.8 ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaan rahan määräinen omaisuus, velat ja muut sitoumukset muutetaan Suomen rahaksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssveja. Ulkomaan rahan määräisten erien muuttamisesta Suomen rahaksi syntyvät kurssierot kirjataan tuloslaskelman erään Valuuttatoiminnan nettotuotot.

1.9 OSAKKEET JA OSUUDET OMISTUSYHTEISYRITYKSISSÄ JA SAMAAN KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ

Osakkeet ja osuudet sekä muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset omistusyhteisyrityksiin sekä samaan konserniin kuuluviin yrityksiin merkitään hankintamenoon, tai jos erän arvon todetaan tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta olevan alempi kuin hankintameno, arvonalentumistappiolla vähennettyyn hankintamenoon. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

1.10 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Kirjanpitolain 5 luvun 5 a §:n mukaiset aineettomaan omaisuuteen kuuluvien vastikkeellisesti hankittujen oikeuksien ja varojen hankintameno aktivoidaan ja poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Myös mahdollisesti aktivoidut muut pitkävaikutteiset menot poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan.

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan alun perin hankintameno. Jos aineettoman hyödykkeen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi alhaisempi kuin sen poistamaton hankintameno, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi.

Kirjanpitolain 5 luvun 8 §:n mukaiset kehittämismenot aktivoidaan, jos niiden odotetaan tuottavan tuloa useampana tilikautena. Aktivoidut kehittämismenot poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Mikäli vaikutusaikaa ei voida arvioida luotettavalla tavalla, kehittämismenot poistetaan enintään kymmenessä vuodessa.

Aineettomien hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

1.11 AINEELLISET HYÖDYKKEET

1.11.1 Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöjä omistetaan vuokratuottojen, omaisuuden arvonnousujen tai molempien hankkimiseksi. Sijoituskiinteistöiksi luetaan myös sellaiset kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat vuokrattavien tilojen hallintaan sekä maksamatta jääneen saamisen sijaan tulevat kiinteistöt. Jos suorassa omistuksessa olevasta kiinteistöstä osa vuokrataan ja oman käytön osuus on vähäinen (alle viisi prosenttia pinta-alasta), luokitellaan se sijoituskiinteistöksi. Jos osa tavallisen kiinteistöyhtiön omistamista tiloista on sijoituskäytössä ja oman käytön osuus on vähäinen (alle viisi prosenttia kiinteistöyhtiön omistamien tilojen pinta-alasta), luokitellaan osakkeet sijoituskiinteistöiksi.

Rakennukset merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintameno. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet sekä maa-, vesi- ja metsäalueet merkitään hankintameno. Kiinteistöihin voi kohdistua arvonorotuksia, joiden vastaerä on kirjattu arvonorotusrahoitukseen. Arvonorotuksista ei tehdä poistoja. Kiinteistöjen peruserämenot aktivoidaan ja kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi.

Mikäli sijoituskiinteistön todennäköinen luovutushinta on pysyvästi alempi kuin kirjanpitoarvo, kirjanpitoarvon ja todennäköisen luovutushinnan erotus poistetaan sinä tilikautena, jolloin arvonalennus todetaan.

Sijoituskiinteistöiksi luokiteltujen liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo määritellään pääasiassa suoraan pääomituksen perustuvalla tuottoarvomenetelmällä. Maa-, vesi- ja metsäalueiden sekä asuntojen käypä arvo arvioidaan pääasiassa kauppahintamenetelmällä. Arvonalennusten kirjaaminen perustuu niiden pysyvyyteen ja olennaisuuteen.

Sijoituskiinteistöjen tuotot, kulut, myyntivoitot ja –tappiot, suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Sijoituskiinteistöksi rakennettavat uudet kiinteistöt (tai kiinteistöyhteisöosakkeet) kirjataan ennen valmistumista IAS 40-standardin mukaisesti keskeneräiseksi käyttöomaisuushyödykkeeksi sijoituskiinteistöjen ryhmään ja otetaan huomioon sijoituskiinteistöjen käyvän arvon määrittelyssä jo ennen valmistumista.

1.11.2 Muut kiinteistöt

Muilla kiinteistöillä tarkoitetaan omassa käytössä olevia kiinteistöjä, jotka ovat pankin omassa käytössä konttori-, varasto- tai muina sellaisina tiloina taikka henkilökunnan asumis-, virkistys- tai muussa sellaisessa käytössä, sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat tällaisten tilojen hallintaan. Omassa käytössä oleviksi kiinteistöiksi luetaan myös sellaiset suorassa omistuksessa olevat kiinteistöt, joista osa on vuokrattu, mutta vuokrattujen tilojen osuutta ei voida myydä erikseen, ja oman käytön osuus tällaisissa tiloissa on yli viisi prosenttia pinta-alasta. Tavallisen kiinteistöyhtiön osakkeet luetaan omassa käytössä oleviksi, jos yhtiön omistamista tiloista yli viisi prosenttia on omassa käytössä.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen tasearvoa määritettäessä otetaan lähtökohdaksi hyödykkeen arvo varsinaisen liiketoiminnan tulonodotuksiin. Rakennukset merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenuon. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet sekä maa-, vesi- ja metsäalueet merkitään hankintamenuon.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen osalta arvioidaan jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä, onko mitään viitteitä siitä, että jonkin kiinteistön arvo on alentunut. Viitteitä arvon alentumisesta ovat merkittävä markkina-arvon alentumien, todisteet epäkuranttiudesta tai fyysisestä vahingoittumisesta. Jos omassa käytössä olevan kiinteistön todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämän tulon arvioidaan olevan pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenua pienempi, erotus kirjataan arvonalennuksena kuluksi.

Kiinteistöihin voi kohdistua arvonorotuksia, joiden vastaerä on kirjattu arvonorotusrahastoon. Arvonorotuksista ei tehdä poistoja. Kiinteistöjen peruseräparannusmenot aktivoidaan ja kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen tuotot ja myyntivoitot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot sekä kulut ja myyntitappiot tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut. Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

Konsernitilinpäätöksessä vähemmistön osuus tytäryhtiön kiinteistöistä esitetään muissa kiinteistöissä ja niihin kohdistuvat tuotot esitetään tuloslaskelman erässä Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut erässä Liiketoiminnan muut kulut.

1.11.2.1 Arvonorotusten periaatteet ja niiden kohteiden arvonomääritysmenettelmät

Arvonorotuksia voidaan tehdä maa-alueisiin ja kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin, joiden todennäköinen luovutushinta tilinpäätöspäivänä on pysyvästi alkuperäistä hankintamenua olennaisesti suurempi. Arvonorotusten kohteena olevien maa-alueiden ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden arvot perustuvat arviokirjoihin.

1.11.2.2 Taseesta pois kirjaaminen

Sijoituskiinteistö tai omassa käytössä oleva kiinteistö kirjataan pois taseesta, kun se luovutetaan tai kun kiinteistö poistetaan pysyvästi käytöstä eikä sen luovuttamisesta ole odotettavissa vastaista taloudellista hyötyä.

1.11.2.3 Muut aineelliset hyödykkeet

Muut aineelliset hyödykkeet merkitään taseeseen hankintamenuon ja kirjataan vaikutusaikaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Jos hyödykkeen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi alhaisempi kuin sen poistamaton hankintamenu, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi.

Hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

1.11.3 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Rakennusten ja muiden kuluvien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintameno poistetaan vaikutusaikanaan hyödykkeen taloudellisen pitoajan perusteella ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistoin. Maa-alueista ja kiinteistöyhteisöjen osakkeista ei tehdä poistoja. Poistojen tekeminen aloitetaan sen jälkeen kun kohde on hankittu tai kun se on valmistunut ja otettu käyttöön.

Taloudelliset vaikutusajat ovat pääsääntöisesti seuraavat:

Rakennukset	30 – 40 vuotta
Koneet ja kalusto	3 – 6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet ja aineettomat hyödykkeet	3 – 10 vuotta

1.12 VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralle ottajalle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus. Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana.

Rahoitusleasingsopimuksin tai muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä, ja vuokratuotot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot. Sijoituskiinteistöjen vuokratuotot kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Rahoitusleasingsopimuksin vuokralle otettuja hyödykkeitä ei merkitä taseeseen. Vuokrat merkitään kuluksi tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

1.13 PAKOLLISET VARAUKSET

Tuotoista vähennetään velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat menot ja menetykset, kun ne kohdistuvat päättäneeseen tai aikaisempaan tilikauteen, niiden toteutumista pidetään tilinpäätöstä laadittaessa varmana tai todennäköisenä, niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen ja perustuvat lakiin ja sitoumukseen sivullista kohtaan. Kun menon tai menetyksen täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, merkitään se taseen pakollisiin varauksiin enintään sen todennäköiseen määrään. Jos määrä ja toteutumisajankohta on tiedossa, merkitään se siirtovelaksi.

1.14 OMA PÄÄOMA

Osuuspankin omaan pääoman sisältyvät osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset Tuotto-osuuksiin. Osuuspankilla on ehdoton oikeus erillisellä päätöksellä kieltäytyä sekä jäsenosuuden että Tuotto-osuuden palauttamisesta. Normaalitylanteessa osuuspääomia voidaan kuitenkin vuosittain palauttaa viranomaisen antamissa rajoissa. Osuuspankin tilinpäätöksessä omaan pääomaan luetaan lisäksi lisäosuuspääoma, josta osuuspankilla ei ole ehdotonta oikeutta kieltäytyä palauttamasta jäsenille. Irtisanottu lisäosuuspääoma luokitellaan tilinpäätöksessä velaksi.

Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua osuuspankin päätöksentekoon. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä jäsenosuuden palauttamisesta. Jäsenosuudelle ei makseta korkoa.

Tuotto-osuudella ei ole äänivaltaa. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä Tuotto-osuuden pääoman ja koron maksusta. Tuotto-osuuksille mahdollisesti maksettava korko on kaikille Tuotto-osuuksille saman suuruinen. Korko kirjataan velaksi ja vähennetään omasta pääomasta, kun päätös maksusta on tehty.

1.15 TILINPÄÄTÖSSIIRROT

Konserniyritysten erillistilinpäätöksissä taseen tilinpäätössiirtojen kertymän poistoero sisältää tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertyneen erotuksen. Veroperusteiset varaukset sisältää tehdyt vapaaehtoiset tilinpäätössiirrot, jotka ovat verolain sallimia tilinpäätössiirtoja. Tällainen on mm. elinkeinoverolain talletuspankeille sallima luottotappiovaraus. Lain mukaan talletuspankki saa vähentää verovuonna tehdyn luottotappiovarauksen, jonka määrä on enintään 0,6 prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä. Verovuonna ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien luottotappiovarausten yhteismäärä saa olla enintään 5 prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä.

Tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen sekä veroperusteisten varausten lisäykset ja vähennykset merkitään tuloslaskelman tilinpäätössiirtoihin. Tuloslaskelmassa ja taseessa tilinpäätössiirrot sisältävät myös laskennallisen verovelan. Veroperusteisten varausten määrä ja niiden muutos eivät kuvaa osuuspankin ennakoituja riskejä.

Konsernitaseessa veroperusteiset varaukset jaetaan omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Konsernituloslaskelmassa niiden muutos merkitään jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

1.16 TYÖSUHDE-ETUUDET

1.16.1 Eläke-etuudet

Työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan OP- Eläkekassassa ja lisäeläketurva OP- Eläkesäätiössä. Eläkesäätiö on suljettu uusilta työntekijöiltä 1.7.1991 lukien. Eläkevastuut on kokonaisuudessaan katettu.

1.16.2 Henkilöstörahasto

Osuuspankki voi kuulua OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen OP Ryhmän tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot, vastaerä kirjataan siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.16.3 Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Osuuspankin lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on 6-12 kuukautta ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko osuuspankin henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat osuuspankeissa toimivat johtajat ja erikseen määritellyt avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP Ryhmän yhteiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksole erikseen.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 – 2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 – 2017.

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014 – 2016 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OP Yrityspankin liikkeeseen laskemina debenttuureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debenttuurin kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvittyä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja. Palkkio maksetaan kolmessa yhtä suuressa erässä vuosina 2018 – 2020.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.17 TULOVEROT

Tuloslaskelman tuloverot muodostuvat verotettavaan tuloon perustuvasta verosta, aikaisempien tilikausien veroista ja laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutoksesta.

Laskennallinen verovelka lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista.

Laskennallinen verosaaminen lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistetuista tappioista, jos on todennäköistä, että vähennyskelpoiset väliaikaiset erot ja verotukselliset tappiot voidaan verotettavan tulon kertymisen ansioista hyödyntää.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyn verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa. Mikäli laskennallinen vero aiheutuu tase-eristä, joiden muutokset eivät vaikuta tuloslaskelmaan, kirjataan erään liittyvän laskennallisen verovelan tai -saamisen muutos omaan pääomaan.

Konsernin tuloslaskelmaan merkittävä laskennallisen veron muutos muodostuu tilinpäätössiirtoihin, yhdistelytoimenpiteisiin ja konserniyritysten omiin tuloslaskelmiin perustuvista eristä.

1.18 TULOUTUSPERIAATTEET

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaisista kertamaksullisista palkkioista, jotka koskevat useita vuosia ja joita mahdollisesti joudutaan palauttamaan myöhemmin, tuloutetaan vain tilikaudelle kuuluva osuus. Osingot tuloutetaan pääsääntöisesti silloin kun osinkoa jakavan yhtiön yhtiökokous on tehnyt päätöksen osingon jaosta.

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Luottojen viivästyskorot tuloutetaan maksuperusteisesti. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin.

1.19 TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKSET

Taseen ulkopuolisina sitoumuksina käsitellään asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annettuja sitoumuksia, joita ovat mm. takaukset ja erilaiset takuusitoumukset, sekä asiakkaan hyväksi annettuja peruuttamattomia sitoumuksia, joita ovat mm. sitovat lisäluottojärjestelyt, luottolupaukset, käyttämättömät luottolimitit ja arvopapereiden merkintäsitoumukset.

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset merkitään taseen ulkopuolisiksi sitoumuksiksi sen määräisinä, mitä takaus kulloinkin enintään vastaa. Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset merkitään sen määräisinä, mitä niiden perusteella enintään voidaan joutua maksamaan.

1.20 VIRANOMAISMAKSUT

Talletussuojasta vastaa Rahoitusvakuusvirasto. Rahoitusvakuusviraston tehtävänä on hallinnoida rahoitusvakuusrahastoa, joka koostuu vakuusmaksuina kartutettavasta kriisintarkkailurahastosta ja talletussuojamaksuina kartutettavasta talletussuojarahastosta (uusi talletussuojarahasto). Pankkivalvonnasta vastaa Euroopan keskuspankki. Menettelytapa- ja makrovalvonnasta vastaa Finanssivalvonta. Viranomaismaksut kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin.

1.20.1 Vakausmaksu

Vakausmaksuja kerätään euroalueen kriisinratkaisurahastoon vuoteen 2024 asti siten, että rahaston tavoitetaso 1 prosenttia korvattavien talletusten määrästä saavutetaan. Luottolaitoksilta kerättävät vakausmaksut siirretään edelleen EU:n yhteiseen kriisinratkaisurahastoon, jota hallinnoi EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). SRB päättää myös vakausmaksujen määrästä. Vuonna 2016 kutakin pankkia hyvitetään vakausmaksuissa samassa suhteessa kuin se on aiemmin maksanut pankkiveroa (laki väliaikaisesta pankkiverosta oli voimassa 2013-2014). Vakausmaksusta ei ole tullut osuuspankille kuluvaikutusta vuonna 2016.

1.20.2 Talletussuojamaksu

Vanhaan talletussuojarahastoon kerätyt varat ylittävät tällä hetkellä talletussuojan tasoa koskevat EU vaatimukset. Sääntöjensä nojalla vanha talletussuojarahasto huolehtii jäsenpankilleen määrättävistä talletussuojamaksuista uuteen talletussuojarahastoon siinä suhteessa kun kukin jäsenpankki on vuosien kuluessa kartuttanut vanhaa talletussuojarahastoa. Rahoitusvakausrahasto määrää maksun jokaiselle jäsenpankille mutta laskuttaa sen suoraan vanhalta talletussuojarahastolta. Talletussuojamaksusta ei ole tullut osuuspankille kuluvaikutusta vuonna 2016.

1.20.3 Rahoitusvakausraston hallintomaksu

Rahoitusvakausraston hallintomaksu perustuu samaan laskentamenetelmään kuin Finanssivalvonnan valvontamaksu.

1.20.4 Finanssivalvonnan valvontamaksu

Finanssivalvonnan valvontamaksu koostuu suhteellisesta valvontamaksusta, joka perustuu taseen loppusummaan, sekä kiinteästä perusmaksusta.

1.20.5 Euroopan keskuspankin valvontamaksu

Osana OP Ryhmää osuuspankki on Euroopan keskuspankin (EKP) valvonnassa. EKP:n valvontamaksu määräytyy pankin merkittävyyden ja riskiprofiilin perusteella, EKP määrää valvontamaksun OP Ryhmän keskusyhteisölle, joka jakaa sen Ryhmän jäsenpankeille.

LUETTELO TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOISTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

- 1 Korkotuotot
- 2 Korkokulut
- 3 Leasingtoiminnan nettotuotot
- 4 Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista
- 5 Palkkiotuotot ja -kulut
- 6 Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
- 7 Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot
- 8 Suojauslaskennan nettotulos
- 9 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
- 10 Liiketoiminnan muut tuotot
- 11 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
- 12 Liiketoiminnan muut kulut
- 13 Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

Tasetta koskevat liitetiedot

- 14 Saamiset luottolaitoksilta
- 15 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- 16 Leasingkohteet
- 17 Saamistodistukset
- 18 Osakkeet ja osuudet
- 19 Johdannaissopimukset
- 20 Aineettomat hyödykkeet
- 21 Kiinteistöt
- 22 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
- 23 Muut varat
- 24 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
- 25 Laskennalliset verosaamiset ja -velat
- 26 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- 27 Muut velat
- 28 Pakolliset varaukset
- 29 Siirtovelat ja saadut ennakot
- 30 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
- 31 Oma pääoma
- 32 Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät
- 33 Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2016
- 34a Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2016
- 34b Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2016

Muut liitetiedot

- 35 Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2016
- 36 Eläkevastuut
- 37 Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut
- 38 Taseen ulkopuoliset sitoumukset
- 39 Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä
- 40 Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri
- 41 Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2016
- 42 Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta
- 43 Notariaattitoiminta
- 44 Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2016
- 45 Pitkäaikaissäästämispalvelu

1. Korkotuotot

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Saamisista luottolaitoksilta	1 440 244,10	2 598 723,35	1 440 244,10	2 598 723,35
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	34 066 631,50	35 873 790,33	34 368 294,68	36 252 564,72
Saamistodistuksista	171 089,16	512 718,45	171 089,16	512 718,44
Johdannaissopimuksista	1 078 510,19	912 026,22	1 078 510,19	912 026,22
josta rahavirran suojaus	1 967 430,96	1 712 997,12	1 967 430,96	1 712 997,12
Muut korkotuotot	3 280,48	2 790,74	2 205,09	2 768,77
Yhteensä	36 759 755,43	39 900 049,09	37 060 343,22	40 278 801,50
josta arvonalentuneista saamisista kirjatut korkotuotot	44 344,32	32 720,83	44 344,32	32 720,83

2. Korkokulut

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Veloista luottolaitoksille	776 491,46	1 041 502,71	776 477,70	1 041 401,07
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	3 779 416,57	6 377 398,73	3 779 416,57	6 377 398,73
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimuksista ja muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista	0,00	0,00	0,00	0,00
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut korkokulut	1 237,98	1 080,97	1 237,98	1 075,97
Yhteensä	4 557 146,01	7 419 982,41	4 557 132,25	7 419 875,77

Konserniyrityksiltä ja osakkuusyryityksiltä saadut korkotuotot ja niille suoritettut korkokulut

	2016		2015	
	Tytäryrityksiltä	Osakkuusyryityksiltä	Tytäryrityksiltä	Osakkuusyryityksiltä
Korkotuotot	301 161,43		378 774,38	
Korkokulut				

3. Leasingtoiminnan nettotuotot

	Pankki	
	2016	2015
Vuokratuotot	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot (netto)	0,00	0,00
Palkkiotuotot	0,00	0,00
Muut välittömät tuotot	0,00	0,00
Muut välittömät kulut	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

4. Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevista	12 933 656,88	17 379 309,76	12 933 656,88	17 379 309,76
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Omistusyhteisyryityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	12 933 656,88	17 379 309,76	12 933 656,88	17 379 309,76

5. Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Luotonannosta	8 386 867,20	7 723 181,51	8 386 897,21	7 723 935,39
Talletuksista	216 965,55	225 136,96	216 965,55	225 136,96
Maksuliikenteestä	8 434 130,18	8 444 563,81	8 434 130,18	8 444 563,81
Rahastoista	2 027 891,42	2 084 622,27	2 027 891,42	2 084 622,27
Omaisuuenhoidosta	3 241 819,34	3 037 511,38	3 241 819,34	3 037 511,38
Lainopillisista tehtävistä	743 431,29	662 695,37	743 431,29	662 695,37
Arvopaperinvälityksestä	303 863,21	457 660,10	303 863,21	457 660,10
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta	33,22	177 382,00	33,22	177 382,00
Vakuutusten välityksestä	9 036 323,21	7 353 745,73	9 036 323,21	7 353 745,73
Takauksista	298 540,22	331 516,17	298 540,22	331 516,17
Muut	-4 249 153,17	-5 572 293,09	-4 249 153,17	-5 572 293,09
Yhteensä	28 440 711,67	24 925 722,21	28 440 741,68	24 926 476,09

Palkkiokulut	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Maksetut toimitusmaksut	2 234 354,95	2 397 086,34	2 234 354,95	2 397 086,34
Muut	1 058 618,04	263 816,41	1 058 497,11	263 816,41
Yhteensä	3 292 972,99	2 660 902,75	3 292 852,06	2 660 902,75

6. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Arvopaperikaupan myyntivoitot ja -tappiot				
Saamistodistuksista *	148 943,73	280 032,77	148 943,73	280 032,77
Osakkeista ja osuuksista	-114,39	95,12	-114,39	95,12
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	148 829,34	280 127,89	148 829,34	280 127,89
Arvopaperikaupan käyvän arvon muutoksesta johtuvat				
Saamistodistuksista *	0,00	1 250,00	0,00	1 250,00
Osakkeista ja osuuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	1 250,00	0,00	1 250,00
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	148 829,34	281 377,89	148 829,34	281 377,89
Johdannaisten nettotuotot	1 103,57	-333,32	1 103,57	-333,32
Nettotuotot jaksotettavaan hankintamenoön arvostettavista	111 094,79	101 926,14	111 094,79	101 926,14
Valuuttatoiminnan nettotuotot	7 916,53	28 412,88	7 916,53	28 412,88
Kaikki yhteensä	268 944,23	411 383,59	268 944,23	411 383,59

*)Saamistodistuksista -kohdat sisältävät alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokiteltujen rahoitusvarojen myyntituloksia x xxx,xx euroa ja käyvän arvon muutoksia x xxx,xx euroa.

7. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Saamistodistuksista				
Myyntivoitot ja -tappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	50 328,07	0,00	50 328,07	0,00
Yhteensä	50 328,07	0,00	50 328,07	0,00
Osakkeista ja osuuksista				
Myyntivoitot ja -tappiot	-12 395,38	8 945 347,03	-12 395,38	8 945 163,72
Arvonalentumistappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	93 427,24	0,00	93 427,24	0,00
Yhteensä	81 031,86	8 945 347,03	81 031,86	8 945 163,72
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	131 359,93	8 945 347,03	131 359,93	8 945 163,72

8. Suojauslaskennan nettotulos

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Suojausinstrumenttien nettotulos	301 224,81	271 720,22	301 224,81	271 720,22
Suojauskohteiden nettotulos	-301 224,81	-271 720,22	-301 224,81	-271 720,22
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

9. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Vuokra- ja osinkotuotot	3 724 670,55	3 752 583,27	3 724 670,55	3 752 409,40
Muut tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Myyntivoitot	68 895,10	0,00	68 895,10	0,00
Vuokrakulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	-808 419,29	-810 857,72	-48 959,00	-61 590,00
Myyntitappiot	-82 786,56	-26 450,07	-82 786,56	-26 450,07
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	-68 181,20	0,00	-68 181,20	0,00
Muut kulut	-730 287,65	-915 704,49	-1 639 117,25	-2 138 430,64
Yhteensä	2 103 890,95	1 999 570,99	1 954 521,64	1 525 938,69

10. Liiketoiminnan muut tuotot

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Vuokratuotot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	423 052,90	502 229,52	309 438,43	384 766,90
Myyntivoitot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	121 638,30	0,00	121 638,30	0,00
Fuusiovoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	976 122,68	318 570,75	976 122,69	318 570,75
Yhteensä	1 520 813,88	820 800,27	1 407 199,42	703 337,65

11. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Suunnitelman mukaiset poistot	1 645 345,85	1 736 077,11	832 005,25	927 288,98
Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1 645 345,85	1 736 077,11	832 005,25	927 288,98

12. Liiketoiminnan muut kulut

	Konserni		Pankki	
	2016	2015	2016	2015
Vuokratulot	425 985,92	322 473,96	482 555,93	375 383,96
Kulut omassa käytössä olevista kiinteistöistä	1 825 418,89	2 536 174,20	1 715 087,92	2 428 992,24
Myyntitappiot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0,00	0,00	0,00	0,00
Fuusiotappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	2 431 807,73	2 215 268,35	2 431 807,73	2 215 268,35
Yhteensä	4 683 212,54	5 073 916,51	4 629 451,58	5 019 644,55

13. Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

2016

Konserni

Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista

Saamisista luottolaitoksilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamisista yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	853 247,43	61 514,22	-1 110 004,65	-195 243,00
Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista	0,00	-3 403,16	0,00	-3 403,16
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	853 247,43	58 111,06	-1 110 004,65	-198 646,16

Muiden rahoitusvarojen arvon alentumistappiot

Eräpäivään asti pidettävistä saamistodistuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Arvon alentumistappiot yhteensä

	Saamiskohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
	0,00	0,00	0,00	0,00
	853 247,43	61 514,22	-1 110 004,65	-195 243,00
	0,00	-3 403,16	0,00	-3 403,16
	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	853 247,43	58 111,06	-1 110 004,65	-198 646,16
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot yhteensä	853 247,43	58 111,06	-1 110 004,65	-198 646,16

Pankki

Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista

Saamisista luottolaitoksilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamisista yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	853 247,43	61 514,22	-1 110 004,65	-195 243,00
Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista	0,00	-3 403,16	0,00	-3 403,16
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	853 247,43	58 111,06	-1 110 004,65	-198 646,16

Muiden rahoitusvarojen arvon alentumistappiot

Eräpäivään asti pidettävistä saamistodistuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Arvon alentumistappiot yhteensä

	Saamiskohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
	0,00	0,00	0,00	0,00
	853 247,43	61 514,22	-1 110 004,65	-195 243,00
	0,00	-3 403,16	0,00	-3 403,16
	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	853 247,43	58 111,06	-1 110 004,65	-198 646,16
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot yhteensä	853 247,43	58 111,06	-1 110 004,65	-198 646,16

14. Saamiset luottolaitoksilta

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Vaadittaessa maksettavat				
Talletukset	62 899 020,39	34 062 632,72	62 899 020,39	34 062 632,72
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	62 899 020,39	34 062 632,72	62 899 020,39	34 062 632,72
Muut kuin vaadittaessa maksettavat				
Keskuspankeilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Luottolaitoksilta				
Talletukset	107 995 434,96	56 458 561,63	107 995 434,96	56 458 561,63
Muut	70 000 000,00	90 000 000,00	70 000 000,00	90 000 000,00
Yhteensä	177 995 434,96	146 458 561,63	177 995 434,96	146 458 561,63
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	240 894 455,35	180 521 194,35	240 894 455,35	180 521 194,35
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00

15. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Luotonanto ja takaussaamiset sektoreittain				
Yritykset	669 185 829,05	604 532 260,44	688 962 686,06	626 294 390,48
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	70 121 598,16	70 115 655,52	70 121 598,16	70 115 655,52
Julkisyhteisöt	5 037 586,12	6 182 576,69	5 037 586,12	6 182 576,69
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	28 877 338,21	26 350 503,44	28 877 338,21	26 350 503,44
Kotitaloudet	1 798 054 533,21	1 672 877 955,37	1 798 054 533,21	1 672 877 955,37
Ulkomaat	378 220,17	333 145,70	378 220,17	333 145,70
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-832 289,80	-774 178,74	-832 289,80	-774 178,74
Yhteensä	2 570 822 815,12	2 379 617 918,42	2 590 599 672,13	2 401 380 048,46
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	55 227,35	85 891,27	55 227,35	85 891,27

Tase-erään sisältyy luottoja

4 701,68

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

Taseeseen sisältyy luottoja

2 834 447 526,08

euroa, joista on kirjattu arvonalentuminen (määrä ennen arvonalentumista)

Luottojen ja takaussaamisten arvonalentumiset

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Arvonalentumiset tilikauden alussa	3 266 070,98	3 173 928,48	3 266 070,98	3 173 928,48
Arvonalentumiset tilikauden alussa, sulautunut pankki		49 413,12		49 413,12
+ Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumiset	795 428,83	541 581,02	795 428,83	541 581,02
+/- Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	58 111,06	-8 107,58	58 111,06	-8 107,58
- Tilikaudella peruutetut saamiskohtaiset arvonalentumiset	-1 061 808,72	-131 806,22	-1 061 808,72	-131 806,22
- Tilikaudella kirjatut tot.arvonalentumistappiot, joista on aikaisemmin tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-104 403,55	-358 937,84	-104 403,55	-358 937,84
Arvonalentumiset tilikauden lopussa	2 953 398,60	3 266 070,98	2 953 398,60	3 266 070,98

16. Leasingkohteet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu omaisuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

17. Saamistodistukset

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset 31.12.2016

Konserni

	Keskuspankki- rahoituksen oikeuttavat	Muut saamis- todistukset	Yhteensä	Josta huonommalla etuoikeudella
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Pankki

	Keskuspankki- rahoituksen oikeuttavat	Muut saamis- todistukset	Yhteensä	Josta huonommalla etuoikeudella
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Julkisesti noteeratut ja muut saamistodistukset 31.12.2016

Konserni

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00

Pankki

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00

Saamistodistukset vaadetyypeittäin 31.12.2016

Konserni

	31.12.2016		31.12.2015
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00
Muilta	0,00	0,00	6 826 488,30
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	291 117,00
Muut	0,00	0,00	6 535 371,30
Yhteensä	0,00	0,00	6 826 488,30

Taseeseen sisältyy saamistodistuksia

0,00

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

Pankki

	31.12.2016		31.12.2015	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muilta	0,00	0,00	0,00	6 826 488,30
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	6 826 488,30
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	291 117,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	6 535 371,30
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	6 826 488,30

Taseeseen sisältyy saamistodistuksia

0,00

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				Yhteensä
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	
Korkojohdannaiset	101 177 221,72	80 000 000,00	95 000 000,00	0,00	276 177 221,72
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	100 913 070,57	80 000 000,00	95 000 000,00	0,00	275 913 070,57
Muut swap -sopimukset	264 151,15	0,00	0,00	0,00	264 151,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset 31.12.2016

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	58 065 068,44	0,00	3 079 772,34
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	58 065 068,44	0,00	3 079 772,34
Ostetut	58 065 068,44	0,00	3 079 772,34
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	3 079 772,34

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	2 745 892,08	19 693 434,07	35 625 742,29	0,00	58 065 068,44
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	2 745 892,08	19 693 434,07	35 625 742,29	0,00	58 065 068,44
Ostetut	2 745 892,08	19 693 434,07	35 625 742,29	0,00	58 065 068,44
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

Pankki

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2016

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	276 177 221,72	4 823 333,18	78 927,07
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	275 913 070,57	4 822 812,74	78 927,07
josta rahavirran suojaus	185 000 000,00	4 172 445,88	78 927,07
Muut swap -sopimukset	264 151,15	520,44	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		4 823 333,18	78 927,07

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	101 177 221,72	80 000 000,00	95 000 000,00	0,00	276 177 221,72
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	100 913 070,57	80 000 000,00	95 000 000,00	0,00	275 913 070,57
Muut swap sopimukset	264 151,15	0,00	0,00	0,00	264 151,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2016

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	58 065 068,44	0,00	3 079 772,34
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	58 065 068,44	0,00	3 079 772,34
Ostetut	58 065 068,44	0,00	3 079 772,34
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	3 079 772,34

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	2 745 892,08	19 693 434,07	35 625 742,29	0,00	58 065 068,44
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	2 745 892,08	19 693 434,07	35 625 742,29	0,00	58 065 068,44
Ostetut	2 745 892,08	19 693 434,07	35 625 742,29	0,00	58 065 068,44
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

Konserni

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	265 622 998,50	3 668 001,53	103 131,74
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	265 158 747,35	3 658 844,03	103 131,74
josta rahavirran suojaus	170 000 000,00	3 318 339,04	103 131,74
Muut swap -sopimukset	464 251,15	9 157,50	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 668 001,53	103 131,74

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	135 358 847,35	45 264 151,15	85 000 000,00	0,00	265 622 998,50
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	135 158 747,35	45 000 000,00	85 000 000,00	0,00	265 158 747,35
Muut swap -sopimukset	200 100,00	264 151,15	0,00	0,00	464 251,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Ostetut	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	2 886 029,00

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Ostetut	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

Pankki

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	265 622 998,50	3 668 001,53	103 131,74
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	265 158 747,35	3 658 844,03	103 131,74
josta rahavirran suojaus	170 000 000,00	3 318 339,04	103 131,74
Muut swap -sopimukset	464 251,15	9 157,50	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 668 001,53	103 131,74

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	135 358 847,35	45 264 151,15	85 000 000,00	0,00	265 622 998,50
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	135 158 747,35	45 000 000,00	85 000 000,00	0,00	265 158 747,35
Muut swap sopimukset	200 100,00	264 151,15	0,00	0,00	464 251,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Ostetut	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	2 886 029,00

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Ostetut	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisien sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisien sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisien sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä. Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaisopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

20. Aineettomat hyödykkeet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
ICT- menot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut kehittämismenot	0,00	0,00	0,00	0,00
Liikearvo	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut aineettomat hyödykkeet	62 750,00	75 733,00	62 750,00	75 733,00
Yhteensä	62 750,00	75 733,00	62 750,00	75 733,00

Osakkuusyryksistä johtuva konserniliikearvo ja konsernireservi 31.12.2016

Osakkuusyryksistä johtuvan konserniliikearvon vielä poistamatta oleva määrä euroa
 Osakkuusyryksistä johtuvan konsernireservin vielä tulouttamatta oleva määrä euroa

Osakkuusyryksistä johtuvaa konserniliikearvoa ja konsernireserviä ei ole kirjattu taseeseen.

21. Kiinteistöt

31.12.2016

Konserni

Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
3 902 247,71	4 861 815,16	54 751,00
20 714 775,07	28 485 484,84	37 263 000,00
7 060 386,13	7 433 768,47	10 619 975,00
31 677 408,91	40 781 068,47	47 937 726,00

Pankki

Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
34 131,31	6 415,00	54 751,00
67 997,00	0,00	0,00
34 675 761,06	20 899 670,16	47 882 975,00
34 777 889,37	20 906 085,16	47 937 726,00

Sijoituskiinteistöjen käypä arvo perustuu niiden markkina-arvoon. Merkittävässä kohteissa käyvän arvon perusteena on käytetty riippumattoman asiantuntijan antamaa arviota. Muiden kohteiden arvot perustuvat joko johdon omaan arvioihin tai tuottoarvomenetelmään, jona käytetään suoran pääomituksen arviointimenetelmää perustuen kohteen nettotuottoon ja markkinatuottovaatimuksiin huomioiden kohteen sijainti, kunto ja käyttötarkoitus. Liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo on määritetty pääasiassa tuottoarvomenetelmällä. Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo on määritetty pääasiassa kauppahintamenetelmällä.

22. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

Konserni

Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoituskiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
142 696,90	44 642 955,42	40 575 946,63	5 354 198,05
0,00	1 135 761,35	947 722,17	372 732,13
-12 868,56	-2 385 592,59	-2 006 459,50	-1 085 088,66
0,00	-62 223,64	-16 058,19	76 001,99
-12 983,00	-644 944,44	-1 061 125,48	-498 331,61
0,00	1 728 382,58	0,00	0,00
12 868,56	151 506,97	1 824 520,05	1 013 430,89
-66 963,90	-1 727 525,77	-8 603 287,65	-3 093 389,63
0,00	-3 150 472,93	-181 664,19	0,00
0,00	1 093 221,52	197 815,07	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
62 750,00	40 781 068,47	31 677 408,91	2 139 553,16

Pankki

Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset tilikauden alussa

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoituskiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
142 696,90	22 693 304,92	39 828 974,61	4 404 534,31
0,00	1 135 761,35	373 371,99	372 732,13
-12 868,56	-2 305 462,21	-1 992 881,75	-1 025 831,89
0,00	0,00	-78 281,83	76 001,99
-12 983,00	-48 959,00	-389 131,18	-429 891,07
0,00	1 728 382,58	0,00	0,00
12 868,56	151 506,97	1 824 520,05	1 013 430,89
-66 963,90	-391 198,04	-4 804 833,40	-2 936 524,25
0,00	-3 150 472,93	-181 664,19	0,00
0,00	1 093 221,52	197 815,07	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
62 750,00	20 906 085,16	34 777 889,37	1 474 452,11

23. Muut varat

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Arvopapereiden myyntisaamiset	0,00	3 484,50	0,00	3 484,50
Maksujenvälityssaamiset	32 680,03	2 897,44	32 680,03	2 897,44
Muut	2 968 936,30	1 846 312,09	2 968 936,30	1 846 312,09
Yhteensä	3 001 616,33	1 852 694,03	3 001 616,33	1 852 694,03

24. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Korot				
Korkosaamiset	5 248 583,67	5 270 736,81	5 249 288,24	5 270 736,81
Maksetut korkoennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	5 248 583,67	5 270 736,81	5 249 288,24	5 270 736,81
Muut				
Muut maksetut ennakkomaksut	1 568,93	11 358,17	1 568,93	11 358,17
Muut siirtosaamiset	612 564,83	377 864,64	370 528,83	133 654,00
Yhteensä	614 133,76	389 222,81	372 097,76	145 012,17
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot yhteensä	5 862 717,43	5 659 959,62	5 621 386,00	5 415 748,98

25. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

31.12.2016

Konserni

Jaksotuseroista

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	404 684,27
Laskennalliset verovelat	33 618,22
Netto	371 066,05

Muista väliaikaisista eroista

Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	
Laskennalliset verovelat	818 703,76
Netto	-818 703,76

Yhteensä

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat
815 998,67	2 265 507,59
	22 822 274,87
0,00	-371 066,05
0,00	818 703,76
815 998,67	25 535 420,17

Konsernituloslaskelmaan merkitty laskennallisen verovelan muutos muodostuu seuraavista eristä:

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	2 265 507,59
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	22 822 274,87
Konserniyritysten omiin tuloslaskelmiin perustuvat	0,00
Yhteensä	25 087 782,46

Konsernitaseessa kertynyt poistoero ja verotusperusteiset varaukset on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Omaan pääomaan siirretty osuus on 91 289 099,48 euroa.

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat oman pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostustuloksista kirjatuista laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

Arvonkorotukset 31.12.2016

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

1 291 036,59

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

258 207,32

Pankki

Jaksotuseroista

Muista väliaikaisista eroista

Yhteensä

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat	Netto
404 684,27	33 618,22	371 066,05
0,00	818 703,76	-818 703,76
404 684,27	852 321,98	-447 637,71

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat oman pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostustuloksista ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten arvostustuloksista kirjatuista laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

Arvonkorotukset 31.12.2016

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

1 291 036,59

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

258 207,32

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Verotusperusteiset varaukset

Yhteensä

Tasearvo	Lask. verovelka	Netto
0,00	0,00	0,00
114 111 374,35	22 822 274,87	91 289 099,48
114 111 374,35	22 822 274,87	91 289 099,48

Poistoero ja verotusperusteiset varaukset on merkitty taseeseen laskennallisella verolla vähentämättömään määrään. Omien varojen laskelmassa poistoero ja veroperusteiset varaukset laskennallisella verolla vähennettynä on rinnastettu ensisijaisiin omiin varoihin.

26. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat**Konserni**

	Kirjanpitoarvo 31.12.2016	Nimellisarvo 31.12.2016	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Nimellisarvo 31.12.2015
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Pankki

	Kirjanpitoarvo 31.12.2016	Nimellisarvo 31.12.2016	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Nimellisarvo 31.12.2015
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

27. Muut velat

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Arvopapereiden ostovelat	0,00	3 449,50	0,00	3 449,50
Maksujenvälitykset	407 516,02	602 755,83	407 516,02	602 755,83
Muut	2 724 102,27	2 595 251,96	2 678 494,75	2 523 811,13
Yhteensä	3 131 618,29	3 201 457,29	3 086 010,77	3 130 016,46

28. Pakolliset varaukset

31.12.2016

Konserni

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					876 733,00	876 733,00
+ varausten lisäys					0,00	0,00
- käytetyt varaukset						0,00
- peruutukset					28 021,00	28 021,00
Varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	848 712,00	848 712,00

Pankki

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					876 733,00	876 733,00
+ varausten lisäys						0,00
- käytetyt varaukset						0,00
- peruutukset					28 021,00	28 021,00
Varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	848 712,00	848 712,00

29. Siirtovelat ja saadut ennakot**Korot**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Korkovelat	3 072 252,55	4 177 968,52	3 072 252,55	4 177 968,52
Saadut korkoennakot	24 500,37	17 056,37	24 500,37	17 056,37
Yhteensä	3 096 752,92	4 195 024,89	3 096 752,92	4 195 024,89

Muut

Muut saadut ennakomaksut	27 033,94	35 713,59	15 822,42	31 115,41
Muut siirtovelat	11 460 981,15	13 168 762,49	11 236 114,91	12 942 991,79
Yhteensä	11 488 015,09	13 204 476,08	11 251 937,33	12 974 107,20
Siirtovelat ja saadut ennakot yhteensä	14 584 768,01	17 399 500,97	14 348 690,25	17 169 132,09

30. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**Konserni****Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat
Muut
Yhteensä

31.12.2016

0,00
0,00
0,00

Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä**31.12.2016**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennaikaista takaisinmaksua.

Pankki**Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat
Muut
Yhteensä

31.12.2016

0,00
0,00
0,00

Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä**31.12.2016**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennaikaista takaisinmaksua.

31. Oma pääoma**Konserni**

	Oma pääoma tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma ja vähemmistön osuus yhteensä	382 308 083,01	39 576 800,04	-10 815 080,76	0,00	411 069 802,30
Osuuspääoma	191 292 999,19	7 765 917,12	-4 623 470,14	0,00	194 435 446,17
Jäsenosuudet	7 770 209,19	2 228 617,12	-158 880,14	0,00	9 839 946,17
Tuotto-osuudet	183 468 600,00	5 537 300,00	-4 410 400,00	0,00	184 595 500,00
Lisäosuudet	54 190,00	0,00	-54 190,00	0,00	0,00
Ylikurssirahasto	0,00	0,00	0,00		0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00	0,00		0,00
Muut sidotut rahastot	3 620 010,20	903 543,61	-416 983,68	0,00	4 106 570,13
Vararahasto	831 755,08	0,00	0,00		831 755,08
Käyvän arvon rahasto	2 788 255,12	903 543,61	-416 983,68		3 274 815,05
Sääntöjen mukaiset rahastot	0,00				0,00
Muut rahastot	0,00				0,00
Vapaat rahastot	2 555 334,70				2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	184 839 738,92		-5 774 626,94		179 065 111,99
Tilikauden voitto tai tappio		30 907 339,31	0,00		30 907 339,31
Vähemmistön osuus pääomasta	0,00				0,00

Käyvän arvon rahaston muutokset

	Tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päättyessä
Saamistodistukset	147 894,15	0,00	74 978,17	72 915,98	0,00
Osakkeet ja osuudet	68 195,14	25 232,10	0,00	93 427,24	0,00
Muut	2 572 165,83	878 311,51	175 662,29	0,00	3 274 815,05
Rahavirran suojaus	3 215 207,30	878 311,51	0,00	0,00	4 093 518,81
laskennalliset verot	-643 041,47	0,00	175 662,29		-818 703,76
Yhteensä	2 788 255,12	903 543,61	250 640,46	166 343,22	3 274 815,05

Pankki

	Oma pääoma tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma yhteensä	304 502 579,17	29 573 141,38	-10 929 445,51	0,00	323 146 275,04
Osuuspääoma	191 293 083,28	7 765 917,12	-4 623 470,14	0,00	194 435 530,26
Jäsenosuudet	7 770 293,28	2 228 617,12	-158 880,14	0,00	9 840 030,26
Tuotto-osuudet	183 468 600,00	5 537 300,00	-4 410 400,00	0,00	184 595 500,00
Lisäosuudet	54 190,00	0,00	-54 190,00	0,00	0,00
Ylikurssirahasto	0,00				0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00				0,00
Muut sidotut rahastot	3 620 010,20	903 543,61	-416 983,68	0,00	4 106 570,13
Vararahasto	831 755,08				831 755,08
Käyvän arvon rahasto	2 788 255,12	903 543,61	-416 983,68		3 274 815,05
Sääntöjen mukaiset rahastot	0,00				0,00
Muut rahastot	0,00				0,00
Vapaat rahastot	2 555 334,70				2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	107 034 150,99		-5 888 991,69		101 145 159,30
Tilikauden voitto tai tappio		20 903 680,65	0,00		20 903 680,65

Käyvän arvon rahaston muutokset

	Tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päätyessä
Saamistodistukset	147 894,15	0,00	74 978,17	72 915,98	0,00
Osakkeet ja osuudet	68 195,14	25 232,10	0,00	93 427,24	0,00
Muut	2 572 165,83	878 311,51	175 662,29	0,00	3 274 815,05
Rahavirran suojaus	3 215 207,30	878 311,51	0,00	0,00	4 093 518,81
laskennalliset verot	-643 041,47	0,00	175 662,29		-818 703,76
Yhteensä	2 788 255,12	903 543,61	250 640,46	166 343,22	3 274 815,05

32. Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät

Oma pääoma 31.12.2016

Sidottu oma pääoma

Vapaa oma pääoma

Oma pääoma yhteensä

Konserni	Pankki
198 542 016,30	198 542 100,39
212 527 786,00	124 604 174,65
411 069 802,30	323 146 275,04

Voitonjakokelpoiset varat 31.12.2016

Vapaa oma pääoma

- aktivoidut kehittämismenot

- muut jakokelvottomat erät

Voitonjakokelpoiset varat

Konserni	Pankki
212 527 786,01	124 604 174,65
91 322 792,33	33 692,85
121 204 993,68	124 570 481,80

33. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2016

Konserni

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-
todistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	85 894 455,35	0,00	60 000 000,00	95 000 000,00	0,00
	58 843 844,15	238 450 996,60	777 848 243,13	708 134 427,16	787 545 304,08
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	64 711 036,22	97 300 000,00	189 200 000,00	35 000 000,00	0,00
	2 306 129 271,26	52 688 476,06	8 520 159,84	243 116,72	20 152 204,95
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteettiluokkaan "alle 3 kk".

Pankki

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-
todistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	85 894 455,35	0,00	60 000 000,00	95 000 000,00	0,00
	58 843 844,15	238 450 996,60	777 848 243,13	708 134 427,16	807 322 161,09
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	64 711 036,22	97 300 000,00	189 200 000,00	35 000 000,00	0,00
	2 306 129 271,26	52 688 476,06	8 520 159,84	243 116,72	20 613 748,63
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteettiluokkaan "alle 3 kk".

34a. Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2016**Konserni**

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Konsernin saamiset osakkuusyrittäiltä ja velat osakkuusyrittäille
Saamiset luottolaitoksilta	233 486 755,01	7 407 700,34	240 894 455,35	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 570 822 815,12	0,00	2 570 822 815,12	
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	
Johdannaissopimukset	7 903 105,52	0,00	7 903 105,52	
Muu omaisuus	412 565 713,09	87 196,15	412 652 909,24	
Velat luottolaitoksille	386 211 036,22	0,00	386 211 036,22	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 380 325 528,45	7 407 700,38	2 387 733 228,83	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 158 699,41	0,00	3 158 699,41	
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	
Muut velat	44 099 695,13	823,34	44 100 518,47	

Pankki

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Josta	
				Tytäryrittäiltä	Osakkuusyrittäiltä
Saamiset luottolaitoksilta	233 486 755,01	7 407 700,34	240 894 455,35		
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 590 599 672,13	0,00	2 590 599 672,13	19 776 857,01	
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	0,00	0,00	0,00		
Johdannaissopimukset	7 903 105,52	0,00	7 903 105,52		
Muu omaisuus	394 068 779,09	87 196,15	394 155 975,24		
Velat luottolaitoksille	386 211 036,22	0,00	386 211 036,22		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 380 787 072,13	7 407 700,38	2 388 194 772,51	462 564,61	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00		
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 158 699,41	0,00	3 158 699,41		
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00		
Muut velat	18 730 227,37	823,34	18 731 050,71		

34b. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2016

	Konserni		Pankki	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Käteiset varat	3 280 947,92	3 280 947,92	3 280 947,92	3 280 947,92
Saamiset luottolaitoksilta	240 894 455,35	240 894 455,35	240 894 455,35	240 894 455,35
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 570 822 815,12	2 570 822 815,12	2 590 599 672,13	2 590 599 672,13
Saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	324 691 366,34	324 691 366,34	324 691 366,34	324 691 366,34
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyyksissä	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	339 482,01	339 482,01	339 482,01	339 482,01
Johdannaissopimukset	7 903 105,52	7 903 105,52	7 903 105,52	7 903 105,52
Yhteensä	3 147 932 172,26	3 147 932 172,26	3 167 709 029,27	3 167 709 029,27
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	386 211 036,22	386 211 036,22	386 211 036,22	386 211 036,22
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 387 733 228,83	2 387 733 228,83	2 388 194 772,51	2 388 194 772,51
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 158 699,41	3 158 699,41	3 158 699,41	3 158 699,41
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2 777 102 964,46	2 777 102 964,46	2 777 564 508,14	2 777 564 508,14

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit**Konserni**

Saamistodistukset
 Osakkeet ja osuudet
 Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)
 Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)	0,00	4 823 333,18	0,00	4 823 333,18
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)	0,00	3 158 699,41	0,00	3 158 699,41

Pankki

Saamistodistukset
 Osakkeet ja osuudet
 Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)
 Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset				0,00
Osakkeet ja osuudet				0,00
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)		4 823 333,18		4 823 333,18
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)		3 158 699,41		3 158 699,41

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat pörssiin listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyväällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankki -konsernin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasoon 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla arvostupäivänä vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään epäliikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistettuja lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

35. Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2016**Konserni****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	86 715 491,25	86 715 491,25
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	86 715 491,25	86 715 491,25

Muut omasta puolesta annetut vakuudet**Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

Annetut vakuudet yhteensä**Pankki****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	86 715 491,25	86 715 491,25
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	86 715 491,25	86 715 491,25

Muut omasta puolesta annetut vakuudet**Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

Annetut vakuudet yhteensä**36. Eläkevastuut**

31.12.2016

Eläkesitoumuksista johtuva suora vastuu
Osuus eläkesäätiön eläkevastuun ja muiden velkojen ylikatteesta

Konserni	Pankki
0,00	0,00
0,00	0,00

Pankin henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassan kautta ja lisäeläketurva OP-Eläkesäätiön ja OP-Henkivakuutus Oy:n kautta. Konserniyhtiöiden eläketurva on järjestetty eläkevakuutuksella.

37. Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut

31.12.2016

Yhden vuoden kuluessa maksettavat
Yli vuoden kuluessa ja enintään 5 vuoden kuluessa maksettavat
Yli 5 vuoden kuluessa maksettavat
Yhteensä

Konserni	Pankki
38 539,44	38 539,44
103 490,88	103 490,88
0,00	0,00
142 030,32	142 030,32

Sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot

38. Taseen ulkopuoliset sitoumukset Konserni

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2016	0,00	0,00	346 982 404,46	346 982 404,46
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	0,00	0,00	71 651 764,02	71 651 764,02
Takaukset ja pantit	0,00	0,00	71 651 764,02	71 651 764,02
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	0,00	0,00	275 330 640,44	275 330 640,44
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	275 330 640,44	275 330 640,44
josta luottolupaukset	0,00	0,00	275 299 290,44	275 299 290,44

Pankki

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2016	0,00	0,00	346 982 404,46	346 982 404,46
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	0,00	0,00	71 651 764,02	71 651 764,02
Takaukset ja pantit	0,00	0,00	71 651 764,02	71 651 764,02
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	0,00	0,00	275 330 640,44	275 330 640,44
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	275 330 640,44	275 330 640,44
josta luottolupaukset	0,00	0,00	275 299 290,44	275 299 290,44

39. Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä

31.12.2016

Pankki on velvollinen tarkistamaan vuonna 2008 ja sen jälkeen valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemään alv-vähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee 10 vuoden tarkistusjakson aikana. Viimeiset tarkistusvuodet ovat 2017-2025 kiinteistöinvestoinnin valmistumisajankohdasta riippuen.

Koy Tampereen Hämeenkatu 12, tarkistusvastuu

Koy Hämeenkivi, tarkistusvastuu

34 838,76
99 543,03
2 421 635,40
2 556 017,19

40. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri

	Konserni		Pankki	
	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana
Henkilöstön lukumäärä keskimäärin v. 2016				
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	274	-8	274	-8
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	0	0	0	0
Määräaikainen henkilöstö	28	4	28	-4
Yhteensä	302	-4	302	-12

Toimielinten jäsenten palkat ja palkkiot v. 2016

Hallintoneuvoston jäsenet

Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

josta toimitusjohtaja Mikko Rosenlundille maksetut palkat ja palkkiot

sekä luontoisedut

	Konserni	Pankki
Palkat ja palkkiot	33 560,00	33 560,00
	773 625,00	773 625,00
	417 668,00	417 668,00
	13 748,00	13 748,00

Edustajiston kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan hallintoneuvoston puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 800,00 euroa kuukaudessa ja kokouspalkkiota 350,00 euroa kokoukselta. Muille jäsenille maksetaan kokouspalkkiota myös 350,00 euroa kokoukselta.

Hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 2 000,00 euroa kuukaudessa ja varapuheenjohtajalle 1 000,00 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi heille maksetaan kokouspalkkiota 450,00 euroa kokoukselta. Muille jäsenille maksetaan palkkiota 430,00 euroa kuukaudessa sekä kokouspalkkiota 450,00 euroa kokoukselta. Pankin toimitusjohtajalle ei makseta hallitustyöskentelystä erillisiä palkkioita tai muita etuisuuksia.

Toimitusjohtajan vanhuuseläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP:n omien eläkejärjestelmien mukaisesti. Toimitusjohtajan noudattama irtisanomisaika on 3 tai 6 kuukautta ja työnantajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta, jolloin hänelle irtisanomisaajan palkan lisäksi suoritetaan korvauksena 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava korvaus.

Tampereen Seudun Osuuspankki liittyi OP-Henkilöstörahaan vuonna 2005.

OP-Henkilöstörahaan maksettava voittopalkkioerä vuonna 2016 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle:
OP Ryhmän tulos ennen veroja ja OP Ryhmän ydinvakavaraisuus (CET 1), molemmat painoilla 30% sekä keskittäjäasiakkaiden määrän muutos painolla 40 %.
Henkilöstörahaan tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2016 on noin 5,7 % rahaston jäsenten palkkasummasta.
Vuonna 2016 kirjattiin palkkioita yhteensä 672.015,35 euroa

Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OPn ryhmätasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Tavoitteet liittyvät OP Ryhmän tulokseen ennen veroja, ydinvakavaraisuuteen (CET1) ja keskittäjäasiakkaiden määrän kasvuun

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 - 2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 - 2017.

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014 - 2016 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OPn liikkeeseen laskemina debenttuureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debenttuurin kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvittyä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja. Palkkio maksetaan kolmessa yhtä suuressa erässä vuosina 2018 - 2020.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

Palkkion maksamiseen liittyy OP Ryhmän vakavaraisuutta ja työ- tai toimitushteen voimassaoloa koskevia ehtoja

Muuttuvan palkkion maksamisen lykkääntyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoiminnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa . Riskiprofiiliin vaikuttavan henkilön palkkioita tarkastellaan kokonaisuutena huomioiden sekä pitkän- että lyhyen aikavälin palkkiot.

Jos maksun viivästämisen euroraja ylittyy, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa lyhyen aikavälin ohjelmassa maksetaan aina puolet palkkiosta rahana ja puolet OPn liikkeeseen laskemana debenttuurilainana.

	Konserni	Pankki
	Tilintarkastus-palkkiot	Tilintarkastus-palkkiot
Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin v. 2016		
Tilintarkastuksesta	19 700,80	17 840,80
Tilintarkastajan muut lausunnot	6 705,67	6 705,67
Veroneuvonta	0,00	0,00
Muut palvelut	633,66	633,66
Yhteensä	27 040,13	25 180,13

Toimielinten jäsenten saamat luotot, takaukset ja vakuudet 31.12.2016

	Rahalainat 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Rahalainat 31.12.	Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset
Hallintoneuvoston jäsenet	522 151,84	0,00	136 250,99	385 900,85	176 341,41
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	1 694 720,50	0,00	431 028,42	1 263 692,08	6 222,95
Yhteensä	2 216 872,34	0,00	567 279,41	1 649 592,93	182 564,36

Ilmoitetut luvut sisältävät luotot ja takaukset, jotka luottolaitos tai sen konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluva yritys on antanut luottolaitoksen hallinto- ja valvontaelinten jäsenille. Toimielinten jäsenten antamat henkilötakaukset sisältyvät myös rahalainat erään.

Rahalainojen pääasialliset korkoehdot ja muut ehdot

Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten luottoehdoissa noudatetaan normaaleja pankin luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin. Lainoja lyhennetään sovitun lyhennyssuunnitelman mukaisesti ja niillä on normaalit vakuudet.

	Konserni	Pankki
	0,00	0,00
Eläkesitoumukset		
Hallintoneuvoston jäsenet		0,00
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa		0,00
Aikaisemmin toimielimiin kuuluneiden henkilöiden eläkesitoumukset	0,00	0,00
Hallintoneuvoston jäsenet		0,00
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa		0,00

Lähipiiri

	Omistus	Hallinto-henkilöt	Osakkuus-yritys	Muut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä 31.12.	0,00	1 741 671,27	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamistodistukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.	0,00	70 078,51	0,00	0,00

Osuuspankin lähipiiriin kuuluvat pankin hallintoneuvoston jäsenet, hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen, tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja sekä näiden aviopuolisot tai avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt ja alaikäiset lapset. Lähipiiriin kuuluvat myös yhteisöt ja säätiöt, joissa edellä mainituilla henkilöillä on yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjanpitolaisissa tarkoitettu määräysvalta.

Lisäksi lähipiiriin kuuluu se, jolla omistuksen nojalla on vähintään 20 prosenttia osuuspankin osuuksista tai omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjalainan nojalla on tai voi olla vastaava omistus tai äänivalta pankin konserniin kuuluvassa yhteisössä, jollei omistuksen kohteena olevan yhtiön merkitys koko konsernin kannalta ole vähäinen. Näiden yritysten edellisessä kappaleessa mainitut vastaavat henkilöt kuuluvat samoin lähipiiriin.

Lähipiiriin kuuluu myös osuuspankin konsernitilinpäätökseen yhdistelty osakkuusyhtiö.

Osuuspankin kanssa yhteisen määräysvallan alaiset yhteisöt kuuluvat myös osuuspankin lähipiiriin (sisaryitykset).

41. Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2016

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Tytäritykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen				
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12	100,00 %	23 477 108,33	8,95
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Hämeenkivi	100,00 %	4 754 313,18	0,00
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Tytäritykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta				
Yrityksen nimi:	Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy	100,00 %	781 511,87	309 939,85
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Pankki-Häme	100,00 %	4 933 916,92	27 237,33
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Poutunkulma	100,00 %	500 451,57	17,28
Kotipaikka:	Nokia			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Savion Tontit	100,00 %	216 278,49	-3 178,68
Kotipaikka:	Kerava			
Yrityksen nimi:	Lempäälän Kassatalo Oy	100,00 %	629 330,51	-4 533,89
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Sääksjärven Pankkitalo	100,00 %	405 778,07	18,75
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Vehnämyllynkatu 4	52,67 %	813 971,98	2 024,12
Kotipaikka:	Tampere			

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Osakkuusyrietykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen				
Yrityksen nimi:	Ei ole.			
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Osakkuusyrietykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta				
Yrityksen nimi:	Aleksinvirasto Oy	43,08 %	160 610,12	-2 246,13
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Lempäälän OP-Center Oy	39,03 %	-39 352,44	22,87
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Ylöjärven Liikekeskus Oy	25,85 %	11 430,69	8,78
Kotipaikka:	Ylöjärvi			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Keskushervanta	23,28 %	397 406,94	12,82
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Asunto Oy Rientorinne	20,10 %	53 861,64	373,33
Kotipaikka:	Akaa			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Tahko Twinhills	20,00 %	2 981 404,19	-89,35
Kotipaikka:	Nilsinä			
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyritykset

Yrityksen nimi ja kotipaikka	Selostus yhteisestä vaikutusvallasta ja henkilöstö keskimäärin

Yritykset, joissa luottolaitoksella on rajoittamaton vastuu

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Yrityksen nimi:	Ei ole			
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				

42. Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta

Ei ole.

43. Notariaattitoiminta

Osuuspankki tarjoaa arvopaperivälitystä sekä säilytys- ja hoitopalvelua samoin kuin muita asiakkaan omaisuuden hoitoon liittyviä palveluja, kuten lainhuudatus- ja kiinnitysasiat, yhteisöjen perustamiset ja uudelleenjärjestelyt, saatavien perimistehtävät, asiakkaan omaisuuden säilytys, perunkirjoitus- ja pesänselvitystoimet, asiakkaan oikeudellinen neuvonta omaisuuden hoitoon ja varojen sijoittamiseen liittyvissä asioissa.

44. Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2016

Jäsenten lukumäärä	95 966
Maksamatta olevat osuusmaksut	1 505,91
Irtisanotut jäsenosuusmaksut	244 620,26
Irtisanotut lisäosuusmaksut	54 190,00
Irtisanotut tuotto-osuusmaksut	18 046 900,00

Irtisanotun osuuspääoman takaisinmaksun edellytykset ja ajankohta

Osuuspankkien omaan pääomaan sisältyy osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset tuotto-osuuksiin, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua pankin hallintoon ja päätöksentekoon. Tuotto-osuuksiin ei liity asiakasomistajien oikeuksia eivätkä ne anna äänivaltaa. Vuosille 2016-2017 tavoitellaan tuotto-osuuksille 3,25 %:n korkoa ja maksettava korko vahvistetaan vuosittain jälkikäteen. Tuottotavoite voi muuttua vuosittain.

Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Osuuspankkien kansallisessa tilinpäätöksessä omiin pääomiin luetaan lisäksi lisäosuuspääoma, josta osuuspankeilla ei ole ehdotonta oikeutta kieltäytyä palauttamasta jäsenille. Irtisanottu lisäosuuspääoma luokitellaan tilinpäätöksessä velaksi. Lisäosuuspääoma palautetaan kuuden kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka perusteella palautus ensimmäisen kerran voidaan suorittaa. Jos irtisanottua lisäosuusmaksua ei ole voitu palauttaa kokonaisuudessaan, voi palautus tapahtua jälkipalautuksena, jos se on kolmen seuraavan tilinpäätöksen perusteella mahdollista. Lisäosuudelle maksetaan korkoa siihen asti, kun se on osuuskuntalain mukaan nostettavissa.

45. Pitkäaikaissäätämispalvelu

OP-eläkesäästön eläketili

Määräaikaais- tai muulle talletustilille tehdyt sijoitukset

Osuuspankin taseessa olevat sijoitukset yhteensä

Taseen ulkopuoliset sijoitukset, sijoitusrahastot, osakkeet, jvk-lainat (sis. myyntisaamiset/ostovelat)

OP-eläkesäästön eläketiilitä veloitettut sopimuksen mukaiset kulut ja palkkiot

Tilikauden aikana säästämistililtä maksetut eläkkeet

31.12.2016
229 327,29
0,00
229 327,29
2 319 496,75
2 453,17
9 793,92

LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

OP RYHMÄN SAP tositelajit ja tositenumerosarjat

Pankin pääkirjanpito on SAP-järjestelmässä ja osakirjanpitojen tiedot on siirretty pääkirjanpitoon yhdistelmänä tai muuna yhteenvetona.

Merkittävimmät osakirjanpidot:

Ottolainaus
 Antolainaus
 Omistaja-asiakasrekisteri
 Bonusjärjestelmä
 Tuotto-osuudet
 Korva, arvopaperikirjanpito
 Matkavaluutta
 ASLA, asiakaslaskutus
 Calypso, johdannais- ja arvopaperikirjanpito
 JORR, johdannaisreskontra
 Pankkitakaukset
 Haltia, kiinteistökirjanpito
 Havas, vastike- ja vuokrareskontra
 Osuuspankkien tilit OP Yrityspankissa
 POPS, Pankkien väliset online pikasiirrot ja shekit
 SAP HR ja Aditro
 SAP käyttöomaisuus
 SAP osto- ja myyntireskontra, Ariba, Basware IP ja Basware maksuliikenne

Sovellus- tosite *)	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	TOISTUVA TOSITE	X1	7700001	7799999
	MALLITOSITE	X2	7800001	7899999
	KAUDEN PÄÄTÖS, lopullinen	SA	1000010001	1000019999
	KAUDEN PÄÄTÖSTOS, purettavat	SB	1000020001	1000029999
	ENNAKKOKIRJAUS, lopullinen	SC	1000030001	1000039999
	ENNAKKOKIRJAUS, purettavat	SD	1000040001	1000049999
	PÄIVITTÄISTOSITE	SE	1000050001	1000059999
	ED.KUUKAUDEN KORJAUKSET/AURUM	SF	1000060001	1000069999
	AGIOARVOSTUS MANUAALINEN	SH	1000080001	1000089999
	SALDONSIIRTO, PURETTAVA (taseen väärän merkkisten saldojen siirto)	SS	1000090001	1000099999
	ARVONLISÄVERON KORJAUS	SV	1000100000	1000109999
	LOMAPALKKAVARAUS	SL	1000110001	1000119999
	HENKILÖSIVUKULUT	SM	1000120001	1000129999
	IFRS-OVY JA -OPHV -saldonsiirto	SI	1000130001	1000139999
	GE-PALKKIOVARAUS	GK	1000140001	1000149999
	TULOSPALKK. JAKSOTUS	GM	1000150001	1000159999
	VEROJAKSOTUS, PURETT.	GO	1000160001	1000169999
	TALL.SUOJARAH. JAKS.	GQ	1000170001	1000179999
	RYHMÄKOHT.ARNONALENT	GX	1000180001	1000189999
	VEROJAKSOTUS,LOPULL.	GY	1000190001	1000199999
	PÄIVITT.TOS./OKO PKL	SO	1000200001	1000209999
	ALV-VELOITUS	GZ	1000210001	1000219999
	ALV-SIIRTO	ST	1000220001	1000229999
	SOS.KULUVELAN SIIRTO	SR	1000230001	1000239999
	SIJ.OM. PÄIVITT./VAR	SP	1000240001	1000249999
	SIJ.OM TP PURETT/VAR	SQ	1000250001	1000259999
	LOMAP.VARAUS/KUSTP.S	GF	1000260001	1000269999
	SOS.KULUVELAN SIIRTO lopullinen	SY	1000270001	1000279999
	KIINTEISTÖSIJ. PÄIV.	SZ	1000280001	1000289999
	KIINTEISTÖSIJ. PURET	SX	1000290001	1000299999
	ELIMINOINTI BALTIA purettava	MB	1000300001	1000309999
	ELIMINOINTI BALTIA ei-purettava	RC	1000310001	1000319999
	PUH.KULUJEN ALV-OIK.	HD	1000320001	1000329999
	SALDONSIIRTO, EI-PURETTAVA	SJ	1000330001	1000339999
	SALDONSIIRTO, TEM	SN	1000340001	1000349999
	SALDONSIIRTO, MVAT	HI	1000350001	1000359999
	KIINT YHT AVAAVA TASE	QN	1000360001	1000369999
	KÄYTTÖOMAISUUS	AA	1010000001	1010999999 RABUCH00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS POISTOT	AF	1011000001	1011999999 RAPERB00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS VARASTOSALDOK	AG	1012000001	1012999999
	LASKU e-Flow/SAP eliminoitavat	LF	1021000001	1021999999
	LASKU MANUAALINEN eliminoitavat	LM	1022000001	1022999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoitavat	HM	1023000001	1023999999
	LASKUN PERUUTUS AUTOMAATTINEN	LP	1024000001	1024999999
	LASKUN MANUAALINEN MAKSU	KA	1025000001	1025999999
	AUTOMAATTISET MAKSUT	KZ	1026000001	1026999999
	LASKU E-Flow/SAP ei eliminoitavat	LG	1027000001	1027999999
	LASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	LN	1028000001	1028999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN ei eliminoidavat	HN	1029000001	1029999999
	MYNTILASKU MANUAALINEN eliminoidavat	DR	1030000001	1030999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoidavat	DG	1031000001	1031999999
	MYNTILASKUN PERUUTUS	DA	1032000001	1032999999
	HYVITYSLAS.MR Ei ELIM.	DH	1033000001	1033999999
	HYVITYSLASKUTUS eliminoidavat	DI	1034000001	1034999999
	LASKUN MAKSU	DZ	1035000001	1035999999
	HYVITYSLASKUTUS ei eliminoidavat	DJ	1036000001	1036999999
	MYNTILASKU MANUAALINEN ei eliminoidavat	DS	1037000001	1037999999
	MYNTILASKUTUS eliminoidavat	DT	1038000001	1038999999
	MYNTILASKUTUS ei eliminoidavat	DU	1039000001	1039999999
	TASAUS	MT	1040000001	1040999999
	MATKALASKU /MATKAMIES	FA	1041000001	1041999999
	KONEKIELISET TILIOTETAPAHTUMAT	FB	1042000001	1042999999
	LUOTTORESKONTRA/KOTIPANKKI	FC	1043000001	1043999999
	JAHA/KOTIPANKKI	FD	1044000001	1044999999
	IFACTOR /OPR	FE	1045000001	1045999999
	IFACTOR /OPR JAKSOTUS	FF, FG	1046000001	1046999999
	SOPRI /OPR	FH	1047000001	1047999999
	SOPRI /OPR JAKSOTUS	FI,FJ	1048000001	1048999999
	LUOTTOTILI /OPR	FK	1049000001	1049999999
	LEASONG OR /OPR	FL	1050000001	1050999999
	VARAINHANKINTA /OPR	FM	1051000001	1051999999
	VARAINHANKINTA /OPR JAKSOTUS	FN, FO	1052000001	1052999999
	DISKONTATUT OSAMAKSUT /OPR	FP	1053000001	1053999999
	DISKONTATUT OSAM. /OPR JAKSOTUS	FQ, FR	1054000001	1054999999
	OIKEUDELLINEN PERINTÄ /OPR	FS	1055000001	1055999999
	OSAMAKSULEASING (VIEW21) /OPR	FT	1056000001	1056999999
	VIEW 21/JAKSOTUKSET	ET	1057000001	1057999999
	VIEW 21/AGIO	EU	1058000001	1058999999
9900095	SRJ-TAPAHTUMAT	FU	1059000001	1059999999
	AIRAS-PALKKIOT/AURUM	FV	1060000001	1060999999
	TYÖNANTAJAN ST-MAKSU	FX	1070000001	1070999999
	DIME/SIJ.RAHASTOT	GR	1071000001	1071999999
	OPUSCAPITA/OKO	GU	1072000001	1072999999
	ANALYSTE	IE	1073000001	1073999999
	MYNTILASKU/KIPINÄ	DB	1074000001	1074999999
	LASKUN MANUMAKS/OPKK	DY	1075000001	1075999999
	TEM MATKALASKUT	MK	1076000001	1076999999
	VIRO MANU PÄIVITT.	JS	1077000001	1077999999
	VIRO MANU TP PYSYVÄ	JV	1078000001	1078999999
	VIRO MANU TP PERUUT.	JX	1079000001	1079999999
	LATVIA MANU PÄIVITT.	JT	1080000001	1080999999
	LATVIA MANU TP PYS.	JY	1081000001	1081999999
	LATVIA MANU TP PER.	JZ	1082000001	1082999999
	LIETTUA MANU PÄIVITT	JU	1083000001	1083999999
	LIETTUA MANU TP PYS.	KB	1084000001	1084999999
	LIETTUA MANU TP PER.	KC	1085000001	1085999999
	LOMAPALKAT, OSTOLASKU	LL	1086000001	1086999999
	LOMAPALKAT, MYNTILASKU	DL	1087000001	1087999999
	JAKSOTUSAJO, SAPin man. jaksotus -toiminto	MA	1088000001	1088999999
	ACQUIRING-PALKKIOT, OR	KY	1089000001	1089999999
	ACQUIRING-PALKKIOT, MR	DE	1090000001	1090999999
	AGIOARVOSTUS	SG	1091000001	1091999999
	ACQUIRING	KQ	1092000001	1092999999
9930004	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930005	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930006	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930007	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930008	CAL PÄIVITT. TASEEN ULKOP.	RH	1094000001	1094999999
9930106	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIT	RG	1095000001	1095999999
9930107	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIT	RG	1095000001	1095999999
9930108	CAL KK-VAIHTEEN TASEEN ULKOP.	RI	1096000001	1096999999
9900048	LISÄOSUUSPÄÄOMA	HB	1097000001	1097999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, OR	LK	1098000001	1098999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, MR	DK	1099000001	1099999999
9900049	PERINNÄN LIITTYMÄ	HC	1100000001	1100999999
9940004	LJR ANTOLAINAUS	MC	1101000001	1101999999
990053	Banksyst päivittäiset	JD	1102000001	1102999999
990064	BLV PÄIVITTÄISET	JM	1103000001	1103999999
990067	BLT PÄIVITTÄISET	JP	1104000001	1104999999
	Bonuskäyttö toinen op, MR	DO	1105000001	1105999999
	Bonuskäyttö toinen op, OR	LO	1106000001	1106999999
	Equens/Debit-kortit	HF	1107000001	1107999999
	Ariba tilaus eliminoidava	LU	1108000001	1108999999
	Ariba ei tilausta eliminoidava	LV	1109000001	1109999999
	Ariba tilaus ei-eliminoidava	LX	1110000001	1110999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
	Ariba ei tilausta ei-eliminoitava	LY	1111000001	1111999999
	Ariba peruutustosite	LZ	1112000001	1112999999
	ACQUIRING/HALTI	HG	1113000001	1113999999
	SAANA/M2	HJ	1114000001	1114999999
	VAM päivittäiset	HK	1115000001	1115999999
	VAM kk-vaihe	HL	1116000001	1116999999
12999	ENTRA	EN	1299900001	1299999999
	TEKNINEN FD EI ELIM.	Z9	2010000001	2010999999
	KASSAKP. LIITT./OPHV	NA	3010000001	3010999999
	HK KORVAUS KKP./OPHV	NB	3011000001	3011999999
	OIVA KON./OPHV	NC	3012000001	3012999999
	TUOTTOTURVA KON/OPHV	ND	3013000001	3013999999
	LAINATURVA KON./OPHV	NE	3014000001	3014999999
	HENKILÖV.KORV K/OPHV	NF	3015000001	3015999999
	RYHMÄVAK. KON./OPHV	NG	3016000001	3016999999
	IF RYHMÄELÄK K./OPHV	NH	3017000001	3017999999
	MOOTTORIAJ. KON/OPHV	NI	3018000001	3018999999
	VAHINKOVAK. KON/OPHV	NJ	3019000001	3019999999
	HENKILÖVAK. KON/OPHV	NK	3020000001	3020999999
	TAPATURMA KON./OPHV	NL	3021000001	3021999999
	KIINT.VUOKRAT K/OPHV	NM	3022000001	3022999999
	VSM KON./OPHV	NN	3023000001	3023999999
	MITTATURVA KON./OPHV	NO	3024000001	3024999999
	LÄHTEVÄ RAHA L./OPHV	NP	3025000001	3025999999
	TULEVA RAHA L./OPHV	NQ	3026000001	3026999999
	TKV KON./OPHV	NR	3027000001	3027999999
	HK KORVAUS KON./OPHV	NS	3028000001	3028999999
	AULI KON./OPHV	NT	3029000001	3029999999
	RATTI KON./OPHV	NU	3030000001	3030999999
	RAKENNUSVIRHE K/OPHV	NV	3031000001	3031999999
	SULKAKON./OPHV	NX	3032000001	3032999999
	MATKAVAKUUTUS K/OPHV	NY	3033000001	3033999999
	KASKO KON./OPHV	OA	3034000001	3034999999
	ESINEVAK.YKS. K/OPHV	OB	3035000001	3035999999
	TAKAUSVAKUUTUS/OPHV	OC	3036000001	3036999999
	SULKAN EPÄV.VAH/OPHV	OD	3037000001	3037999999
	RESK.SAATAVAL.L/OPHV	OE	3038000001	3038999999
	YT KORVAUS KKP./OPHV	OF	3039000001	3039999999
	PERUUTUS/OPHV LIITT.	NZ	3100000001	3109999999

PLA-tositelajit

Kirjanpitosite	AB	3204000000	3204999999
Täsmäytyspääkirja	AC	3205000000	3205999999
Käyttöom.konversio	AK	3206000000	3206999999
Käyttöom.kirj: netto	AN	3207000000	3207999999
Ratti Kkp.	C3	3208000000	3208999999
VSM Kkp.	C4	3209000000	3209999999
HK Korvaus Muis.	DC	3210000000	3210999999
EK Korvaus Muis.	DD	3211000000	3211999999
Manuaalipal. Muis.	DM	3212000000	3212999999
Auli Muis.	E1	3213000000	3213999999
Oiva Muis.	E2	3214000000	3214999999
Ratti Muis.	E3	3215000000	3215999999
Tuottoturva Muis.	E4	3216000000	3216999999
Mittaturva Muis.	E6	3217000000	3217999999
Ryhmävakuutus Muis.	E7	3218000000	3218999999
Rakennusvirhe Muis.	E8	3219000000	3219999999
IF Ryhmäeläke Muis.	E9	3220000000	3220999999
Ulkoinen numero	EX	3221000000	3221999999
Ratti Muis.	F3	3222000000	3222999999
VSM Muis.	F4	3223000000	3223999999
IF Ilm. eläke Muis.	F9	3224000000	3224999999
As.miesp.m.liit.jaks	H1	3226000000	3226999999
Sonet.vak.pal.jaks.l	H2	3227000000	3227999999
Asiamiehet	HA	3228000000	3228999999
Palkansaajat	HE	3229000000	3229999999
Hallinto henkilöt	HH	3230000000	3230999999
Tilapäispalkkionsaaj	HT	3231000000	3231999999
Investointityönumero	IP	3232000000	3232999999
Toimittajat - hyvät.	KG	3233000000	3233999999
Kiint.hall.järj.liit	KH	3234000000	3234999999
Toimittajat - netto	KN	3235000000	3235999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	Kiint.osakejärj	KO	3236000000	3236999999
	Tilien ylläpito	KP	3237000000	3237999999
	Toimittajat - lasku	KR	3238000000	3238999999
	Kiint.sähkönl.liitt	KS	3239000000	3239999999
	Laskut, IP,ulkopuoli	LB	3240000000	3240999999
	Laji/toimintoj.kirj.	LT	3241000000	3241999999
	ML-tilitys	ML	3242000000	3242999999
	Regressilask. Kon.	MQ	3243000000	3243999999
	JV-Simmer Kon.(tulev	MS	3244000000	3244999999
	Ratti Kon.	N3	3245000000	3245999999
	IF ilm. eläk Kon.	N9	3246000000	3246999999
	EU Korvaus Kkp.	OG	3247000000	3247999999
	Henkivak.korvau Kkp.	OH	3248000000	3248999999
	Tapaturma Kkp.	OI	3249000000	3249999999
	MA korvaus Kkp.	OJ	3250000000	3250999999
	Takaus.korvaus Kkp.	OK	3251000000	3251999999
	Sulkan epäv.vah. Kkp	OL	3252000000	3252999999
	TKV Muis.	OM	3253000000	3253999999
	Moottoriajon. Muis.	ON	3254000000	3254999999
	Sulka Muis.	OO	3255000000	3255999999
	Matkavakuutus Muis.	OP	3256000000	3256999999
	Vahinkovakuutus Muis	OQ	3257000000	3257999999
	Henkilövakuutus Muis	OR	3258000000	3258999999
	Tapaturma Muis.	OS	3259000000	3259999999
	Kasko Muis.	OT	3260000000	3260999999
	Ratti maksusop. Muis	OU	3261000000	3261999999
	Esinevak.yks. Muis.	OV	3262000000	3262999999
	Takausvakuutus Muis.	OW	3263000000	3263999999
	Sulkan epäv.vah Muis	OX	3264000000	3264999999
	Regressilask. Muis.	OY	3265000000	3265999999
	Tuleva raha Muis.	OZ	3266000000	3266999999
	Palkk. as.m.liitt.ja	P1	3267000000	3267999999
	MA korvaus Muis.	PB	3268000000	3268999999
	Sulkan epäv.vah Muis	PC	3269000000	3269999999
	Henkivak.korvau Muis	PD	3270000000	3270999999
	Tapaturma Muis.	PF	3271000000	3271999999
	Takaus.korvaus. Muis	PG	3272000000	3272999999
	YT Korvaus Muis.	PH	3273000000	3273999999
	JV-Simmer Muistio	PI	3274000000	3274999999
	MA korvaus Kon.	PJ	3275000000	3275999999
	Tapaturma Kon.	PL	3276000000	3276999999
	Takaus,korvaus Kon.	PM	3277000000	3277999999
	YT Korvaus Kon.	PN	3278000000	3278999999
	JV-Simmer Kon.(lähte	PO	3279000000	3279999999
	ATK-palv.vel.liitt	PP	3280000000	3280999999
	Hinnanmuutos	PR	3281000000	3281999999
	EU Korvaus Kon.	PS	3282000000	3282999999
	EK Korvaus Kon.	PT	3283000000	3283999999
	Päätetapahtum.liitt	PU	3284000000	3284999999
	ATK-palv.vel. levyti	PW	3285000000	3285999999
	Systemipalv.vel.lii	PX	3286000000	3286999999
	Työasemaveloitukset	PY	3287000000	3287999999
	S-laskutus, Elisa	PZ	3288000000	3288999999
	Sulkan epäv.vah. Kon	QA	3289000000	3289999999
	EK Korvaus Kkp.	QB	3290000000	3290999999
	Cross-company korot	QC	3291000000	3291999999
	EU korvaus muis.	QD	3292000000	3292999999
	Hyvitys - nettosuor.	RA	3293000000	3293999999
	Ostolasku	RE	3294000000	3294999999
	Lask.vast.otto netto	RN	3295000000	3295999999
	Laskun siirto	RV	3296000000	3296999999
	SIJ/KTÖ JAKO	SK	3297000000	3297999999
	Jälkikirjaustosite	SU	3298000000	3298999999
	Tiedonsiirto	UE	3299000000	3299999999
	Maksukirjaus	ZP	3305000000	3305999999
	Pankki - täsmäytys	ZR	3306000000	3306999999
	Maksu per shekki	ZS	3307000000	3307999999
	Maksuselvitys	ZV	3308000000	3308999999
	INV.TILAUSTEN PURKU	QE	3309000000	3309999999
	Tuottoturva man. peruut	14	3310000000	3310999999
	Lainaturva man. peruut	15	3311000000	3311999999
	Mittaturva man. peruut	16	3312000000	3312999999
	Auli man. peruut	11	3313000000	3313999999
	ryhmävak man. peruut	17	3314000000	3314999999
	Rak.virhevak. man. peruut	18	3315000000	3315999999
	Oiva man. peruut	12	3316000000	3316999999
	Sulka evl man. peruut	1P	3317000000	3317999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	Sulka man. peruut	1C	3318000000	3318999999
	Matkavak. man. peruut	1D	3319000000	3319999999
	Vahinkovak. man. peruut	1E	3320000000	3320999999
	M.ajoneuvovak. man. peruut	1A	3321000000	3321999999
	Henkilövak. man. peruut	1F	3322000000	3322999999
	Tapaturmavak. man. peruut	1G	3323000000	3323999999
	Kaskovak. man. peruut	1I	3324000000	3324999999
	Ratti man. peruut	13	3325000000	3325999999
	Ratti maksusop. man peruut	1J	3326000000	3326999999
	Esinevak. yks. man. peruut	1M	3327000000	3327999999
	Takausvak. man. peruut	1N	3328000000	3328999999
	EK Korvaus man. peruut	19	3329000000	3329999999
	Ratti 2 man. peruut	1B	3330000000	3330999999
	Takaus korv. man peruut	1H	3331000000	3331999999
	JV-Simmer man peruut	1K	3332000000	3332999999
	JV-Simmer muist m pe	1S	3333000000	3333999999
	Korkki TA	QF	3334000000	3334999999
	Korkki YT	QG	3335000000	3335999999
	Korkki EU	QH	3336000000	3336999999
	Korkki EK	QI	3337000000	3337999999
	Korkki YA	QJ	3338000000	3338999999
	Korkki MK	QK	3339000000	3339999999
	Korkki manuaalitosite	QL	3340000000	3340999999
	KORKKI PV MANUAALITOS.	QM	3341000000	3341999999
	Flex maksutulo, koneellinen	K1	3342000000	3342999999
	Flex maksutulo, manuaalinen kirjaus	K2	3343000000	3343999999
	Flex korvaukset, koneellinen	K3	3344000000	3344999999
	Flex korvaukset, manuaalinen kirjaus	K4	3345000000	3345999999
	Flex manuaalinen peruuntuva	K5	3346000000	3346999999
500	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
501	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
502	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
503	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
504	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
505	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
506	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
507	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
508	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
509	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
040	JÄSENLUOTTOVAKUUTUS	TA	5040000001	5040999999 HVRKR0H
050	ASUNTOSÄÄSTÖPALKKIOT	TB	5050000001	5050999999
060	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
061	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
080	OP-LUOTOT	TD	5080000001	5080999999
084	ALV-MAKSUT	TE	5084000001	5084999999
510	TOSITEMUUNTO	TG	5100000001	5100999999
610	ULTRA VALUUTANVAIHTO	TX	6100000001	6100999999
613	ZVS-MAKSUT/OKO	TH	6130000001	6130999999
614	ZVS-MAKSUT/OKO	TH	6130000001	6130999999
615	PSE/PE-MAKSUT/OKO	TZ	6150000001	6150999999
616	PSE/PE-MAKSUT/OKO	TZ	6150000001	6150999999
620	FORSE	TI	6200000001	6200999999
621	SDD SEPA SUORAVELOITUS	RB	6210000001	6210999999
624	AQUARIUS/OKO	GP	6240000001	6240999999
625	VIEW/PÄIVITYKSET	TJ	6250000001	6250999999
628	DPS/OPTO-TAPAHTUMAT	RZ	6280000001	6280999999
631	SEKKILUNASTUKSET (USKI)	TK	6310000001	6310999999
632	SEKKILUNASTUKSET (USKI)	TK	6310000001	6310999999
633	PANKKITAKAUKSET	TL	6330000001	6330999999
634	OKOBANKEN	TM	6340000001	6340999999
635	OKOBANKEN	TM	6340000001	6340999999
636	REMBURSSIT JA PERITTÄVÄT	TN	6360000001	6360999999
637	REMBURSSIT JA PERITTÄVÄT	TN	6360000001	6360999999
638	DPS PÄIVITTÄISET	KU	6380000001	6380999999
639	DPS TASEEN ULKOPUOL.	KV	6390000001	6390999999
640	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
641	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
642	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
643	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
644	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
645	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
646	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
647	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
648	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
649	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
653	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
654	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
657	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
658	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
659	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
660	MATKASHEKIT	TQ	6600000001	6600999999
663	Ultra/ Henki Aquarius VIRO	KF	6630000001	6630999999
665	BANKGIRO	TV	6650000001	6650999999
666	RPM (Rahanpesun estämisen keskeytyskirjaukset)	KX	6660000001	6660999999
667	RPM/EUR	RM	6670000001	6670999999
670	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
671	SETELKAUPAT	TR	6710000001	6710999999
672	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
673	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
674	BOND/REPO PÄIVITTÄISET	TS	6740000001	6740999999
675	BOND ARVOSTUKSET	XV	6750000001	6750999999
691	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
692	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
693	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
694	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
695	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
696	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
697	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
698	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
699	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
	TYÖASEMATOSITTEET	TY	9000000001	9099999999
9900016	USKI ULKOM SHEKKIEN LUNASTUS	BQ	9701600001	9701699999
990005	LÄHTEVÄ CLEARING (AAMU)	VB	9900500001	9900599999
990007	Prepaid rsk-tapahtumat	KJ	9900070001	9900079999
9900001	OTTOLAINAUS	BA	9900100001	9900199999 OT003/OTORP002
990001	OTTOLAINAUS	BA	9900100001	9900199999
9900002	ANTOLAINAUS	BD	9900200001	9900299999 AMR972
9900030	OVY:N LUOTTOVAKUUTUKSET	EJ	9900300001	9900309999
9900031	OVY:N KORVAUS&VARAUS	GE	9900310001	9900319999
9900032	ABASEC/OPSTOCK	GL	9900320001	9900329999
9900004	PANKKITAKAUS	BF	9900400001	9900499999 ATRR009
990004	MTL TAPAHTUMAT / MAKSULIIKE	VA	9900400001	9900499999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET	BG	9900500001	9900599999 MGKR2005, MGKR2006
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET	BH	9900600001	9900699999 MGKR2001
9900007	SELVITETTÄVÄT ATK-VÄLITYKSET	BI	9900700001	9900799999 MGKR2002
9900008	PÄÄKIRJATAPAHTUMAT	BJ	9900800001	9900899999 MGKR2004
9900009	SAAPUNEET PIKASIIROT	BK	9900900001	9900999999 MGR5150
990009	SAAPUVA CLEARING 31.12.1997 ALKAEN (AAMU)	VE	9900900001	9900999999
990010	POPS BRUTTOCLEARING 16.12.1997 ALKAEN	VF	9901000001	9901099999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET / OKO	EK	9901100001	9901199999
990012	AGIOT /VALUUTTAKASSA	VG	9901200001	9901299999
9900013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999
990013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999
9900014	VALUUTTAKIRJANPITO	EE	9901400001	9901499999 MV29K
990014	VALUUTTAKASSA 24.2.1997 ALKAEN	EE	9901400001	9901499999 OTALPKT
9900015	ANTOLAINAUS /ALPER	BP	9901500001	9901599999
990015	AUTOMAATTIKIRJAUS / ALPER 18.11.94 ALKAEN	BP	9901500001	9901599999
9900016	USKI ULKOM SHEKKIEN LUNASTUS	BQ	9901600001	9901699999 op:t, 7880: USLR610
990016	CLEARING 30.10.98 (YÖ)	VH	9901600001	9901699999
990017	CLEARING 30.10.98 (YÖ)	VI	9901700001	9901799999
9900018	MATKAVALUUTTA	BL	9901800001	9901899999 MAVRMTIK
	MATKAV. (MAVA) VIERAAT SEKIT JA			
990018	MATKASEKIT	BL	9901800001	9901899999
9900019	MATKAVALUUTTA/AGIO	BM	9901900001	9901999999 MAVRATIK
990019	AGIOT (MAVA)	BM	9901900001	9901999999
990020	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990022	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990023	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990024	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990025	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990122	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990123	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990124	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
9900021	OP:N TILIT OKOSSA	BS	9902100001	9902199999 PR002

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
990021	OPICS (KK-VAIHDE PYSYVÄT KIRJAUKSET)	VK / VL	9902100001	9902199999
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET / OKO	EL	9902200001	9902299999
9900008	PÄÄKIRJATAHAHTUMAT / OKO	EM	9902300001	9902399999
9900241	PERINTÄ- JA KORVAUSJÄRJESTELMÄ (PKJ) OVY	EQ	9902410001	9902419999
9900242	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVY	ER	9902420001	9902429999
9900243	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVR	ES	9902430001	9902439999
9900025	RAHAHUOLTO	EG	9902500001	9902599999
9900026	LUNASTETUT OKON SEKIT	BV	9902600001	9902699999 MGKR2003
990026	LUNASTETUT OKON SEKIT	BV	9902600001	9902699999
	WINRESK	EO	9902700001	9902799999
990028	KAPULA PÄIVITT./OKO	GS	9902800001	9902899999
990029	KAPULA ARVOSTUS/OKO	GT	9902900001	9902999999
990030	ASLA/SIIRTYVÄT/OHMO	GD	9903000001	9903099999
990031	ASLA	VM	9903100001	9903199999
990032	ASLA / SIIRTYVÄT	VN / VO	9903200001	9903299999
990033	ASLA/OHMO	GC	9903300001	9903399999
990034	UTU/PALKKIOT	IF	9903400001	9903499999
9900035	POPS/LUNASTAMATTOMAT SEKIT YLI 10V	IG	9903500001	9903599999
9900036	PKJ JÄLKIPER. SUORIT	IH	9903600001	9903699999
990036	ELE PÄIVITTÄISET VIENNIIT	JA	9903700001	9903799999
990037	ELE TAUP VIENNIIT	JB	9903800001	9903899999
990038	ELE PERUUTETTAVAT TILINPÄÄTÖSVIENNIIT	JC	9903900001	9903999999
990041	KIRJAUSYHTEENVETO/RAHAHUOLTO	VP	9904100001	9904199999
9900042	PLATINAJÄRJESTELMÄ	BW	9904200001	9904299999 BJER122
990042	KIRJAUSYHTEENVETO/RAHAHUOLTO (UUSI)	VQ	9904200001	9904299999
9900043	CLARITY, sisäinen ICT työ (ei peruutettava)	RD	9904300001	9904399999
990044	DEVON, 30.6.99	VR	9904400001	9904499999
990045	DEVON, 30.6.99	VS	9904500001	9904599999
990046	DEVON, 30.6.99	VT	9904600001	9904699999
990047	DEVON, 30.6.99	VU	9904700001	9904799999
9900050	PALKAT	BY	9905000001	9905099999 (***)
9900052	LOMAPALKKAVALAT	GV	9905200001	9905299999 (***)
990054	Banksyst kk/tp-päätös	JE	9905900001	9905999999
990055	Banksyst taseen ulkopuoliset (jos tarvitaan)	JI	9905500001	9905599999
990056	TRADING TERMIINIEN ARVOSTUSTULOS (EI PERUUTETTAVA)VX		9905600001	9905699999
990057	RJ PÄIVITTÄISET	JF	9905700001	9905799999
990058	RJ SIIRTYVÄT	JG	9905800001	9905899999
9900060	VALUUTTATILIT	BZ	9906000001	9906099999
990060	VALUUTTAOTTOLAINAUS	BZ	9906000001	9906099999
9900061	VALUUTTATILIT / AGIOT	CA	9906100001	9906199999 DARRAGI/OVARP002
990061	VALUUTTAOTTOLAINAUS / AGIOT	CA	9906100001	9906199999
9900062	VALUUTTATILIT/SIIRTYVÄ KORKO	CB,CC	9906200001	9906299999 DARRASK/OVARP002
990062	VALUUTTAOTTOLAINAUS/SIIRTYVÄT ERÄT	CB / CC	9906200001	9906299999
9900063	LÄHTEVÄT ULKOMAAN MAKSUT	CD	9906300001	9906399999 LUMR124
990065	BLV TILINP. PYSYVÄ	LN	9906500001	9906599999
990066	BLV TP PERUUTETTAVA	JO	9906600001	9906699999
990068	BLT TILINP. PYSYVÄ	JQ	9906800001	9906899999
990069	BLT TP PERUUTETTAVA	JR	9906900001	9906999999
9900070	SÄILYTYS-PALKKIOT	CE	9907000001	9907099999
	SÄILYTYS-PALKKIOLAKUTUS 2.11.94 ALKAEN			
990070	(KESÄ.- JA JOULUK)	CE	9907000001	9907099999
9900071	ARVOPAPREIDEN MYYNTIPALKKIOT	CF	9907100001	9907199999
	JVK.MERKINTÄ/ARVOPAPEREIDEN			
990071	VÄL.PALKKIOT	CF	9907100001	9907199999
990072	BOND/JVK/EI KÄYTÖSSÄ	VZ	9907200001	9907299999
990073	BOND/S. KOROT. PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UC	9907300001	9907399999
990074	BOND/ARV. KK. L./EI KÄYTÖSSÄ	UD	9907400001	9907499999
990075	BOND/HINTAERO PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UF	9907500001	9907599999
990076	Prepaid maksutapahtumat	KK	9907600001	9907699999
990077	REPO NORMAALIKIRJAUKSET/EI KÄYTÖSSÄ	YA	9907700001	9907799999
9900078	MAKSULIIKETILIN KATESIIRTO	EC	9907800001	9907899999 OKO/PR93
990078	KATESIIRTO OTTO/OPTO	YB	9907800001	9907899999
990079	BOND/ARVOPÄIVÄKIRJAUKSET	YC	9907900001	9907999999
9900080	SIJOITUSRESKONTRA/OVC	GJ	9908000001	9908099999
9900081	KORJAUSTOSITELAJI	CH	9908100001	9908199999
9900082	HALTIA VUOKRASAAMISET	EH	9908200001	9908299999
9520005	YIT-VUOKRAT	EH	9908200001	9908299999
677	KORVA/PÄIVITTÄISET	CJ	9908300001	9908399999
678	KORVA/HINTAEROT	CJ	9908300001	9908399999
9900083	KORVA-TAPAHTUMAT	CJ	9908300001	9908399999
9900083	KORVA PÄIVITTÄISET	CJ	9908300001	9908399999
9900042	PLATINAJÄRJESTELMÄ	BW	9908400001	9908499999
9900085	KIINTEISTÖRESKONTRA / UUSI	CI	9908500001	9908599999
9900086	OKO:N LAINAT	CM	9908600001	9908699999
990086	OKO:N LAINAT OP:LLE	CM	9908600001	9908699999
990087	REPO ARVOPÄIVÄKIRJAUKSET/EI KÄYTÖSSÄ	YK	9908700001	9908799999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
9900088	HALTIA VASTIKERESKONTRA	EF	9908800001	9908899999
9900089	HALTIA VASTEKESUORITUKSET	EI	9908900001	9908999999
9900091	MAKSULLIKE /ASLA	CN	9909100001	9909199999 ALARKP01 JA 13
9900092	ASLA/OHMO	GA	9909200001	9909299999
9900095	VILU/KOTIPANKKI	GG	9909500001	9909599999
990995	OKO:N KIRJAUSYHTEENVETO / OPTO	YN	9909950001	9909959999
9901001	OTTOLAINAUS/SIIR.KOR.PERUUTUS	BC	9910010001	9910019999 OT003/ OTORP003
991001	OTTOLAINAUS / SIIRTYVÄT ERÄT	YO / YP	9910010001	9910019999
9901002	ETUKÄTEEN MAKS.KOROT/TILINP.	BE,ED	9910020001	9910029999 AMR827
991003	LOAN IQ/OKO	GN	9910030001	9910039999
	ANTO AGIO KIRJAUKSET JA			
991004	PENNINPYÖRISTYKSET	YQ	9910040001	9910049999
991005	YPA LAINAT	YR	9910050001	9910059999
991006	YPA LAINAT SIIRTYVÄT (eurot)	YS / YT	9910060001	9910069999
991048	YPA LAINAT SIIRTYVÄT (valuutat)	YS / YT	9910060001	9910069999
991007	KESKUSPANKKIPALVELUOSASTON LAINAT (RO)	YU	9910070001	9910079999
991008	RO SIIRTYVÄT	YV / YW	9910080001	9910089999
991009	PERINTÄANTOLAINAUS (PA)	YX	9910090001	9910099999
991010	PA SIIRTYVÄT	YY / YZ	9910100001	9910109999
9901011	OTTOLAINAUS /SIIRTYVÄ KORKO	BB	9910110001	9910119999 OT003
991012	YA-JS S. KORK. PER.	UK	9910120001	9910129999
9901013	ALS:N HOITOPALKKIOT	BN,BO	9910130001	9910139999 AMR830
991013	RO-JS S. KORK. PER.	UG	9910130001	9910139999
991014	PA-JS S. KORK. PER.	UH	9910140001	9910149999
991015	RO/AGIOKIRJAUKSET	UI	9910150001	9910159999
991016	PA/AGIOKIRJAUKSET	UJ	9910160001	9910169999
9910002	ALS-JOLLA CAP PÄIVITTÄISET	JJ	9910200001	9910209999
9901021	OPTO / SIIRTYVÄ KORKO	BT,BU	9910210001	9910219999 PR402
991024	YA VIRO AGIOT	RP	9910240001	9910249999
991025	YA VIRO PÄIVITTÄISET	RJ	9910250001	9910259999
991026	YA VIRO SIIRTYVÄT	RO	9910260001	9910269999
991027	YA VIRO AA-PERUUTUKSET	RU	9910270001	9910279999
9901003	ANTOLAINAUS /Okopankki	EY,EZ	9910300001	9910399999
991034	YA LATVIA AGIOT	RR	9910340001	9910349999
991035	YA LATVIA PÄIVITTÄISET	RK	9910350001	9910359999
991036	YA LATVIA SIIRTYVÄT	RQ	9910360001	9910369999
991037	YA LATVIA AA-PERUUTUKSET	RX	9910370001	9910379999
9901042	PLATINAJÄRJESTELMÄ/SIIRTYVÄ	BX,BR	9910420001	9910429999 BJER221
991044	YA LIETTUA AGIOT	RT	9910440001	9910449999
991045	YA LIETTUA PÄIVITTÄISET	RL	9910450001	9910459999
991046	YA LIETTUA SIIRTYVÄT	RS	9910460001	9910469999
991047	YA LIETTUA AA-PERUUTUKSET	RY	9910470001	9910479999
9901050	ALS/PREEMIOT JA ARV.	GH	9910500001	9910509999
9901055	ALS/JOHD.AR.V.PER.	GI	9910550001	9910559999
9901083	KORVA-TAPAHTUMAT/SIIRT. KORKO	CK,CL	9910830001	9910839999
9901083	KORVA OSAKKEET /SIIRTYVÄT	CK,CL	9910830001	9910839999
990083	KORVA RM/ARVOSTUKSET	CK	9910830001	9910839999
991083	KORVA RM/ARVOST.PER.	CL	9910830001	9910839999
9901086	OKO:N LAINOJEN SIIRTYVÄT	CV	9910860001	9910869999
991086	OKO:N LAINAT OP:LLE / SIIRTYVÄT	CV / CY	9910860001	9910869999
9901091	MAKSULLIKE /ASLA /SIIRTYVÄ KORKO	CO,CP	9910910001	9910919999 ALARKP06 JA 07
9901092	SSP:N KAUPPAHINNAN JAKSOTUS	CQ,CZ	9910920001	9910929999
9901093	ASLA/OHMO/SIIRTYVÄT	GB	9910930001	9910939999
991111	OKOPANKIN TASESIIRROT / OL	XA	9911110001	9911119999
991112	OKOPANKIN TASESIIRROT /ALS	XB	9911120001	9911129999
991113	OKOPANKIN TASESIIRROT / VALUUTTAKASSA	XC	9911130001	9911139999
991114	OKOPANKIN TASESIIRROT / DA	XD	9911140001	9911149999 ACR3B1/ACR3B2
9910201	ATK-LASKUTUS OPK /JP	CS	9912010001	9912019999
990176	PREPAID TILITYKSET	KT	9917600001	9917699999
991995	OPTON KONEKIELISET SIIRT.KOROT	XE / XF	9919950001	9919959999
992001	TERMIINI / H TAI TR	XG	9920010001	9920019999
9920002	ALS-JOLLA CAP TILINPÄÄTÖS	JK	9920020001	9920029999
992005	FRA PÄÄOMAT	XH	9920050001	9920059999
990201	ATK-LASKUTUS / OKO	YL	9920100001	9920199999
	SRJ-PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/OP-			
9900202	RAHASTO	IA	9920200001	9920299999
	SRJ-			
9900203	PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/SAAJAYHTIÖT	IB	9920300001	9920399999
9900205	OMISTAJAJÄSENREKISTERI	CT	9920500001	9920599999 JRER110
990207	TALLETUSSIIRROT	YM	9920700001	9920799999
679	PÄÄOMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
9902083	PÄÄOMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
992100	PANKKITAKAUKSET	XI	9921000001	9921009999 PTKR3301
992101	PANKKITAKAUSET / AGIOT	XJ	9921010001	9921019999
992102	HENKIVAKUUTUS	HV	9921020001	9921029999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
683	ARVOSTUSKONVERSIO/PURKU	Z5	9921830001	9921839999
9902183	ARVOSTUSKONVERSIO/PURKU	Z5	9921830001	9921839999
684	ARVOSTUSKONVERSIO/UUDET	Z6	9922830001	9922839999
9902283	ARVOSTUSKONVERSIO/UUDET	Z6	9922830001	9922839999
992400	CPICS (TASEEN ULKOPUOLISET)	XL	9924000001	9924009999
9903001	SALDONSIIIRTO	Z1	9930010001	9930019999
9903001	SALDONSIIIRROT	Z1	9930010001	9930019999
993002	TERMIINIT PISTE-EROT SIIRT.	XM / XN	9930020001	9930029999
9903003	EURO	Z3	9930030001	9930039999
9903003	EURO	Z3	9930030001	9930039999
9930002	ALS-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET	JL	9930200001	9930209999
993009	TERMIINIT PISTE-EROT	XO / XP	9930090001	9930099999
994005	TERMIINIT / AGIOT	XQ	9940050001	9940059999
994006	TERMIINIT / AGIOT PALAUTUS	XR	9940060001	9940069999
9940007	LJR OPA-SIIRROT	MX	9940700001	9940799999
9940008	LJR ERIKOISLAINAT	MD	9940800001	9940899999
994010	FRA ARVOSTUKSET	XS / XT	9940100001	9940109999
9940104	LJR EFEKT.KORON HINTAERO	ME	9941040001	9941049999
9940105	LJR EFEKT.KORON HINTAERO PERUUTUS	MF	9941050001	9941059999
9940106	LJR ETUKÄTEEN MAKS.KOROT TP	MG	9941060001	9941069999
9940107	LJR ETUKÄTEEN MAKS.KOROT TP PERUUTUS	MH	9941070001	9941079999
9940108	LJR ERIK.LAINOJEN SIIRT. HOITOPALKKIOT	MI	9941080001	9941089999
9940109	LJR ERIK.LAINOJEN SIIRT. HOITOPALKKIOT PERUUTUS	MJ	9941090001	9941099999
9940110	LJR-JOLLA CAP PÄIVITTÄISET	MM	9941100001	9941109999
9940111	LJR-JOLLA CAP KK-VAIHDE PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940112	LJR-JOLLA CAP ARVOSTUKSET	MN	9941120001	9941129999
9940113	LJR-JOLLA CAP ARVOSTUKSET PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940114	LJR-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET	MO	9941140001	9941149999
9940115	LJR-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940116	LJR-KALA PREEMIOT JA ARVOSTUKSET	MP	9941160001	9941169999
9940117	LJR-KALA ARVOSTUSTEN PERUUTUS	MR	9941170001	9941179999
9940120	LJR ARVONALENTUMISET	MU	9941200001	9941209999
9940121	LJR ARVONALENTUMISET PERUUTUS	MV	9941210001	9941219999
995	AGIOT/ULKOMAANRESKONTRAT	XU	9950010001	9950019999
9950002	JORE TILINPÄÄTÖS	KD	9950020001	9950029999
9960002	JORE TASEEN ULKOP.	KE	9960020001	9960029999
9970002	CHF-TP-VIENNIT	KL	9970020001	9970029999
9970003	CHF-TAUP-VIENNIT	KM	9970030001	9970039999
	ULKOM.SIIRTYVIEN KORKOJEN			
998	AUTOMAATTIKIRJAUS	XX	9980000001	9980999999
999	VALUUTTALUOTTO	XY	9990000001	9990999999
	PERUUTUS / KUMPPANIKOODIT	PK	9999970001	9999979999
	E-FLOW PERUUTUS	EP	9999980001	9999989999
	YLEINEN PERUUTUSTOSITE	PE	9999990001	9999999999

SAPin tositepäiväkirja, kuukausipäiväkirja ja SAPin Ostovelka- ja myyntisaamistilien pääkirja
 *) on arkistoitu LEA -arkistointijärjestelmään.
 Tositteet on joko laadittu konekielisenä tai tulostettu paperille ja ne säilytetään kansiossa tai arkistoituna
 **) REA-arkistointijärjestelmään
 ***) Raportit arkistoitu marraskuusta 2006 lähtien Aditron eArkistossa

Rinnakkaisissa sovellustositenumeroissa lyhyemmät sovellustositenumerot ovat peräisin Intime-kirjanpitojärjestelmästä, pidemmät FMS-kirjanpitojärjestelmästä.
 Jatkossa yksi sovellustositenumero kaikkien yritysten käyttöön (SAP kaikilla käytössä).

1. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitus

Tampereella tammikuun 31. päivänä 2017

Jorma Hyrskytuoto

Heikki Tuokka

Satu Eskelinen

Virpi Kaasalainen

Markku Sotara

Mikko Rosenlund
toimitusjohtaja

2. Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Hallintoneuvosto on tänään pidetyssä kokouksessa perehtynyt pankin tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen. Vuoden 2017 edustajiston kokoukselle hallintoneuvosto toteaa lausuntonaan, että pankkia on hoidettu lain ja säännösten mukaisesti ja että hallintoneuvostolla ei ole Tampereen Seudun Osuuspankin tilinpäätöksen eikä toimintakertomuksen johdosta huomautettavaa. Hallintoneuvosto yhtyy hallituksen esitykseen ylijäämää koskeviksi toimenpiteiksi.

Tampereella tammikuun 31. päivänä 2017

Risto Nuolimaa
hallintoneuvoston puheenjohtaja

Tiina Sahamies
hallintoneuvoston sihteeri

3. Tilintarkastajien merkintä suoritetusta tilintarkastuksesta

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tampereella helmikuun 1. päivänä 2017

Moore Stephens Rewinet Oy Ab

Jari Paloniemi
KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Tampereen Seudun Osuuspankin edustajistolle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Tampereen Seudun Osuuspankin (y-tunnus 0828972-6) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emopankin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan sekä konsernin että emopankin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia emopankista ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsitksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emopankin ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emopankki tai konserni aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonne. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole taakseen sitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan

olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emopankin tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emopankin tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonne. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emopankki tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, liitetiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

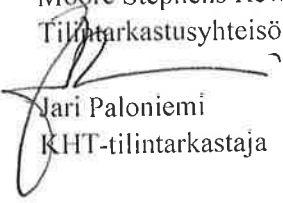
Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Tampere 1.2.2017

Moore Stephens Rewinet Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Jari Paloniemi
KHT-tilintarkastaja